

REVISTA

CERCVULUI JURIDIC BĂNĂȚEAN

PREȘEDINTELE CERCULUI

Dr. ALEX. MARTA

PRIMPREȘEDINTELE CURȚII DE APEL TIMIȘOARA

DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE

Președintele Comitetului de redacție:

GH. PAVELESCU

Președintele secției III-a a Curții de apel

Prim-Redactor:

VASILE M. THEODORESCU

Primpreședintele Trib. Timiș-Torontal

Secretari permanenți de redacție:

Dr. ION RUSALIN

jude-supleant al Trib. Timiș-Torontal

Director:

Dr. GH. LABONȚIU

Consilier al Curții de apel

AL. ST. CONSTANTINESCU

jude-consilier al Trib. Timiș-Torontal

Dr. PETRE BUDESCU

jude-ajutor al Judec. Oc. I. Urb.
Timișoara

Apare în fiecare lună

5

Abonamente:

Pentru membrii cercului	pe an:	200 Lei
Pentru instanțele judecătorești	" "	300 "
Pentru cei ce nu sunt membri ai Cercului	" "	480 "
Pentru Autorități, Bănci, Societăți	" "	700 "
Pentru Strelnăitate	" "	1000 "

Redacția: Timișoara I, Palatul Dicasterial, etaj II, cam. 47
(Cabinetul Prim-Președintelui Tribunalului)

Administrația: Timișoara I, Piața Unirii No. 11
(Biroul Dui avocat Dr. Ioan Doboșan)

CERCUL JURIDIC BĂNĂȚEAN

recunoscut persoană juridică prin Sent. Trib. Timiș-Torontal S. I cu Nr. 243 1932.

Taxa de înscriere 10 lei (odata pentru totdeauna). Cotizație 10 lei lunar, adică 120 lei pe an.

COMITETUL DE REDACȚIE:

N. BARBAT, Dr. ȘTEFAN ISACU, Maior Dr. A. BUNDRA, magistrați: Dr. I. ȚENCHEA, Dr. EMIL BOTIȘ, Dr. ROMULUS MICLEA avocați.

COLABORATORI PRINCIPALI D-NII:

NICOLAE ALEXANDRESCU
Judecător de ședință la Trib. T.-T.

AL. ALEXANDRESCU
Judecător de instrucție la Trib. Arad.

GH. ALEXIANU
Profesor Univ., avocat Cernăuți.

MARIUS SABIN ANASTASESCU
Procuror preș. la Trib. T.-Tor.

ADRIAN BRUDARIU
avocat Timișoara.

VASILE BUTUREANU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

LAURENTIU BOTOS
Judecător supl. la Trib. Maramureș.

VASILE CALINESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

EUGEN CHIOVSCHI
Judecător de Instr. la Trib. T.-Tor.

SCARLAT CONSTANTINESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. IOAN COSTA
Judecător de șed. la Trib. Arad.

NICOLAE CRĂCIUNESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

EUGEN GR. DABIJA
Judecător-preș. la Trib. Caraș.

EUGEN DECUSARA
Directorul statisticej judiciare M. Just.

Dr. TEODOR DIACONESCU
Judecător-șef al Jud. rur. Agnita.

EMIL DIMITRESCU
Preș. sec. I-a a C. de Ap. T-șoara.

VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

G. P. DOCAN
Cons. la C. de Ap. din București.

VINTILA DONGOROZ
Doctor în Drept, Conf. Univ. avocat.

CONTANTIN DOBOȘ
Cons. la C. de Ap. din Oradea.

D. ST. DUMITRESCU
Prim-președintele Trib. Caraș.

Dr. IOSIF E. FARCHESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

NICOLAE GEORGEAN
Preș. de sec. la C. de Ap. București.

VICTOR GODEANU
avocat București.

Dr. SIMEON GOLOPENTIA
avocat Timișoara.

ALEXANDRU GH. GREFIENS
Prim-Pres. Trib. Târnava-Mare.

Dr. ILIE GROPSIANU
jude-consilier Trib. Timiș-Torontal.

Dr. IOAN HERMANN
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. IOSIF HOSSU
Cons. la Curtea de Apel T-șoara.

D. IANCULESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. N. IOANOVICI
Prim-Pres. al Curții Adm. Timiș.

VICTOR D. IONESCU
Judecător la Judecătoria mixtă Blaj.

Dr. ENEA ISACU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

MIHAIL KUȘNIRIUK
Judec.-șef al Jud. de Muncă T-șoara.

GHEORGHE LAMBRINO
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

GRIGORE LAHOVARY
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

ILIE LUNGUULESCU
Proc. Gen. la C. de Ap. din T-șoara.

NICOLAE V. MANDRU
Judecător-preș. la Trib. Arad.

AL. MECULESCU
Cons. la C. de Ap. din București.

FILIP MIHAILESCU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

SABIN MOLDOVAN
Președinte de sec. la Trib. Arad.

Dr. IOAN MOTOC
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

VIRGIL MURGESCUS
Judecător la Judecătoria Ineu-Arad.

MIHAI GH. MUȘĂTESCU
judecător-preș. la Judecătoria Deta.

LEON NĂSTURĂȘ
jude-preș. la Jud. rur. Timișoara.

IOAN NEDELESCU
avocat și publicist București.

NICOLAE NICOLESCU
Procuror la C. de Ap. din Timișoara.

Dr. EUSEBIU NICORESCU
avocat Timișoara.

Dr. GHEORGHE OPREA
avocat Receaș.

ROMULUS OREZEANU
Prim-Președintele Trib. Arad.

MARIN PARVULESCU
judecător la Jud. mixtă Sibiu.

NICOLAE PAVELESCU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

IOAN N. PERIETIANU
Preș. sec. II-a a C. de Ap. T-șoara.

EUGEN PETIT
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

Dr. GEORGIU PLOPU
Preș. on. la In. C. de Cas. și Justiție.

PETRE V. POPESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

IOAN D. POPESCU
Președinte de sec. la Trib. Arad.

VICTOR C. POPESCU
Judecător la Trib. Bihor.

PETRE POPESCU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

AL. POPARLAN
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN POPISTIU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. NESTOR PORUMB
avocat Timișoara.

CONST. GH. RATESCU
Preș. In. C. de Cas. și Just. s II

ANDREI RADULESCU
Cons. la Inalta C. de Cas. și Just.

DIMITRIE SAFIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

CONST. SOTIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

ST. STANCESCU
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

MIHAIL TIGOIANU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

TIBERIU TRANDABURU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

FLOREA VASILIU
Judecător-cons. la Tribunalul Sibiu

IOAN VLADUȚA
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN P. VIOREANU
Judecător de instr. la Trib. Lugoj.

Dr. DIMITRIE VASCAN
Medic legist al Trib. Timiș-Tor.

Aloisiu Vlad

Născut în 24 Faur 1822 în Avramul de jos, era bihorean de origine. Tatăl său Daniel a fost preot, iar mama sa Eva n. Crianu, fiica fiscalului consistorial la Blaj. Familia Vlad era nobilă și

regele Matia încă la 1486 îi donase comuna Seliște din Maramureș „fidelium nostrorum valachorum Ioannis Vlad“, pentru aceste motive contemporanii, mai ales ungurii îi scriau numele „Aloisiu Vlad de Seliște“. El semna românește, cel puțin așa îl găsim în calitate de secretar al adunării naționale de pe „câmpia libertății“ din Lugoj prezidată la 1848 de Eutimiu Murgu, cât și în adresa trimisă atunci guvernului ungar. La 1831 îl găsim deja în gimnaziul din Oradea Mare, unde a stat 7 ani, fiind elev distins, iar la 1841 termină liceul din Satu Mare, unde a arătat în public profesorului său de istorie, originea românească a Hunia-

deștilor. Student în drept la Oradea, a apărut prin ziare cauza națională. Vorbia franceza și a scris o dramă: „Trezirea lui Traian“. Terminând dreptul, a intrat la teologia din Pesta, părăsindu-o repede; la 1844 e notar la tabla din Pojun, iar la 1845 face cenzura de avocat la Pesta. Respins de Episcopul Erdélyi, e numit ajutor de judecător în Giulvăz, aici în Bănat și apoi avocat al bisericilor unite din Bănat. La 1848 îl aflăm în Lugoj, fiind ales de deputat în parlamentul din Pesta ca reprezentant al cercului bănățean Zorlențul Mare.

După potolirea revoluțiunei petrecu mult timp în închisoare, la Lugoj, Timișoara și Pesta și fu despoiat de dreptul de a esceria avocatura.

În 1861 protonotar al jud. Caraș și ales din nou, cu unanimitate, deputat la Zorlenți. După disolvarea parlamentului asesor și vicepreședinte al tribunalului Lugoj până la 1865, ales apoi a treia oară deputat la Zorlenți.

Clișeul nostru ni-l arată în costum național român la deschiderea dietei din 1866 la Pesta, fiind și Franz Josef de față. În mijlocul fracurilor, el a fost mult admirat; costumul alb de abă era foarte bățător la ochi. — „Eu pot spune atâta, că am invidiat pe d-l Vladu...“ zice Iosif Vulcanu, după care am reprodus și datele biografice de mai sus. (Familia II. p. 73 și 235 din anul 1866).

În plină revoluție, la 1849, în etate de 26 ani, la Dobrițin,

unde s'a declarat detronarea Habsburgilor, tânărul Vlad a atras atențiunea acestei adunări atât de iritate, prin discursul său înflăcărat.

Om politic și jurisprudent distins, a fost unul dintre cei mai aprigi luptători pentru drepturile poporului român, nu numai în dieta Ungariei ci și în presa română și maghiară. A scris: Cuvântări dietale, 1865, „Originea familiei Vlad“ și „Poporul român și cauza lui“ în limba maghiară. (Datele de mai sus sunt reproduse din: Dr. C. Diaconovich, Encicl. Rom. III, p. 1253—54 și Familia a. 1866, op. cit.). Redăm la acest loc și

câteva pasagii eroice din înflăcările lui discursuri parlamentare, după „Cartea de Aur“ 1—8 a d-lui Teodor V. Păcățianu.

Dintre cei 18 deputați pe cari îi aveam în parlamentul ungar la anul 1861, numai unsprezece au fost credincioși întru toate steagului național, pe care l-au apărut cu energie și cu curaj, făcându-se vrednici de recunoștința generală a românilor, dela cari au și primit frumosul și bine-meritul titlu de „anteluptători naționali“; ei erau: Babeș, Bogdan, Butean, Maniu, Mihalyi, Pascu, George Popa, Sig. Popoviciu, I. Popoviciu-Desseanu, Iosif Pop și Aloiziu Vlad. (T. V. Păcățianu: Cartea de Aur. Vol. 2 p. 289 și 290). Aloiziu Vlad era un însuflețit naționalist; abia deschisă dieta, la verificarea deputatului Vichente Babeș, el zicea: „...cel ce vine aici nu vrea să meargă cu reacțiunea, pentru că atunci i-ar fi cu mult mai comod să rămână acasă, decât să vină aici și să-și rischeze viitorul“. (V. Babeș era secretar la tribunalul suprem din Viena și a fost ales cu unanimitate deputat la Sasca). Peste câteva zile el a rostit o vorbire mai lungă, în spirit curat național și tratând chestia Ardealului așa cum trebuia să fie tratată din parte românească, în înțelesul politicii românilor din Ardeal. Vorbirea deputatului Vlad a făcut cea mai bună impresie în toate cercurile românești. (Op. cit. p. 319). Spicuim din acest discurs: „istoria de stat a națiunii române din Ungaria și Transilvania“. El constată, că poporul român n'a fost subjugat și că viața sa națională și de stat n'a fost nimicită, că ajuns apoi sub domnia coroanei ungare, nu și-a pierdut independența sa națională, ci de-a dreptul ca națiune a luat parte la legislatura țării și la administrarea sa internă; că în Bănat românii aveau ocârmuire autonomă și administrație națională și abia târziu de tot „sub praetextu et titulo juris armorum“ ajunseră sub stăpânire austriacă, ca apoi la 1779 ungurii să casseze privilegiile românilor bănățeni: „Privilegia Valahorum tollantur“. Fiind întrerupt în acest discurs al său, președintele camerei ungare a zis atunci: — „Chestia e foarte importantă, deci rog din nou a asculta pe orator“. Ales cu alți 26 deputați ca să studieze chestia națională și să prezinte corpului legiuitor un proiect de lege pentru naționalitățile, Aloiziu Vlad și Sigismund Popoviciu au redactat proiecte separate: în chestia națională în general; în chestia bisericești ort. române și în chestia școalelor naționale române, (op. cit. II. 496—500), cari însă nu s'au mai desbătut, dieta fiind dizolvată la 31 Aug. 1861“.

Fiind numit comite suprem (prefect) al județului Caraș Em. Gojdu, protonotarul Aloiziu

Vlad cere introducerea limbii române ca singură limbă oficială a județului, (op. cit. p. 529) iar la înființarea „Asociațiunii“ din Sibiu el e sărbătorit alături de Șaguna printr'un conduct cu torțe pentru că a apărut atât de bine cauza națională în dieta dela Pesta (p. 652). Și de fapt a apărut-o cu multă vrednicie. „Eu, care am fost până la sfârșit prezent în dieta dela 1848 și 1849, — zicea A. Vlad în discursul de mai sus — și care cu privire la principiile mele politice, în anii 1848 și 1849 am fost radical, sunt radical și voi fi radical...“ iar ungurii l-au aclamat cu frenezie. „Noi nu ne prezentăm ca niște cerșetori incomozi, pe cari îi poate alunga omul cu câteva fărîmături sau cu o miluire neînsemnată, ci ne prezentăm ca reprezentanți ai poporului, a cere redarea drepturilor luate...“ (op. cit. vol. III. p. 618). E caracteristică vremilor de atunci (a. 1868) următoarea constatare din parlamentul din Pesta a lui Aloiziu Vlad: — „în Banat îți trebuie mai multe mile, până dai de un om care știe — cât de cât — ungurește...“ (Ce deosebire între atunci și acum!).

Fiind acuzat cu rusofilism, e, ripostă: „...nu noi am fost aceia cari la 1849 au chemat Muscalul în Ungaria; (Adevărat! Așa e) eu sunt credinciosul libertății, credincios națiunii mele proprii și același lucru pot să-l afirm și despre ceilalți condeputați ai mei. Și până când nu se convinge cineva despre contrarul, n'are dreptul să presupună așa ceva despre noi“ (p. 622). Altădată abia începându-și discursul i s'a strigat „Să absteai!“ — „Nu abstau! — a zis el atunci; — simt importanța minutilor și scumpetea vremii... dar e mai bine să se spună aici decât altundeva. (Foarte adevărat!) Și în privința aceasta fie timpul oricât de scump, nu se face pradă cu el în mod netrebnic. (Adevărat. Să auzim!)... Punctul meu de plecare și de vedere e „legalitatea“. Iar vorbind despre Ardeal el zice: „Echitate față de o țară, care în decurs de treisute de ani a avut viață independentă de stat...“ (v. p. 827 și 830.) „Eu, domnilor, am studiat istoria universală... și am aflat, că modalitatea proiectatei uniuni a Ardealului cu Ungaria, e prea analogă cu istoria unirii Irlandei cu Anglia. Iar' dacă, domnilor, puternicei Britanie a putut o țărișoară mică ca Irlanda să-i cauzeze calamități atât de nesfârșite, unei țări mai mici cum e Ungaria, poate să-i cauzeze și mai mari neplăceri o Transilvanie“. (p. 831.)

Deși incomod pentru guvernării de atunci, glasul lui Aloiziu Vlad a fost ascultat; el vorbi de repetite ori la modificarea regulamentului dietei, la proiectul pentru convocarea congresului bisericești ort. române și la sistarea procedurii penale

și a persecuțiilor contra celor urmăriți pentru „pronunciamentul din Blaj“.

În dieta dela anul 1869, glasul lui mai resună o singură dată în ședința din 7 Iulie, la discuția asupra proiectului de lege despre exercitarea puterii judecătorești, când a spus aspru verdict despre legile ungurești:

„...justiția maghiară, respective legile noastre, sunt atât de confuze, încât asemenea lor nu se găsesc în Europa...“ (T. V. Păcățian: Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară, vol. V. pag. 216.)

În Decembrie 1869 a abzis de mandatul de deputat al com. Zorlențu Mare (Caraș), pe care l-a reprezentat dela anul 1848, fiind numit judecător la tabla regească din Pesta. La 1871 judecător la tribunalul suprem unde a și decedat.

Din acest moment putea zice și Alosiu Vlad cu Eminescu:

„Mută-i gura altor vremuri...,
Iar umbra crește'n urma mea, — mă'ntunec...“

Dr. ILIE GROPȘIANU.

NOUA ORIENTARE CONSTITUȚIONALĂ A EUROPEI ¹⁾

INTRODUCERE.

„Noua orientare constituțională a Europei“ este un subiect seducător. Din transformările organice ale popoarelor europene se desprind elemente cari dau avânt cutezător tinereții și proiectează luminile unor noi nădejdi asupra viitorului. Aceste elemente simbolizează în mod patetic prodigioasa personalitate de cea mai pură esență romană a „Ducelui“ și zguduitoarea dârzenie romantică a „Führerului“. Nu lipsește însă nici elementul tragic. Peste corpul obosit al Europei în prefacere își întinde satanica umbră monstrul moscovit, crescut pe 25.000.000 de cadavre rusești, și ducând o luptă perfidă și ucigașă pentru prăbușirea în întunecare a gloriosului continent. Rezultatele operei de distrugere le vedem în clipele de față pe pământul îndoliat al Spaniei, unde monstrul reușise să cucerească la un moment dat suprema putere politică de comandă.

Dar subiectul nostru mai este și foarte periculos, căci înafară de greutatea de a-l prinde în obiectivul examenului critic, încălzit de pasiunea cercetării poți ajunge foarte ușor în dezacord

¹⁾ Conferință ținută sub titlul „Problema constituțională“ la „Cercul Juridic Bănățean“, în ziua de 20 Mai 1936, reproducă la Școala Politehnică din Timișoara la 2 Martie 1937, sub titlul actual, cu adăugirile impuse de cele mai recente schimbări constituționale.

ireductibil cu preferințe politice ce par a nu suferi să fie contrazise.

Pentru a evita neajunsurile unui zbor european pe aripile entuziasmului tineresc și a nu canaliza expunerea către o supărătoare ciocnire de preferințe politice, voi încerca să evidențiez marile direcții ale orientării constituționale în Europa, menținându-mă pe tărâmul solid al realităților juridice, examinând înseși textele constituțiilor europene. Iar pentru a înlesni incursiunea în labirintul textelor, ne vom întreba în prealabil ce este în sine problema constituțională și ce deslegare a căpătat până în epoca imediat următoare războiului mondial.

CAP. I.

PROBLEMA CONSTITUȚIONALĂ ȘI DESLEGAREA EI PÂNĂ DUPĂ RĂZBOIUL MONDIAL.

A. Societățile omenești sunt realități organice, la a căror temelie stă instinctul de asociere al omului. Ele sunt produsul natural al unui complex de factori biologici, geografici, istorici, politici și religioși, îmbinați și favorizați în acțiunea lor dinamică prin forța propulsivă a ceea ce Bergson numește elanul vital. Ele formează cadrul normal al dezvoltării și activității omenești. Ființa umană este un produs social. Omul prin societate devine o personalitate și-și realizează destinul individual.

La punctul de plecare al procesului de cristalizare a omenirii în forme sociale distincte găsim familia, iar la capătul evoluției națiunea. Factorii cari au determinat formarea societăților omenești nu și-au putut împinge acțiunea de grupare a indivizilor până la forma unei vaste asociații unice pe glob. Sub influența în sens invers a aceluiași factori, un proces de autolimitare a luat naștere, având ca ultim termen de expresie națiunea. Familia și națiunea sunt deci realitățile sociale fundamentale, în cari viața indivizilor se integrează în mod necesar și organic, după reguli naturale proprii fiecărei colectivități în parte. Caracterul lor distinctiv îl alcătuiește comunitatea de origine, de limbă, de credință, de tradiții, de moravuri, de aspirații, adică unitatea de cultură, întregite pentru națiune cu voința expresă și conștiința vie a indivizilor de a face parte din această comunitate. Condiția echilibrului organic al societății este **ordinea socială**, iar forța proteguitoare a acestei ordine și cimentul de coeziune a celulelor sociale este **autoritatea**. Ordine și autoritate, iată cele două postulate primordiale ale vieții colective. Prin ele se traduce în rândul u-

mană ceea ce dă trăinicie, măreție și splendoare îându-i ei naturale și divine.

La început conceptul autorității avea caracter personal și era de esență religioasă. Pater familias, șeful familiei antice, exercita puterea supremă de comandă asupra membrilor familiei în calitatea sa de șef al cultului domestic, iar regii cetății antice și împărații Romei întruneau în persoana lor dubla calitate de rege și pontif suprem. Autoritatea avea în primele timpuri obârșie subiectivă, era legată în mod indisolubil de persoana șefului și se transmitea prin unica voință a acestuia. Sub influența creștinismului care desparte stăpânirea spirituală de cea temporală și mai ales a protestantismului, începe un lung proces istoric de deplasare a autorității de pe capul regilor și marilor pontifi spre colectivitate. Puterea supremă de comandă începe să se depersonalizeze, luând contururi obiective. Puterea politică se desparte de cea religioasă. Fenomenul se consumă prin apariția Statului modern, care devine expresia obiectivă a principiului de autoritate, subiect și suport al puterii publice de comandă, titular al suveranității.

Deplasarea centrului de iradiere a autorității pune însă întrebarea: prin ce mijloace politice și juridice se va actualiza suveranitatea, ce organe vor exercita în numele Statului puterea supremă, cum se va menține autoritatea în serviciul exclusiv al ordinii sociale și al binelui obștesc? Altădată credința religioasă era un regulator sigur al exercițiului și o garanție suficientă contra deviațiilor autorității. Marele preot sau regele de drept divin erau instrumentele providenței pentru ocrotirea cetății sau a națiunii pe care o stăpâneau. Supuși uniți între ei și cu toții alipți șefului suprem prin mistica aceleiași credințe, formau o comunitate religioasă și executau, în interesul ordinii sociale, fără murmur comandamentele religiei, cari trăiau activ în conștiința lor morală. Dar în națiunile centralizate prin forța de constrângere a Statului laic, fără personalitatea palpabilă, cine va zăgăzui abuzurile inerente exercițiului oricărei autorități, după ce criterii morale se vor stabili răspunderile, pe ce baze se va organiza colaborarea indivizilor la exercițiul colectiv al suveranității?

La aceste întrebări cari rezumă elementele esențiale ale problemei constituționale, conștiința morală și juridică a popoarelor răspunde deja din timpuri îndepărtate: „Prin forța Dreptului“. Lozinci ia pentru prima dată corp viguros prin memorabila „Declarație de independență“ din 4 Iulie 1776 a Statului Virginia din America de nord, apoi reînviată și purtată pe aripile de foc ale „De-

clarației drepturilor omului și ale cetățeanului“ din 1789, va face în triumf revoluționar ocolul pământului. Așezarea autorității pe soclul de granit al Dreptului și mărginirea rolului Statului la realizarea acestui Drept, iată marea idee care pune capăt procesului de deplasare și transformare de structură a puterii de comandă. Cu această idee vieța popoarelor intră în era constituțională și știința Dreptului se îmbogățește cu o ramură nouă: dreptul constituțional. Izvorul autorității supreme în Stat va fi de aci înainte regula constituțională. Ea va fi expresia juridică a idealului de justiție și ocrotitoarea destinului național. Constituția devine pavăza ordinii sociale și garanția drepturilor imprescriptibile ale omului. Conceptul autorității din mistic și metafizic devine realist și pozitivist, șeful Statului din titular al suveranității devine depozitar vremelnic al acesteia, exercitând-o prin delegație. Suveranitatea își fixează pompos centrul de iradiere în voința națională. „Principiul ori cărei suveranități rezidă esențialmente în națiune; nici un corp, nici un individ nu poate exercita vre-o autoritate care n'ar emana în mod expres dela ea“, — declară lapidar art. 3 al „Declarației drepturilor omului și ale cetățeanului“ din 1789. Principiul este tradus aidoma în cea dintâi constituție franceză, promulgată în anul 1791 (Titlul II. art. 21), unde regele este declarat simplu reprezentant al națiunii dela care emană toate puterile pe cari le exercită prin delegație. Constituția belgiană din 7 Februarie 1831 purcede din aceleași idei, dar le aplică cu mai puțină rigoare: „Toate puterile emană dela națiune. Ele sunt exercitate în chipul stabilit prin constituție (art. 25); regele este numai asociat la exercițiul puterii legiuitoare (art. 26) și n'are alte puteri decât cele conferite în mod formal prin constituție (art. 78)“. Cucerirea cea nouă este înscrisă sub forma sa revoluționară inițială și în articolul 31 al constituției noastre dela 1866, care glăsuiește: „Toate puterile Statului emană dela națiune, care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune și după principiile și regulile așezate în constituțiunea de față“.

Regula constituțională, astăzi materializată aproape în toate țările civilizate în texte de legi pozitive, până la marea mișcare a ideilor din care s'au zămislit în secolul al XVIII-lea revoluția americană și revoluția franceză, adică în epoca de înfiripare a erei constituționale, era fixată aproape numai prin obicei. Obiceiul era câteodată întregit cu documente scrise, cari cuprindeau concesiuni făcute de monarh poporului său, sau con-

sacrau drepturi anterior dobândite. Acest din urmă sistem este cunoscut și dăinuiește și azi în Anglittera unde regula constituțională cutumiară este întregită cu legi scrise, ca celebra Magna Charta Libertatum din 1215, Petition of rights din 1627, Habeas corpus din 1679, Bill of rights din 1689, Act of settlement din 1701, tratatele de uniune a Scoției la Anglittera din 1707 și actul de uniune cu Irlanda din 1800, precum și în Ungaria în multe privințe încă medievală, printre ale cărei legi constituționale merită atenție Bula de aur din 1222 a regelui Andrei al II-lea²⁾.

Domnul Nicolae Iorga este de părere că înainte de promulgarea constituției noastre dela 1866, și în principatele române exista o adevărată desvoltare constituțională cutumiară³⁾. Astfel Statul întemeiat la Argeș pe la 1300, intitulat: „a toată țara românească“, avea la bază ideile moderne de națiune și teritoriu, precum și ideea de domnie, fără nici un caracter de feudalitate. În vreme ce în țările din occidentul european ideea de Stat era întunecată de feudalitate, pe plaiurile dunărene ea prinde corp nou și original. „In capitala sa de munte Vodă continua tradiția împăraților Romei apusene și răsăritene“. Mai mult, țara românească s'a întemeiat pe baze țărănești. Ea n'a fost întemeiată de o clasă boierească, ci de conștiința populară. Voevodul ocupa scaunul Domniei prin alegere, la care participa întreaga națiune. După Ureche, o tradiție constituțională asemănătoare ar fi existat și în Moldova. Iată cum ne istorisește cronicarul așezarea pe tron a lui Ștefan cel Mare: „Ștefan-Vodă au strâns boierii, și mari, și mici, și altă Curte mărunță, împreună cu Teoctist Mitropolitul și cu mulți călugări, la Dreptate, și i-au întrebat pe toți: este în voia tuturor să li fie Domn? Atunci toți, cu un glas, au strigat: In mulți ani dela Dumnezeu să domnești! Și cu voia tuturor l-au rădicat Domn și l-au pomăzuit de Domn. Teoctist Mitropolitul. Și de acolo au luat Ștefan-Vodă schiptul țării Moldovei și au mers la Scaunul domnesc,

²⁾ Vechea constituție ungară suferă o scurtă eclipsă în timpul stăpânirii marxiste de după război, dar după răsturnarea republicii comuniste adunarea națională prin legea I. din 1920 o restabilește, edictând dispoziții tranzitorii relativ la exercițiul puterii: regole pe care o încredințează unui „guvernator“ ales pe vicață. Legea XLVII. din 1920, modificând dispozițiile constituționale, declară casa de Austria căzută din drepturile sale dinastice, menține forma monarhică a guvernământului și proclamă dreptul națiunii de a-și alege mai târziu un suveran.

³⁾ N. IORGA. Istoricul constituției românești, în volumul: Noua constituție a României, publicația Institutului social român, București Cultura națională, p. 5 și urm.

la Suceava“. Același cronicar ne povestește că „După moartea lui Ștefan-Vodă, cu voia tuturor locuitorilor au ridicat Domn pe Bogdan-Vodă“. Vechii Domni români sunt deci Domni ai țării, aleși prin votul națiunii, până la epoca fanariotă când devin simpli funcționari otomani. Vieța constituțională a principatelor Valahiei și Moldovei poate fi considerată astfel superioară celei engleze și ungurești din aceeași epocă, întrucât Magna Charta și Bula de aur edictau privilegii numai pentru clasa stăpânitoare.

Cu secolul al XVIII-lea își face drum preferința popoarelor pentru regula constituțională scrisă. În concepția publiciștilor din această epocă constituția trebuia să fie cuprinsă într-o lege fundamentală și sistematică. Întâiu, pentru că legea scrisă prezintă o vădită superioritate față de obicei, al doilea pentru că oamenii secolului stăpâniți de spiritul lui J. J. Rousseau considerau o constituție nouă edictată de suveranitatea națională ca o adevărată reînnoire a celebrului „contract social“; în sfârșit se credea că prin constituția scrisă se pune la îndemâna poporului un mijloc sigur de educație politică.

Primele constituții scrise în virtutea acestei concepții și le dau coloniile engleze din America de nord, după emancipare, începând dela 1776. Urmează apoi constituțiile Statelor Unite (Articles of confederation) din 1 Martie 1781, înlocuite mai târziu prin constituția federală redactată de convenția constituantă din Philadelphia în anul 1787. Cu progresele ideilor revoluției franceze dela 1789, constituțiile scrise își întind stăpânirea asupra întregului glob. Prima și-o dă în Europa Franța în anul 1791, urmează apoi Belgia la 1831, Helveția la 1848, Prusia la 1850, România la 1866, (dacă Regulamentul Organic și Convenția dela Paris, anterioare în dată, n'ar putea fi considerate ca adevărate constituții), etc. După războiul mondial constituția scrisă se întronează în toate țările civilizate, rămânând doar asupra Angliei și Ungariei fără ampriză totală, unde regimul constituțional își păstrează caracterul cutumiar.

B. Autoritatea supremă în Stat, întemeiată pe dogma suveranității naționale și îmbrăcată în forma solemnă a regulii constituționale scrise, se cristalizează în cursul secolului al XIX-lea îmbrățișând următoarele trei domenii: determinarea formei Statului, determinarea formei și organelor de guvernământ, determinarea drepturilor Statului față de drepturile indivizilor. Sub presiunea marilor prefaceri revoluționare, monarhia din absolută devine constituțională și mai multe monarhii se transformă în republici. Guvernământul, adică exercițiul autorității publice din despotie

devine legal și puterea suverană de comandă izvorâtă din voința națională, sub influența lui Montesquieu își canalizează acțiunea dominatoare în trei direcții, desfășurându-se în trei fâșii distincte: cea legislativă, cea executivă și cea judecătorească, — separate între ele și totuși unite în realizarea obiectivului comun: binele obștesc. Sufragiul universal devine instrumentul clasic al exercitării prerogativelor suverane, iar guvernământul reprezentativ și parlamentar de origine engleză, un adevărat ideal constituțional. Articolul 2 al „Declarației drepturilor omului și ale cetățeanului”, în termenii căruia „scopul oricărei asociații politice este conservarea drepturilor naturale și imprescriptibile ale omului”, planează deasupra secolului aureolat de prestigiul celei mai mari zguduirii sociale, politice și economice pe care a cunoscut-o omenirea, și este impus lumii, în mod paradoxal, prin puterea spadei imperiale a învingătorului dela Austerlitz. Egalitatea de tratament în fața legilor și a tribunalelor, admiterea pe picior de egalitate în serviciile publice, egalitatea în fața impozitelor, dreptul de a circula liber de a fi la adăpostul arestărilor arbitrare, dreptul de proprietate, libertatea muncii și a comerțului, libertatea de conștiință și de cult, libertatea de întrunire și de presă, libertatea de asociație și libertatea învățământului, — devin tot atâtea dogme constituționale, pentru paza cărora înțelepciunea politică a inventat controlul ingenios al constituționalității legilor.

Problema constituțională pare a fi primit prin revoluția franceză o deslegare definitivă. Dogma libertății, egalității și suveranității, cu corolarele lor, Statul legal, democrația politică perfectă, separația puterilor, primatul puterii legiuitoare, individualismul juridic și liberalismul economic, par a fi devenit stâlpii oricărui regim constituțional, căci trecând glorios granițele secolului apus le găsim prezidând la alcătuirea tuturor constituțiilor promulgate după războiul mondial, cu excepția constituției sovietice, care reprezintă negația însăși a oricărui regim de drept. Constituția germană din 11 August 1919 proclamă în art. 1: „Statul german este o republică. Orice putere politică emană dela popor”. Constituția federală austriacă din 1 Octombrie 1920, art. 1: „Austria este o republică democratică. Dreptul emană aci din popor”. Constituția finlandeză din 17 Iulie 1919: „Finlanda este o republică suverană, a cărei constituție este fixată prin prezentul act constituțional și celelalte legi fundamentale (art. 1). Suveranitatea rezidă în națiune, care e reprezentată prin Dietă (art. 2)”. Constituția Statului liber irlandez din 6 Decembrie 1921—1922 art. 2: „In Irlanda

orice putere și orice autoritate legislativă, executivă și judiciară își au izvorul în națiunea irlandeză”. Constituția poloneză din 17 Martie 1921, revizuită în 1926, art. 2: „Puterea suverană în republica Poloniei aparține națiunii”. Constituția cehoslovacă, din 29 Februarie 1920 art. 1: „Orice putere emană din popor”. Constituția regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor din 28 Iunie 1921: „Statul Sârbilor, Croaților și Slovenilor este o monarhie constituțională, parlamentară și ereditară” (art. 1). „Orice putere este exercitată în Stat potrivit dispozițiilor prezentei Constituții” (art. 45.) Iar vorbind despre adunarea națională ca organ al puterii legiuitoare adaugă: „Adunarea națională este compusă din deputați aleși în mod liber de popor prin vot universal, egal, direct și secret, cu reprezentarea minorităților” (art. 69). Constituția turcă din 30 Aprilie 1924: „Statul turc este o republică (art. 1). Puterea fără rezerve și fără condițiuni aparține națiunii (art. 3)”. Constituția greacă din 1927, care a înlocuit pe cea din 1925, art. 2: „Statul elen este o republică. Toate puterile emană dela națiune și sunt exercitate în al ei interes în chipul prescriis de constituție”. Constituția Estoniei, din 15 Iunie 1920, art. 1: Estonia este o republică independentă, unde puterea suverană rezidă în popor”. Constituția Lettoniei, din 7 Noembrie 1922: „Lettonia este o republică democratică independentă (art. 1). Puterea suverană aparține poporului (art. 2)”. Constituția Lituaniei, din 15 Mai 1928, care a înlocuit legea constituțională din 1 August 1922, art. 1: „Statul lituanian este o republică democratică independentă. Puterea suverană a Statului aparține națiunii”. În același sens se pronunță și art. 33 din constituția României întregite (29 Martie 1923), reproducând fără nici o schimbare articolul 31 deja citat al constituției din 1 Iulie 1866.

Toate aceste constituții dezvoltând principiul suveranității ca emanație a voinței populare, reflectă ideea supremației și a unității dreptului. În mod formal ele realizează Statul de drept, consacrand izbânda completă a democrației parlamentare și a sufragiului universal. Afară de România, Iugoslavia, Grecia și Turcia, toate acordă și femeilor drept la vot. Partidele politice devin piatra unghiulară a sistemului de recrutare a organelor de guvernământ. Constituția cehoslovacă (art. 19), după modelul Statelor Unite ale Americii de nord, introduce partidele chiar în sfera dreptului public, prin înființarea unui tribunal electoral special. Procesul de „raționalizare” (B. Mirkine-Guetzevitch) a parlamentarismului se încheie prin generalizarea referendumului și inițiativei

populare, (Austria, Cehoslovacia, Grecia Irlanda, Estonia, Lettonia, Lituania). Vieța constituțională a noiei Europe este stăpânită de legea numărului. Drepturile și libertățile individuale primesc o nouă și strălucită confirmare scrisă.

CAP. II.

NOUA ORIENTARE CONSTITUȚIONALĂ.

Și totuși, la scurtă vreme după promulgarea lor, constituțiile europene postbelice încep să se clatine sub presiunea transformărilor dinamice ale organismelor naționale. Asupra infailibilității dogmelor marii revoluții franceze se proiectează bănuiele furioase ale popoarelor decepționate. Conceptul democrației politice perfecte este mazălit pe insula utopiilor. Partidele politice și liberalismul economic sunt denunțate drept cauze generatoare ale anarhiei sociale, a desmățului economic mondial, a sărăcirii maselor producătoare și a tiraniei capitalului anonim și spoliator. Ordinea socială legală, turnată în tiparul ideologic dela 1789, este considerată ca o abstracție lipsită de contact cu palpațiile vieții reale. Voința națională se simte înlăturată dela supremul loc de comandă, prin jocul fals al democrației cosmopolite. Națiunile ca unități spirituale, morale și religioase nu-și mai recunosc chipul și aspirațiile în monumentele juridice izvorite din sufragiul universal. Conștiința națională se revoltă împotriva asimilării națiunii cu conglomeratul juridic al indivizilor egal în drepturi, înscrisă în mod stereotipic în toate constituțiile citate⁴⁾.

A. Prima și foarte puternică disonanță în simfonia constituțională europeană, scrisă în gama democrației integrale, o articulează înainte de mișcarea națiunilor, chiar la începutul erei postbelice, constituția Rusiei comuniste, compusă din „Legea fundamentală a republicii socialiste federative sovietice rusești“, din 10 Iulie 1918, revizuită la 11 Mai 1925, și „Legea fundamentală a Uniunii republicilor sovietice socialiste“ din 1923. Fostul imperiu pravoslavnic al țărilor, devenit prada bogată a marxismului internaționalist și păgân, proclamă în plină fierbere democratică europeană dictatura proletariatului, cu înlăturarea totală a ideilor de libertate, egalitate și suveranitate populară (Const. din 11 Mai 1925 art. 1). Puterea supremă aparține Congresului Uniunii, Congresului Panrus, Comitetul Executiv Central

Panrus și congreselor și comitetelor sovietice locale, toate emanații ale singurului partid politic existent, cel comunist, fără nici o îngrădire juridică și fără nici o garanție a drepturilor individuale. (Const. din 1923, P. I.; Const. din 11 Mai 1925, art. 3, 24, 27, 44). „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat“, redactată cu Lenin la 16 Ianuarie 1918, care rezumă ideile fundamentale ale regimului, este negația principală a ori căror drepturi individuale. Republica sovietică nu este clădită pe nici o temelie juridică. În concepția bolșevistă însuși Dreptul este lipsit de orice justificare rațională. Statul este un fapt: faptul puterii unei clase stăpânitoare. În doctrina sovietică „Statul nu se prezintă deloc ca o colaborare fructuoasă între echilibru și armonie“; el este raportul dintre putere și sclăvie. „Puterea Statului este înainte de toate simbolul violenței“. Doctrina sovietică respinge teoria separației puterilor ca incompatibilă cu „unitatea și dictatura de clasă“ și contrară „intereselor clasei muncitorești“, și o înlocuiește cu principiul confuz al „dimensiunilor“ și „unității“ puterii (Gourvitch, Les principes de la constitution soviétique, 1923).

Juriștii continentului discută dacă noua constituție votată de al VIII congres extraordinar al Sovietelor Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, ținut în Moscova la 5 Decembrie 1936, consacră aceleași principii leniniste de negație a regimului de drept, a Statului legal și a drepturilor individuale, sau purtând pecetea unor idei de umanitate nouă deschide o nouă eră de liberalism în Europa. Partizanii și mai ales beneficiarii raiului moscovit nu se sfiesc să prezinte noua constituție drept o capodoperă a gândirii politice și juridice contemporane, susținând că sub ocrotirea noului instrument de guvernare popoarele de pretutindeni vor putea gusta însfârșit toate pământestile bucurii de cari le privea tirania Bisericii și exploatarea burgheză. Prin noua constituție sovietică, afirmă dânsii, democrația politică, regimul reprezentativ și drepturile sacre ale omului capătă o strălucire necunoscută până acum.

Aceste afirmații nu rezistă însă unui examen critic serios. Cele 146 de articole ale constituției lui Stalin, deși liberate de intransigența doctrinară a constituțiilor leniniste, nu fac decât să consolideze faptul stăpânirii prin mijloace dictatoriale a unei clase sociale privilegiate. Ascunzându-și adevărata structură juridică sub masca unei democrații politice și a unui regim reprezentativ de aparat, documentul stalinist nu trezește din amorțeala impusă prin teroarea roșie nici unul din drepturile fundamentale ale omului și cetățeanului. Izvorită din concepția marxistă a mate-

⁴⁾ Germană, art. 109; austriacă, art. 7; finlandeză, art. 5; poloneză, art. 95, 96; cehoslovacă, art. 106; turcă, art. 69; greacă, art. 6; estonă, art. 6; letonă, art. 82; lituaniană, art. 11; română art. 5, 7, 8.

rialismului istoric, a luptei de clasă și a dictaturii proletariului, noua constituție îmbracă doar într-o nouă haină de legalitate sui generis dictatura socialistă anti-creștină și anti-umană, instituită de Lenin.

Câteva dovezi. Deși art. 134 reproducând formula tip a democrației occidentale declară că deputații tuturor sovietelor se aleg prin vot universal, egal, direct și secret, iar art. 135, 137 depășind această formulă coboară limita de vârstă a alegătorilor și candidaților la 18 ani fără deosebire de sex, art. 1, 2 și 3 ne avertizează că „Uniunea republicilor sovietice socialiste este un Stat socialist al muncitorilor și țăranilor“, a cărui bază politică o constituie sovietele deputaților muncitorilor „cari au crescut și s'au întărit în urma răsturnării puterii marilor proprietari funciari și a capitaliștilor și grație cuceririi dictaturii proletariului“, unde puterea politică de comandă aparține muncitorilor dela țară și dela oraș în persoana sovietelor deputaților acestora. Iar art. 141 prevede că dreptul de a prezenta candidații aparține numai organizațiilor sociale și asociațiilor de muncitori, integrate potrivit art. 126 în singurul partid existent: cel comunist. Cum se pot împăca aceste dispoziții fundamentale cu instituția sufragiului universal?

Deși art. 30 institue ca organ superior al puterii de Stat Sovietul Suprem al U. R. S. S., compus ca și în Elveția din două camere, Sovietul Uniunii și Sovietul Naționalităților (art. 33), care exercită în mod exclusiv puterea legiuitoare, prerogativele acestuia sunt desființate prin drepturile acordate de art. 49 puterii executive, reprezentată prin Prezidiul Sovietului Suprem, ales de către cele două camere și compus din 37 membri. Printre drepturile redutabile ale Prezidiului figurează puterea de a interpreta legile, de a dizolva însuși Sovietul Suprem și de a anula deciziile consiliului comisarilor poporului. Fapt remarcabil de reținut este că acest Prezidiu nu are șef. El n'are decât un președinte pentru a asigura ordinea debaterilor. Ceeace nu împiedică pe Stalin să fie, peste toate textele constituționale, singurul izvor al întregii puteri de Stat.

Unul din principiile de bază ale regimului reprezentativ, pe care conducătorii Statului sovietic se laudă că-l introduce noua constituție, este că deputații nu sunt simpli delegați sau mandatarii ai poporului. Poporul nu-i poate revoca și nici nu le poate limita mandatul. Reprezentând fiecare poporul întreg, ei se bucură de independență și de o desăvârșită libertate de apreciere. Guvernământul reprezentativ exclude orice mandat imperativ. Constituția lui Stalin înfrânge fără

pudoare acest principiu, înscriind în articolul 142 următoarea dispoziție: „Fiecare deputat este ținut să dea socoteală alegătorilor despre munca sa și munca sovietului deputaților muncitorilor, și poate fi rechemat oricând în baza unei hotărâri a majorității alegătorilor, după procedura stabilită de lege“.

Constituția lui Stalin consacră un întreg capitol compus din 16 articole (cap. 10 art. 118—133) drepturilor și datoriilor fundamentale ale cetățenilor. Ciudate drepturi însă, din cari tocmai cele fundamentale lipsesc. Astfel, proprietatea privată pe care revoluția franceză a declarat-o „inviolabilă și sacră“ nici măcar cu numele nu e pomenită. Constituția „ultra-liberală“ din 5 Decembrie 1936 nu cunoaște decât un singur gen de proprietate: cea socială și socialistă, pe care art. 131 o declară „bază sacră și inviolabilă a regimului sovietic“. Cei care ar atenta la această proprietate sunt declarați de același text dușmanii poporului.

Libertatea religioasă este înscrisă în art. 124, dar alături de „libertatea de propagandă anti-religioasă“, ceeace o reduce la o simplă toleranță în drept și o face inexistentă în fapt.

Art. 125 garantează cetățenilor U. R. S. S. libertatea cuvântului, libertatea presei, libertatea întrunirilor și libertatea cortegiilor și demonstrațiilor de stradă, dar exercițiul acestor libertăți nu poate servi decât un singur scop: întărirea regimului socialist. Ceeace înseamnă anihilarea ori cărei libertăți de conștiință și de gândire.

Art. 126 acordă cetățenilor dreptul de liberă asociație în grupări sociale, dar se grăbește să adauge că „nucleul diriguitor al tuturor organizațiilor muncitorești atât sociale cât și de Stat“ este singurul partidul comunist.

Mai e nevoie să amintim că noua constituție este mută asupra libertății fizice a omului, în schimb prin art. 118 institue în mod pompos dreptul la muncă al cetățenilor U. R. S. S., care în economia generală a sistemului socialist înseamnă ținuire forțată pe un loc sau într-o regiune anumită.

Exemplele pot fi înmulțite. Mult trâmbițata reformă constituțională moscovită dela 5 Decembrie 1936 apare astfel ca o farsă ingenioasă jucată „țărilor burgheze“. Un asiatic monument de scamatorie juridică și perfidie politică.

B. Ideile revoluției franceze primesc o a doua înfrângere totală prin abrogarea constituției regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor și instituirea guvernământului personal al regelui Ale-

xandru I. prin legea din 6 Ianuarie 1929. În virtutea acestei legi regele devine deținătorul oricărei autorități în țară (art. 2). El „decretează și promulgă legile” pe cale de decret (art. 2, 18). Tot conform instrucțiilor regale este exercitată și puterea administrativă, prin miniștri (art. 19). Parlamentul și partidele politice sunt disolvate, participarea cetățenilor la exercițiul colectiv al suveranității înlăturată. Regatul vecin și amic va trăi aproape trei ani de zile sub dictatura înțeleaptă și rodnică a regelui.

Această dictatură fusese impusă de necesitatea de a apăra unitatea și siguranța Statului, grav compromise prin deviațiile inevitabile ale parlamentarismului de împrumut. Proclamația marelui rege adresată poporului său în ziua abrogării constituției din 28 Iunie 1921 este un adevărat memento istoric pentru toate națiunile cari s'au lăsat răpite de mirajul democrației cosmopolite³⁾.

3) „A sunat ceasul când între popor și Rege nu poate și nu trebuie să existe un intermediar. În cursul altor sforțări și a unei atât de îndelungate răbdări de care am dat dovadă în împlinirea înaltei mele funcțiuni, inima mea a fost sfâșiată de jeluirile masei noastre populare, muncitoare și iubitoare de țară, dar istovite, care inspirate de judecata lor firească și sănătoasă, au simțit de multă vreme că nu se mai poate urma calea apucată până acum. Așteptările mele și ale poporului că evoluția vieții noastre politice interne va aduce ordine și consolidare în situația țării nu s'au realizat. Activitatea parlamentară și toate vederile politice capătă tot mai mult un caracter negativ de pe urma căruia poporul și Statul nu suferă actualmente decât pagubă. Toate instituțiile utile de Stat, progresul lor și dezvoltarea înțregii noastre vieți naționale sunt puse prin aceasta în primejdie. O astfel de situație politică nesănătoasă, în țară, e dăunătoare nu numai vieții și progresului în interior, dar și regulării și dezvoltării raporturilor externe ale Statului nostru precum și întăririi prestigiului și creditului nostru în străinătate.”

„Parlamentarismul, care ca mijloc politic era tradiția mult regretatului meu părinte a rămas și ideea mea. Dar patimile unei politici oarbe au început să abuzeze în așa măsură de acest mijloc, încât el a devenit un obstacol la orice muncă folositoare în Stat. Cerfurile regretabile și evenimentele din Skupcina au sdruncinat în rândurile poporului încrederea în utilitatea parlamentarismului. Înțelegerea și chiar raporturile cele mai obișnuite între parlamente și între parlamente au devenit absolut imposibile. Departe de a desvolta și de a întări spiritul de unitate națională și spiritul de Stat, parlamentarismul așa cum se practică începe să provoace dezorganizarea spirituală și dezunirea națională...”

„Trebuie să căutăm noi metode de lucru și să deschidem căi noi...”

„În consecință am hotărât și decretez că Constituția regalului sârbo-croaț-sloven, din 28 Iunie 1921 nu mai e în vigoare...”

(Din proclamația regelui Alexandru, către toți sârbii, croații și slovenii.)

Noua constituție octroiată de rege țării unificate sub denumirea de Jugoslavia la 3 Septembrie 1931, revine în mare parte la principiile constituției abrogate, prin reînvierea parlamentului de data aceasta bicameral, dar cu menținerea dispozițiilor din era dictatorială menite a apăra integritatea și menține neștirbită autoritatea Statului.

În noua constituție iugoslavă nu găsim înscrisă dispoziția art. 33 din constituția noastră, în termenii căreia „toate puterile emană dela națiune, care nu le poate exercita decât prin delegațiune”. Din articolul 1 al vechii constituții iugoslave devenit art. 1 al constituției noi dispar cuvintele „monarhie parlamentară”. Regele Iugoslaviei nu este un asociat al reprezentanților națiunii în exercițiul puterii publice, cum pretindeau revoluționarii dela 1789, ci păzitorul suprem al unității naționale și al integrității Statului (art. 29). El devine organ activ al puterii (art. 26—28). El are alături de parlament inițiativa legilor (art. 63) pe care le sancționează și promulgă (art. 29 al. 2; art. 66). El este titularul puterii executive, pe care o exercită prin miniștri numiți și responsabili numai față de dânsul (art. 27, 77). Fără consimțământul său constituția nu poate fi modificată (art. 114). Vechile partide politice rămân desființate în puterea legii din 19 Septembrie 1931, iar partide noi nu pot fi înființate decât în condiții foarte grele, și cu autorizația ministrului de interne dată în ultima instanță. Merită să cităm în această privință în întregime art. 13 al Const.: „Cetățenii au dreptul în limitele legii de a se asocia, de a se reuni și a se consfătuși. Nu pot fi înființate pe o bază confesională, rasistă sau regională asociații în vederea unor scopuri de partid politic sau unor scopuri de educație fizică”. Sistemul electoral este reformat în mod radical, prin introducerea listei naționale pe țară și a votului public (art. 54).

C. Constituția Estoniei suferă o revizuire radicală prin referendumul din 14—16 Octomvrie 1933. Prin 416.878 voturi contra 156.894, republica cea mai democratică din Europa, unde funcțiunea de șef de Stat era îndeplinită de președintele de consiliu și miniștrii erau aleși direct de parlament, unde deci supremația puterii legiuitoare era absolută, trece la regimul prezidențial, cunoscut numai în America. Numărul deputaților este redus dela 100 la 50. Președintele republicii, ales direct de popor pe cinci ani, poate în virtutea art. 39 dizolva camera „dacă interesul Statului o cere”. Guvernul în mod teoretic trebuie să se retragă în

urma unui vot de neîncredere al parlamentului, dar președintele republicii îl poate totdeauna susține, pronunțând disolvarea camerei. Tot președintele este și capul armatei, având dreptul de a edicta regulamente militare și a decide mobilizarea în cazuri anumite. Estonia institue în locul primatului parlamentului, primatul absolut al șefului Statului.

D. Polonia, după o primă revizuire în 1926, la 23 Aprilie 1935 își dă o nouă constituție, al cărei articol 2 subliniază caracterul absolut al puterii prezidențiale:

1. „În capul Statului se găsește președintele republicii;

2. El asumă în fața lui Dumnezeu și în fața istoriei răspunderea destinului Statului;

3. Principala sa datorie este de a veghea la binele și la pregătirea apărării Statului, precum și la poziția lui printre celelalte națiuni;

4. În persoana sa se concentrează puterea Statului care este una și indivizibilă“.

Articolul 3 înșiră „organele Statului puse sub puterea supremă a președintelui”: guvernul, dieta, senatul, armata, tribunalele. El numește o treime din senatori, numește și revoacă pe miniștri, cari nu sunt responsabili decât față de dânsul. El este capul armatei. El numește pe judecători. Voința sa e decisivă în materie de legislație. Președintele are cuvânt și la numirea succesorului său. El este un adevărat monarh absolut. Voința sa e voința Statului. Polonia oferă în istoria dreptului constituțional modern un caz unic de dinastie prezidențială.

Caracterul autoritar al noiei constituții poloneze este completat prin două legi electorale din 10 Iulie 1935, cari elimină orice luptă politică în desemnarea membrilor adunării deliberante⁹⁾.

E. Austria, prin noua sa constituție din 1 Mai 1934, care ia locul celei din 1920 revizuite în 1929, dă un asalt și mai viguros democrației parlamentare, realizând două reforme capitale: Statul autoritar și creștin și Statul corporativ.

Caracterul fundamental al regimului îl arată preambulul noiei constituții austriace: „În numele lui Dumnezeu Celui Atotputernic, dela care emană orice Drept, poporul austriac primește pentru Statul său federal, creștin, german, pe baze corporative, prezenta constituție“. Cuvintele „republică democratică“ ce figurau în constituția din 1920, au dispărut.

Noua constituție este inspirată de filosofia

⁹⁾ V. asupra principiilor noiei constituții poloneze, Alfred Poninski, în Buletinul Uniunii avocaților, an. XIII. No. 3—4/1936, p. 42—49.

scolasticei thomiste după care dreptul izvorăște din revelația divină, și de principiile enciclicei papale „Quadragesimo anno“ din 15 Mai 1931. Acest caracter îl recunoaște în mod categoric cancelarul Dollfuss cu ocazia unei manifestări catolice ținute în Viena la 12 Septembrie 1933: „Vrem să clădim Statul social, creștin și german al Austriei, pe bază corporatistă și sub o conducere puternică și autoritară“. Noua constituție are la bază „legile imuabile ale concepției de viață creștină“.

Constituția din 1934 rupe definitiv cu sufragiul universal și cu reprezentarea politică. Putea legiuitoare este exercitată de 5 consilii: Consiliul de Stat, Consiliul cultural federal, Consiliul economic federal și Consiliul țărilor, ca organe deliberante; Dieta federală, ca organ de decizie (art. 44). Membrii Consiliului de Stat sunt numiți de președinte pe 10 ani. Consiliul cultural federal se compune din 30—40 reprezentanți ai asociațiilor religioase, învățământului, științelor și artelor, numiți după criterii patriotice (art. 47). Consiliul economic federal cuprinde 70—80 reprezentanți ai profesiunilor, numiți pe lângă aceleași garanții de patriotism. În Consiliul țărilor fiecare provincie își trimite pe guvernator și pe un membru al guvernului provincial, care se ocupă de finanțele publice. În sfârșit Dieta federală se compune din 20 deputați ai Consiliului de Stat, 10 deputați ai Consiliului federal, 20 deputați ai Consiliului economic federal și 9 membri ai Consiliului țărilor. Dieta este organul legiuitor, dar fără nici o inițiativă legislativă. Intocmai ca și Consiliul de Stat napoleonian, ea nu poate decât să aprobe sau să respingă proiectele guvernului (art. 62).

Libertățile individuale, atât de scumpe secolului trecut, sunt în mod serios ciuntite în noua constituție austriacă. Astfel accesul în funcțiunile publice este rezervat numai „cetățenilor credincioși patriei“ (Vaterlandstreue) și egalitatea în fața legii poate fi suprimată când motive obiective justifică această măsură.

Regimul constituțional austriac este singurul în Europa fără vre-o legătură măcar formală cu sufragiul universal. El a fost instituit fără nici o consultație populară și realizează o formă specială a puterii dictatoriale. Nici măcar președintele, care întrunește în persoana sa toate puterile, nu este ales de popor. Drept comentariu juridic, Vinezii, cari n'au încetat de a fi spirituali, au propus următorul articol suplimentar la noua constituție: „Președintele confederației numește pe popor“.

F. Portugalia, care dela 1910 când îmbrăcase

forma republicană și democratică a trăit o perioadă de nesfârșite agitații, presărate cu numeroase lovituri de Stat, în anul 1928, deodată cu cucerirea puterii de către mareșalul Gomes de Costa și aducerea în fruntea treburilor publice a profesorului Oliveira Salazar dela Universitatea din Coimbra, își îndreaptă pașii spre o eră de liniște și prosperitate sub auspiciile acelorași idei autoritare, de esență creștină.

G. Constituția dela Weimar a rămas un simplu monument istoric. Dela 30 Ianuarie 1933 când Hitler primește din mâinile președintelui Hindenburg titlul de cancelar, republica germană începe să se destrame. Cu legea din 24 Martie 1933, care acordă noului cancelar depline puteri, Germania trece dela regimul Statului democratic, întemeiat pe principiile dela 1789, la regimul Statului național-socialist, totalitar și autoritar. Edificiul federal este dărâmat, țările (Länder) sunt desființate și unificate. Potrivit programului național-socialist redactat la Munch în 25 Februarie 1920 și declarat inalterabil prin un congres al partidului din 22 Mai 1926, la a cărui bază stă ideea de rasă, de comunitate (Volkstum, Gemeinschaft) și de șef (Führer), pe ruinele republicii liberale și individualiste dela Weimar se ridică un puternic Stat antiliberal, antidemocratic și anti-parlamentar, al treilea Reich. Puterea supremă de comandă este concentrată în mâinile „Führer“-ului, cu facultatea pentru popor de a adera prin plebiscit la actele de guvernământ ale acestuia. Drepturile politice sunt modificate și restrânse potrivit principiului rasist, trecut în ordinea constituțională pozitivă prin legile votate de Reichstag în sesiunea sa extraordinară dela Nuremberg, din Septembrie 1935. Iată cum glăsuiește legea No. 2: „De naționalitatea germană se bucură acela care face parte din asociația pentru protecția Reichului german (Schutzverband des Deutschen Reiches art. 1). Este cetățean al Reichului numai acela care posedă naționalitatea germană sau care este de un sânge înrudit și care dovedește prin purtarea sa că vrea și se califică să servească cu credință Reichul și poporul german. Dreptul de cetățean se dobândește prin eliberarea unei scrisori de cetățenie (Reichsbürgerbrief, art. 2). Numai cetățeanul german se bucură de drepturi politice, conform legii (art. 3)“. Drepturile și libertățile individuale sufer restricții radicale, prin legea asupra sterilizării din 19 Iulie 1933, munca obligatorie intrată în vigoare la 1 Ianuarie 1934, Cartea muncii din 12 Ianuarie 1934, instituirea bunului de familie, etc.

H. Cea mai grandioasă operă de reformă constituțională a timpurilor de față premergătoare și

inspiratoare a tuturor celorlalte, este întreprinsă de **fascismul italian**. Dela 1922 încoace, Italia este câmpul unei experiențe constituționale inedite. Roma cezarilor și a papilor, la antipodul Moscovei sovietice, lansează formula unui nou echilibru politic, social și economic, renovând conceptul Statului și dând o nouă strălucire autorității. Statului liberal, democratic, agnostic și ateu fascismul îi opune Statul autoritar, corporativ, totalitar și creștin.

Statul fascist nu este un simplu mecanism care limitează sfera așa ziselor libertăți individuale. El pretinde a fi o forță spirituală care rezumă toate formele vieții morale și intelectuale ale omului. El este forma cea mai puternică a personalității. El este o regulă și o disciplină a întregii persoane, care pătrunde atât voința cât și inteligența. El urmărește nu refacerea formelor vieții umane, ci a conținutului acesteia, adică a omului, a caracterului, a credinței. El realizează o concepție organică, spiritualistă a vieții. Înainte de a fi un sistem de guvernământ, fascismul este un sistem de gândire, încadrat într-o concepție religioasă.

Pentru fascism totul este în Stat și nimic uman nici spiritual nu există și n'are valoare în afară de Stat. În acest sens fascismul este totalitar și Statul fascist, sinteză și unitate a tuturor valorilor, interpretează, desvoltă și stăpânește întreaga viață a poporului. Și fascismul proclamă că Statul este un fapt dar, contrar bolșevismului care concepe Statul ca un fapt de violență și de dominațiune a unei singure clase, Statul fascist este un **fapt spiritual și moral**. Organizația politică, juridică și economică a națiunii pe care Statul o concretizează, este în geneza și desvoltarea ei o manifestare a spiritului. Statul fascist este garanțul securității interne și externe, dar și paznicul și transmitătorul spiritului poporului, așa cum acest spirit s'a fixat în cursul veacurilor în limbă, obiceiuri și credință. În doctrina fascistă Statul nu este numai prezentul, ci și trecutul și mai ales viitorul. El reprezintă conștiința imanentă a națiunii, pe care o creează. Pentru fascism Statul este absolut; în fața lui indivizii și grupurile sunt relative.

Fascismul combate individualismul și liberalismul clasic, născut din reacțiunea contra absolutismului, și care și-a terminat misiunea istorică deodată cu crearea Statului modern devenit titular al suveranității naționale și deci însăși conștiința și voința poporului. Liberalismul nega Statul în interesul individului; fascismul reafirmă Statul ca singura realitate a individului. El este pentru singura libertate serioasă: libertatea Statului și a individului în Stat.

Fascismul este contra ideologiilor democratice cari asimilează și coboară poporul la nivelul numărului celui mai mare de indivizi și totuși exprimă forma cea mai pură a democrației adevărate, căci el concepe națiunea calitativ, ca o grupare ce se perpetuiază istoricește, ca o mulțime unificată prin o idee și o voință, înafară de concepția de rasă sau regiune geografică determinată, prin care fapt se deosebește funciarmamente de național-socialism. Fascismul neagă că numărul ar putea guverna prin mijlocul consultațiilor electorale periodice. El afirmă inegalitatea iremediabilă, fecundă și binefăcătoare a oamenilor, cari nu pot deveni egali prin faptul mecanic și extrinsec al sufragiului universal. Regimurile democratice dau poporului numai iluzia că este suveran. În democrație suvernită adevărată și efectivă rezidă în alte forțe iresponsabile și ascunse. Fascismul respinge minciuna convențională a egalității politice, spiritul de iresponsabilitate colectivă și mitul fericirii și progresului neîncetat. Dacă însă democrația înseamnă integrarea poporului în Stat, fascismul poate fi definit „democrația organizată, centralizată, autoritară” (Mussolini).

Doctrina fascistă este realizată în Italia prin următoarele monumente de drept: Legea No. 2263 din 24 Decembrie 1925, asupra atribuțiunilor și prerogativelor șefului guvernului, prim-ministru, secretar de Stat; legea No. 100 din 31 Ianuarie 1926 asupra facultății date puterii executive de a promulga reguli de drept; legea No. 563 din 3 Aprilie 1926, asupra disciplinei juridice și raporturilor colective de muncă, completate prin regulamentele de aplicare, aprobată prin decretul regal No. 1130 din 1 Iulie 1926 și prin cartea muncii din 21 Aprilie 1927; legea No. 1993 din 2 Septembrie 1928, asupra reprezentării politice; legea No. 2693 din 9 Decembrie 1928 asupra organizării marelui consiliu al fascismului și legea No. 2099 din 14 Decembrie 1929, asupra reducerii numărului reprezentanților politici, militari și economici ai regimului.

În virtutea acestor texte, guvernul liberându-se de sub dependența parlamentului, devine emanație a puterii regale, unitatea de direcție și activitate guvernamentală fiind asigurată de către primul ministru, șef al guvernului. Primatul parlamentului este desființat, deputații fiind organe ale Statului. Reprezentarea politică a națiunii are la bază sistemul colegiului național unic. Societatea italiană este reorganizată pe baze profesionale și forțele productive coordonate unitar prin organul suprem al Consiliului național al corporațiilor. Instrumentul fundamental al regimului este partidul fascist, îndrumător și propulsor al

tuturor activităților naționale, al cărui Statut este aprobat prin decret regal, alături de care ființează, ca organ constituțional distinct de guvern și parlament, marele consiliu al fascismului. Așa fiind, Statul fascist se prezintă ca organizarea integrală a tuturor forțelor naționale, realizând complet formula lui Mussolini: „Nimic înafară de Stat, nimic contra Statului”.

CAP. III. CONCLUZIE.

Din examenul analitic al recentelor reforme constituționale se desprinde o foarte importantă concluzie și se naște o îngrijorătoare întrebare.

Concluzia:

Problema constituțională este redeschisă și cere o nouă și urgentă deslegare.

Dogmele revoluției franceze dela 1789 sunt declarate false în concepția lor teoretică și ruinate în aplicația lor practică. Statul liberal, democratic și individualist construit pe aceste dogme, s'a dovedit incapabil de a crea și menține o ordine socială conformă imperativelor permanente ale Dreptului și ale sufletului național. Ruina lui a atras după sine ruina autorității însăși pe care este chemat a o întruchipa.

Imbolnăvit de exercițiul libertăților scoase de sub controlul disciplinei morale și naționale, individualismul a devenit anarhic, pregătind calea marxismului și favorizând instaurarea regimului de teroare bolșevist, care este negația însăși a ideii de Stat și de Drept.

Pentru restaurarea autorității și repunerea Statului în rolul său de ocrotitor al destinelor naționale, apărător al ordinei publice și organ al Dreptului, două mari doctrine egal de îndrăznețe și originale își dispută întâietatea în imperiul dreptului constituțional: național socialismul-german și fascismul italian. Unindu-se cu părerea lui Auguste Comte, ambele proclamă valoarea distructivă a noțiunilor de libertate, egalitate și suveranitate elaborate de revoluția franceză și preconizează crearea Statului autoritar și totalitar: prima pe bază rasistă, a doua pe bază corporatistă și creștină⁷⁾.

Unele țări europene și-au revizuit deja sistemul constituțional în sensul acestor doctrine, întărind puterea executivă în păguba celei legislative sau suprimând pur și simplu regimul parlamentar, iar altele au trecut hotărât la regimul dictatorial.

⁷⁾ Carta germană a muncii, din 12 Ianuarie 1934, este un sistem centralizat, care exclude organizația corporativă și chiar sindicală pe care vrea s'o înlocuiască. (V. în acest sens: Pierre Lucius, *Revolutions du XX-e siècle*, p. 66 și urm.)

Eterna problemă a împăcării individului și societății într-o înaltă compoziție organică, se pune mai acut ca niciodată. Conceptul ordinii sociale și al autorității menite a garanta această ordine sunt obiectul unei radicale revizui. Echilibrul organic al societăților umane stă în fața unui uriaș semn de întrebare. Intreaga civilizație umană se găsește în pragul unui adevărat salt mortal.

Întrebarea:

Ce cale va urma România pentru a-și consolida pozițiile de viață în punctul cel mai expus al Europei în transformare?

Ce orientare poate lua națiunea română pentru a-și crea un echilibru organic potrivit structurii sale sufletești și virtualităților sale spirituale și economice, și ce trebuie să facă pentru a reda autorității de Stat strălucirea românească, pe care străvechile cuvinte „Domn” și „Domnie” o simbolizează atât de mișcător?

Va rămâne națiunea română și pe mai departe sub ocrotirea iluzorie a unei constituții de împrumut, fondată pe principiile abstracte dela 1789, pe care înșiși cei mai de seamă purtători de cuvânt ai Franței republicane le declară false și ruinătoare^{*)}, sau, coborându-se în ea înșăși, va fixa centrul de iradiere a puterii supreme de comandă în trecutul și sufletul său național?

Va suporta și pe mai departe umilitatea dictatură deghizată a forțelor oculte și a capitalului fără nume, refugiate sub masca unui constituționalism ipocrit, sau scuturându-și trupul viguros va înscăuna domnia sângelui, a credinței și a culturii românești?

Se va transpune Statul Român în întregul său rol de realizator al Dreptului, titular al suveranității și simbol al culturii naționale, sau va continua să rămână un savant instrument de pauperizare a țărânimii și descurajare a energiilor economice și spirituale?

Va rămâne România și pe mai departe un azil al aventurierilor internaționali, sau se va transforma în bastion al ordinii și justiției latine, reînălțate pe pedestalul măreției lor antice și creștine de cel mai genial creier politic al veacului?

Vrea națiunea română să trăiască liberă, sub semnul virtuților și al legii strămoșești, sau vrea să moară în chip mizerabil, schingiuită, desmoștenită și dezonorată...

ION TENCHEA

doctor în drept din Paris
Avocat din Timișoara

^{*)} V. André Tardieu, *Le souverain captif*, Paris, Flammarion, 1936.

IMPUNIBILITATE ASIGURATĂ PRIN ART. 537 COD. PEN. FĂPTUITORULU ÎN DELICTUL DE ABUZ DE INCREDERE (SUSTRACȚIUNE).

Răsfoind noul cod penal, va găsi atât juristul din Vechiul Regat, cum și cel ardelean noui concepții și dispozițiuni diferite de codurile vechi, asupra cărora discuțiile și criticile s'au și deschis.

Din acest material bogat de critică și discuție factorii competenți își vor putea alege indicațiile la revizuirea codului penal de dorit pentru corectarea unor greșeli strecoreate.

Soțotim între aceste inconveniente o dispoziție stranie, cuprinsă în art. 537, care merită o deosebită atenție, spre a fi relevată și discutată prin un articol separat.

Articolul amintit tratând delictul de abuz de încredere, (în codul penal ardelean abrogat — în art. 355 și urm. — denumit ca sustracțiune) în alin. 3 conține următoarea dispoziție: „În cazul când lucrurile sustrase sau sumele risinite vor fi restituite sau depuse, ori prejudiciul va fi integral reparat până la pronunțarea hotărârii definitive, acțiunea penală se stinge”.

O inovație radicală în penal!

La aceasta nu găsim precedent nici în codul penal din Vechiul Regat, nici în cel ardelean. Prin această dispoziție se amnestiează în prealabil delictul, asigurând astfel pe șovăitorii la răspântie că vor scăpa de pedeapsă, neavând altă obligație decât a repara actul prin restituirea obiectului sustras, dar și aceasta într'un timp neprevăzut, până când cauza ajunge la a treia instanță. Înseamnă de obicei 2—3 ani, de multe-ori și mai mult. Până atunci infractorii pot snecla, adică folosi, fructifica, — a considera banii, valoarea, sau alt obiect sustras ca ai lor proprii. Adică în acest teritoriu de activitate infractorii au primit „salvus conductus”.

Nu vom găsi în cod alt exemplu similar. Aplicând consecvent această concepție, ar urma ca — cel puțin — la infracțiunea afină la furt să continue codul o clauzulă analogă. Însă curios, pentru furt noul cod nu menține în vigoare nici dreptul patronului pentru revocarea acuzei deschise față de angajat, cum era în art. 343 c. p. ard. restringând acest drept prin art. 526 numai pentru rude, apoi față de minori și persoane puse sub curatelă, când e vorba de actul săvârșit în casa tutorului sau curatorului. Ba chiar la alte infracțiuni codul nu relevă nici că repararea daunelor materiale cauzate prin faptul criminal ar fi o circumstanță atenuantă, ce judecătorul trebuie s'o ia în considerare.

Dar această iertare prealabilă a unui delict implit, cu producerea efectului, stă în contrast cu orice teorie penală, clasică sau modernă, adoptând fiecare normă că între mijloacele cele mai bune de apărarea societății față de infractori cea mai eficace este pedeapsa cuvenită și prevăzută de lege.

Tratamentul excepțional față de acest delict este cu atât mai de neînțeles, dată fiind pedeapsă prevăzută pentru acesta, cam echivalentă cu cea a furtului, cu atât mai mult cu cât din punct de vedere criminal — etic, abuzul de încredere ar putea fi socotit mai grav, conținând peste luarea lucrului străin și abuzul de bună credință a mandatarului.

Pe lângă obiecțiunile principiale și morale mai putem avea și grija temeinică de o repercusiune, ce această avantajare a inculpatului o va avea drept urmare asupra **vietii economice**, anume la traficul comercial, precum și — și mai ales — cu privire la raportul între patron și angajat. Eliminând astfel sancțiunea eficace și care constă în pedeapsa ce așteaptă mai înainte pe un mandatar, resp. pe un angajat vinovat în abuz de încredere, va înceta, sau — cel puțin — se va micșora încrederea, în baza căreia părțile au efectuat afacerile lor, iar patronii — mai prudent — vor căuta să și asigure interesele lor prin alte mijloace reale și vor pretinde de sigur cautiune, mai ales atunci, când angajatul este încredințat cu administrarea de bani sau mărfuri. Consecință acestei precauțiuni va fi că reflectanții fără mijloace spre a depune cautiunea, abia se vor putea plasa. În tot cazul aceștia vor fi în dezavantaj față de acei, cari vor putea satisface acestei cerințe, iar rezultatul va fi o nedreptate și inechitate pentru cei vrednici dar fără mijloace materiale. Iată cum se naște din îngăduinta legii o situație defavorabilă pentru o pătură socială.

Socotim deci dispoziția menționată ca o **inovatie nepotrivită** și care trebuie eliminată cât mai curând, nastrându-se vechea dispozițiune din codul penal ardelean (art. 358 alin. ultim), conferind patronului și rudei interesate dreptul la revocarea plângerei față de angajat, dar și aceasta numai până la primul termen al judecării cauzei, spre a evita o speculație din partea infractorului, în alte raporturi instanța având posibilitate de a cumpăni cazul, așa că în lipsă de intențiune delictuoasă va putea aduce hotărâre achitătoare.

Dr. MAURICIU KELL
avocat-Timișoara.

CONFERINȚA D-LUI Dr. EMIL BOTIȘ AVOCAT ÎN TIMIȘOARA REFERITOR LA „REGIMUL JURIDIC AL LUCRĂRILOR PUBLICE DIN ROMÂNIA.

D-sa a arătat că lucrările publice în toate timpurile și la toate popoarele sunt indiciile cele mai sigure ale civilizației, făcând dovadă că acolo unde se găsesc, există o bună stare, chiverniseală, simțul de solidaritate desvoltat, și o conducere luminată.

Statul este dator a se folosi de toate invențiunile științei și tehnice, spre a crea bunuri profitabile tuturor. Nu se poate concepe azi un regim politic prosper, fără cultul utilității publice, fără ca Statul, în schimbul impozitelor și monopolurilor, să nu dea cetățenilor săi servicii și lucrări publice, ca: linii de comunicație, spitale, școli, băi publice, canalizare, apeduct, luminat, transporturi în comun, etc.

Importanța lucrărilor publice este de a da Statului utilajul recerut de civilizație. Prin aceasta se desvoltă încrederea cetățeanului față de Stat, văzând că banul public este bine întrebuințat.

Din punct de vedere juridic lucrările publice ridică probleme juridice foarte importante, dintre care conferențiarul amintește teoria contractelor administrative, daunele cauzate proprietarilor vecini, exproprierea pentru cauză de utilitate publică, etc.

După această introducere, D-l Dr. Botiș expune câteva procese celebre, ce au avut loc în țara noastră în materie de lucrări publice, procese care au avut un răsunet mondial, pentru a evidenția lacunele legiului în vigoare, cu privire la lucrările publice.

Astfel, conferențiarul face o foarte interesantă și documentată expunere asupra afacerilor Strussberg, Tramvaelor din București Hallier, Stevart și procesul cel mai recent al catastrofei dela 8 Iunie 1936.

În afacerea STRUSSBERG care a avut loc cu ocaziunea construirii primelor linii de cale ferată din România, D-l Dr. Botiș arată presiunile ce s'au făcut asupra Țării noastre de către Cancelarul Bismark pentru a ne forta să răscumpărăm concesiunea falimentară Strussberg cu mari sacrificii financiare.

În afacerea HALLIER ce a avut loc cu ocazia construirii portului Constanța, Statul iarăși a suferit pierderi, din cauză că s'a supus judecării unui Tribunal arbitrar, compus în majoritate de străini, care judeca fără de drept de apel și recurs. Acest proces e încă interesant prin aceia că avo-

catul antreprenorului Hallier a fost însuși Raymond Poincaré, avocat și fost ministru, mai târziu președintele Republicii Franceze și mare prieten al țării noastre, care cu ocazia aceasta a venit pentru prima dată în România.

Acest proces a constituit o știrbire a suveranității Statului nostru, și a dat naștere la demonstrații vehemente pe străzile capitalei, toată opinia publică românească, fără deosebire de partid, condamnăm ușurința cu care Statul s'a supus judecării unui tribunal arbitral străin. Evident că Statul a pierdut procesul, deși dreptatea era de partea lui.

Afacerea TRAMVAELOR DIN BUCUREȘTI este celebră, prin aceea că, pentru prima dată cu acest privilegiu s'a pus în discuție la noi chestiunea constituționalității legilor. Acest proces este citat în toate manualele de drept constituțional, și cei mai mari juriști din Europa ca; Thaller, Planiol, Berthelemy, Gierke, Scialoja, au dat consultații juridice Societății Tramvaelor din București.

Prin afacerea STEWART iarăși s'a cauzat Statului o pagubă ce se cifrează la 50 de milioane lei, prin faptul că reprezentanții lui au încheiat un contract defectuos.

Conferențiarul arată ce mari inconveniente rezultă pentru Stat din aceea că avocații lui nu cunosc și nu aplică teoria contractelor administrative.

În fine D-l Dr. Botiș examinează afacerea TRIBUNELOR DELA COTROCENI, spunând că nepriceperea și încorectitudinea administrației aduce cu sine nu numai risipa banului public, ci mai cauzează adesea și jertfe de vieți omenești. Astfel s'a întâmplat la 8 Iunie 1936 când s'au surpat cele două tribune dela serbările Restaurației.

Conferențiarul documentează că nenorocirea se datorează nepăsării și ilegalităților comise de Serviciul Tehnic al Municipiului București, care nu a întocmit devizele în mod suficient și nu le-a supus controlului, că tinichigiului Druțu i s'a eliberat certificatele de capacitate, date cu o criminală neglijență, că nu a existat un dosar al licitației, că adjudecarea a fost făcută cu violarea legii contabilității publice, că nu s'au respectat dispozițiunile legale cu privire la controlul și recepționarea lucrării, etc.

Ca învățăminte din toate aceste procese D-l Dr. Botiș concludă că actualmente legislația lucrărilor publice este defectuoasă și insuficientă, și că este necesar ca toate textele legale disperate, să fie grupate într-o singură lege, care să prevadă

cele mai bune condițiuni, în care lucrările vor trebui executate și sancțiuni drastice pentru toate neglijențele și încorectitudinile.

D-l Dr. Botiș încheie conferința, citând cuvintele M. Sale Regelui, care recomandă prin cuvântarea ținută cu prilejul anului nou guvernanților Țării noastre să aibă în vedere în totdeauna **utilitatea publică**.

„Ori acest postulat exprimat de M. Sa Regele — încheie conferențiarul — nu se va putea realiza, fără o primenire a moralei publice și o epurare a administrației și politicii de elementele necinstite, corupte și criminale, lipsite de cel mai elementar simț al datoriei către Patrie și Națiune.

LEGILE ȘI REGULAMENTELE APĂRUTE ÎN MON. OFICIAL ÎN CURSUL ANULUI 1937.

Mon. Of. 20 din 26 Ianuarie. — Legea pentru ratificarea decretelor privitoare la măsurile cu caracter financiar, economic, etc.

Mon. Of. 25 din 1 Februarie. — Norme pentru administrarea pedepselor.

Mon. Of. 29 din 5 Februarie. — Lege pentru modificarea și abrogarea unor disp. din legea de exproprieri pentru utilitate publică.

Mon. Of. 30 din 6 Februarie. — Regulamentul pentru aplicarea art. 130 din legea minelor.

Mon. Of. 40 din 18 Februarie. — Lege pentru modificarea art. 2 lit. c. și art. 3 din leg. organizării ordinilor naționale române din 1932.

Mon. Of. 40 din 18 Februarie. — Regulament de aplicarea legii Administrației din 27 Martie 1936.

Mon. Of. 41 din 19 Februarie. — Regulamentul funcționarei institutului central de statistică.

Mon. Of. 41 din 19 Februarie. — Lege pentru modificarea art. 205 din legea organizării camerelor profesionale.

Mon. Of. 54 din 6 Martie. — Lege pentru organizarea eforiei generale a invalizilor, văduvelor și orfanilor.

Mon. Of. 54 din 6 Martie. — Legea pentru încurajarea artelor plastice.

Mon. Of. 56 din 9 Martie. — Lege pentru modificarea art. 9 și 33 din legea privitoare la pescuitul în apele de munte.

Mon. Of. 57 din 10 Martie. — Lege pentru organizarea Ministerului Cultelor și Artelor.

Mon. Of. 60 din 13 Martie. — Lege pentru ratificarea convențiunilor internaționale; lupta contra bolilor contagioase la animale, transportul

animalelor, cărnurilor, exportul și importul animalelor.

Mon. Of. 61 din 15 Martie. — Lege pentru prelungirea stărei de asediu.

Mon. Of. 63 din 17 Martie. — Lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru fondul național al aviației.

Mon. Of. 64 din 18 Martie. — Lege pentru completarea art. 871, sanitară din 1926 privitoare la cazul de tuberculoză al funcționarilor publici.

Mon. Of. 66 din 20 Martie. — Lege pentru înzestrarea unor mănăstiri ortodoxe din țară, cu întinderi de păduri și alte terenuri.

Mon. Of. 66 din 20 Martie. — Codul de justiție militară.

Mon. Of. 66 din 20 Martie. — Lege pentru organizarea teatrelor naționale, operelor române și a spectacolelor.

Mon. Of. 67 din 22 Martie. — Lege pentru modificarea legii p. C. de Casație și Justiție.

Mon. Of. 67 din 22 Martie. — Lege privitoare la organizarea și încurajarea agriculturii.

Mon. Of. 68 din 23 Martie. — Lege pentru adăogarea unui aliniat la art. 10 și 19 din l. pentru organizarea casei de economie a magistraților.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru modificarea unor articole din legea minelor.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru organizarea muncii de folos obștesc.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru modificarea unor art. din legea pentru organizarea Casei de Depuneri și Consemnațiuni din M. Of. 174/1876.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru convertirea în lei a prestațiunilor din unele contracte de asigurare.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru completarea unor dispoziții din legea învățământului superior.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Lege pentru modificarea unor articole din legea pentru obligațiunile atelierelor de arte grafice din 19 Martie 1904 cu modific. 1904 și 1902.

Mon. Of. 69 din 24 Martie. — Regulamentul pentru reorganizarea Ordinilor Naționale române din 1932.

Mon. Of. 70 din 25 Martie. — Lege relativ la indicarea greutateii pe coletele mari transportate pe căile de navigație.

Mon. Of. 73 din 29 Martie. — Lege pentru interpretarea art. 47 din legea pentru reforma agrară în Ardeal.

Mon. Of. 73 din 29 Martie. — Regulament privitor la registrele actelor stării civile reconstituite.

Mon. Of. 75 din 31 Martie. — Lege pentru modificarea unor art. din legea organizării judecătorești.

Mon. Of. 75 din 31 Martie. — Lege pentru apărarea patrimoniului public.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru lichidarea aricratelor.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru modificarea unor dispozițiuni din leg. pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru modificarea unor articole din leg. contribuțiilor directe (art. 30, 39, 48, 74 și 106).

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru unificarea și simplificarea măsurilor financiare excepționale.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru neurmărirea despăgubirilor de moarte sau invaliditate.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege de exploatare și de poliție a căilor ferate române.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege modificatoare a art. 27 din legea ameliorării terenurilor degradate.

Mon. Of. 76 din 1 Aprilie. — Lege pentru înființarea creditului agricol.

Mon. Of. 77 din 2 Aprilie. — Lege pentru completarea unor dispozițiuni din legea de unificare a asigurărilor sociale.

Mon. Of. 81 din 7 Aprilie. — Lege pentru magazinele generale și garantarea mărfurilor și cerealelor.

Mon. Of. 82 din 8 Aprilie. — Lege pentru modificarea unor articole din legea învățământului primar.

Mon. Of. 83 din 9 Aprilie. — Lege pentru modificarea unor articole din legea pentru organiz. Ministerului Educației naționale.

Mon. Of. 87 din 14 Aprilie. — Lege pentru modificarea unor texte din legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

Mon. Of. 88 din 15 Aprilie. — Lege pentru completarea unor disp. legale privitoare la comerțul de devize.

A. C.

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

PARTEA JURIDICĂ

I. DREPT CIVIL

121. PROBE. *Dreptul instanței de a respinge acțiunea la cazul nedovedirii pretențiunilor.*

IN FAPT: Instanța de fond, motivează că rămâne în îndoială în ce privește pretențiunile părții și de aceea respinge acțiunea ca nefondată.

Motiv de casare că hotărârile judecătorești nu se pot întemeia pe aprecieri asupra verosimilității faptelor, de care însăși instanța se îndoește, ci pe argumente precise lipsite, de echivocuri.

IN DREPT: Dovada în justiție a pretențiunilor formulate prin acțiunea dedusă în judecată, cade în sarcina părții reclamante.

Când dovezile administrate sunt găsite insuficiente și instanța se află în îndoială asupra verosimilității lor, consecința logică a acestei lipse de dovezi și a îndoelii instanței este respingerea acțiunii și numai dacă, cu toate aceste acțiunea s'ar admite, atunci s'ar putea formula o critică, în sensul celei prevăzute în partea ultimă a motivului de casare.

(Cas. I. Dec. 1061 din 12 Octombrie 1936. Respins recursul. Președinția D-lui Al. Luca, președinte.)

122. REVENDICARE. *Imobil rural. Moștenitorul străin nu poate obține posesiunea lui dela terțiul deținător. Poate cere să se stabilească dreptul lui de proprietate. Dacă acțiunea în revendicare intentată și-a restrâns-o în apel, cerând numai recunoașterea dreptului de proprietate, nu și posesiunea, restrângerea nu constituie o modificare a acțiunii*

Acțiunea în revendicare are de scop pe de o parte, stabilirea dreptului de proprietate al reclamantului asupra imobilului în litigiu, iar pe de alta, dobândirea posesiunii aceluia imobil.

Așa fiind, atunci când reclamantul se mărginește să ceară, sau justiția îi recunoaște numai dreptul de proprietate asupra aceluia bun, prin aceasta nu s'a modificat, ci numai s'a restrâns obiectul acțiunii, ceea ce pr. civ. nu o oprește.

În speță, este vorba de o acțiune în revendicarea unui imobil rural, respinsă de instanța de fond, pe considerațiunea că reclamanta fiind străi-

nă, nu are dreptul să dobândească și să dețină imobile rurale în România.

Art. 18 din constituție prevede în adevăr că numai românii și cei naturalizați români pot dobândi cu orice titlu și deține imobile rurale în România și că străinii vor avea dreptul numai la valoarea acestor imobile.

Rezultă că legiuitorul nu a înțeles să aducă vreo schimbare ordinii succesoriale și nici să confere altei persoane calitatea de proprietar asupra unui imobil rural, moștenit de un străin, ci numai a voit într'un interes general, să ridice străinilor dreptul de a poseda în România imobile rurale, recunoscându-le în schimb, dreptul la valoarea lor.

Dacă este exact că moștenitorul străin nu va putea — față de prohibițiunea constituțională — să ceară și să obțină dobândirea posesiunii imobilului rural deținut de un terțiu, nimic nu se opune însă ca un asemenea străin să-și stabilească în justiție dreptul de proprietate, ce pretinde că are asupra imobilului, în baza calității sale de succesor, în vederea valorificării lui în bani.

În speță, Tribunalul indiferent de împrejurarea dacă recurenta își restrânsese sau nu acțiunea — era obligat să examineze și să admită în parte acțiunea, cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate în ipoteza în care recurenta ar fi dovedit acest capăt de cerere și întrucât tribunalul a respins în totul acțiunea, sub cuvânt că recurenta fiind străină nu poate deține și revendica imobile rurale succesoriale, a violat și aplicat greșit principiile sus menționate.

(Cas. I. Dec. No. 735 din 9 Iunie 1936. Președinția D-lui S. Tipei, consilier.)

123. SUCCESIUNI. *Parte care se află în posesia moștenirii. Parte care nu posedă moștenirea. Erede testamentar. Erede legal. Pe cari din ei procedura succesorală îi îndrumă la proces?*

În paragraful 85 alin. I. din procedura succesorală se prevede de regulă, în procedura de moștenire, că se îndrumă la proces partea care nu posedă, față de aceia care se află în posesiunea

moștenirii, și de asemenea față de eredele testamantar se va îndruma la proces eredele legal.

În speță, tribunalul recunoaște prin hotărârea sa că recurentul se află în posesiunea moștenirii și totuși abătându-se dela regula generală, admite că este caz excepțional și îl îndrumază pe el la proces, fără să arate în ce constă această excepțiune.

II. PROCEDURĂ CIVILĂ

124. REINOIRE DE PROCES. *Termenul este de 6 luni din ziua când a rămas definitivă sentința finală în procesul fundamental. Aplicațiune.*

Conform art. 567 pr. civ. ard. termenul de reînnoirea procesului e de 6 luni și se socotește din ziua când a rămas definitivă sentința finală, dată în procesul fundamental, iar dacă partea a luat cunoștiință de motivul reînnoirii mai târziu, sau abia mai târziu a fost în situație de a-l valorifica, din ziua în care i-a fost adus la cunoștiință, sau în care l'ar fi putut valorifica.

Fiind constat că sentința dată în procesul fundamental din 1928 a rămas definitivă prin decizia Înaltei Curți de Casație din 25 Noembrie 1930 și că recurentul a introdus acțiunea de reînnoire la 15 Mai 1931, deci în termen, urmează că, față de dispozițiunile legale de mai sus, tribunalul, contrar afirmațiunilor recurentului, a făcut o bună aplicațiune a legii, când a considerat cererea de reînnoire în termen și a respins ca tardive petițiunile ulterioare din 19 Octombrie 1932 și 30 Noembrie 1933, înaintate după expirarea termenului de reînnoire prevăzut de art. 567 pr. civ. ard.

(Cas. I. Dec. No. 908 din 8 Iulie 1936. Președinția D-lui T. Magheru, consilier.)

125. LITISPENDENȚĂ. *Nu există între o acțiune civilă și un denunț penal. Art. 180 și 182 pr. civ. trans.*

Art. 147 procedura civilă menționează în pct. I. că „în cursul procesului intentat în privința unuia și aceluiași drept, nu se poate intenta proces nou nici înaintea aceleiași nici înaintea altei judecătoriai (litispendență)“.

La caz de constatarea excepției de litispendență prev. și de art. 180 pct. 5 procedura civilă în enumerarea excepțiilor dilatorii, între altele, procesul urmează a se stinge pe baza art. 182 aliniat II. procedura civilă.

Discuțiunea poartă asupra împrejurării dacă în sensul art. 147 menționat, și cu definițiunea

Din acest punct de vedere hotărârea tribunalului fiind dată cu violarea art. 85 alin. I din legea succesorală, urmează că acest motiv este fundat.

(Cas. I. Dec. 1002 din 2 Octombrie 1936. Președinția D-lui V. Șandor, consilier.)

aci dată, se încadrează faptul când este vorba de un proces civil intentat, după ce mai înainte pentru aceleași pretențiuni se introdusesse, denunț penal la Parchetul Tribunalului.

Din examinarea dată art. 147 pct. 1 procedura civilă, rezultă că spre a se ocaziona litispendența este necesar a se constata prezența unor procese civile, căci codul procedurii civile după însăși definițiunea sa nu tratează decât chestiuni în materie civilă și deci în lipsa expresă a mențiunii că se aplică și atunci când ar fi vorba de o cauză penală față de alta civilă, nu se poate interpreta în sensul de a se extinde această dispozițiune oricând și asupra oricărei materii.

Pe de altă parte nu trebuie neglijat și faptul că acest text de lege vorbește exclusiv de procese intentate, sub formula „în cursul procesului intentat în privința unuia și aceluiași drept nu se poate intenta proces nou, etc.“, ori diferența este mare între procesul intentat și simplu denunț făcut la Parchet, deoarece prin denunț nu se poate susține că instanța este cert legată, câtă vreme acesta poate fi chiar clasat de parchet, ar urma astfel să rezulte o situațiune bizară pentru reclamant, căci pe deoparte și-au văzut stinse procesele în urma constatării existenței de litispendență conf. art. 180 pt. 5 și 182 procedura civilă, iar pe de altă parte denunțul lor s'ar putea să fie clasat din partea parchetului, în care caz ar trebui urmată o nouă procedură pentru valorificarea drepturilor pretinse.

Motivarea în sensul că față de dispozițiile noiei proceduri penale litispendența subsistă, această argumentare caută a fi înlăturată, privind de altfel viitorul, iar nu procesul de față care se intentase anterior datei de 1 Ianuarie 1937, prevăzută în art. 663 a Proc. penale Carol II.

Singura posibilitate pentru pârâți în această situațiune n'ar fi fost alta decât a solicita conform art. 234 proc. civilă, suspendarea cauzei, care însă potrivit acestui articol nu se acordă de plano, ci în urma discuțiunii contradictorii a părților și încă în acest caz suspendarea nu este obligatorie, ci numai facultativă pentru instanță, atunci când va aprecia că este cazul a se acorda

potrivit împrejurărilor, deoarece astfel rezultă din termenii legii „poate suspenda“.

(Tribunalul Timiș-Torontal, secția II. Dosar No. 2138/1936. Sentința civ. No. 27 din 15 Ian. 1937. Președinția D-lui Alexandru St. Constantinescu, jude-consilier și redactor al sentinței.)

NOTĂ: Precum ne arată art. 221 P.c. desbaterile urmate într-o cauză se consideră un întreg fără considerare la numărul lor, putându-și părțile expune susținerile cu dovezile lor oricând până la închiderea desbaterii, chiar în contrazicere cu actele scrise (art. 203 P.c. 12 și 18 leg. acc.).

Aceasta este ceace constituie principiul libertății în opoziție cu principiul eventualității.

Conform înțelesului art. 489, 498, 501 și 503 P.c. apelul este devolutiv de instanță adică întregul proces se judecă de la început, putându-se invoca noi împrejurări nediscutate la prima instanță.

III. DREPT COMERCIAL.

126. Sucursalele unei societăți comerciale n'au personalitate juridică și deci n'au capacitate juridică proprie: Consecințe.

Directorul unei întreprinderi dacă nu cumulează funcțiunea de administrator delegat e considerat ca funcționar particular în spiritul legii contractelor de muncă și deci supus jurisdicției muncii. Art. 4 și 7 jurisd. muncii.

Prin sentința atacată cu recurs, Tribunalul, admite cererea de apel a părții și în consecință excepțiunile ridicate de aceasta pe baza art. 180 p. 3 și 6 pr. civ. și stinge procesul.

Pentru a da aceasta soluțiune, Tribunalul motivează în legătură cu motivul III de casare că, o sucursală, care e un stabiliment de comerț, investită de a încheia direct afaceri, capătă prin acest singur fapt, capacitatea de exercițiu, sau capacitatea activă, cu o singură condiție, aceea ca procesul să se refere la sfera de operațiuni ale sucursalei; că în speță — zice Tribunalul — din acte reeșind că numirea reclamantului ca subdirector la sucursala din Arad, s'a făcut de către adunarea generală a societății din București și tot acest organ a decis și concedierea sa, — sucursala din Arad nefăcând altceva, decât să-i aducă la cunoștință această hotărâre, urmează a se decide că, pretențiunea reclamantului cu privire la salariu, tantieme, etc., nu poate fi încadrată în cercul de operațiuni ale sucursalei Arad, unde a funcționat, ci e de atributul exclusiv al Soc. Bancare Române cu sediul în București, singura cu care reclamantul se află în direct raport juridic, și deci greșit el a chemat în judecată sucursala Arad, care reprezintă numai o desmembrare a centralei din București, în vederea unei lesnicioase încheieri

Totuși aceste noi fapte — din partea reclamantului — nu pot trece limitele îngăduite de art. 188 și 494 civ. relativ la schimbarea de acțiune, adică nu se pot invoca astfel de fapte noi, cărora nu s'ar putea opune într'un eventual proces nou, excepțiunea lucrului judecat.

Există deci schimbare de acțiune atunci când hotărârea respingătoare nu soluționează în fond noul element, temei juridic, invocat în susținerea acțiunii și care poate fi baza unei acțiuni separate.

Chesțiunea lipsei de calitate este ceace mai năim lipsa raportului de drept. Or această lipsă este o excepțiune de fond și n'are nimic cu forma, netrând nici în prevederile art. 180 P.c., penitru că nu poate împiedeca „a limine“ procedura, astfel că precum arătasem mai sus, ea constituind un element de fapt, poate fi invocat chiar și în apel, nefiind tardiv.

Dr. I. CATANA.

de operațiuni bancare — printre acestea, de sigur, nputându-se enumera și litigiul dedus spre judecată, deoarece el nu reprezintă o afacere directă a stabilimentului din Arad, așa cum pretinde art. 28 pr. civ. și prin urmare — conchide Tribunalul — acțiunea reclamantului a fost îndreptată în contra unei părți, care nu are capacitatea de a sta în proces privitor la pretențiunea dedusă în judecată și în consecință litigiul nu este de atribuțiunea judecătorei din Arad.

În fapt este constant, că acțiunea de față poartă asupra procedării firmei: societatea Bancară Română din București, care a concediat pe reclamant din funcțiunea de subdirector ce avea la sucursala ei din Arad, înființată în locul Băncii de Credit din Transilvania, cu care fuzionase și dela care preluase pe reclamant.

În acest element de fapt, combinat cu împrejurarea legală, că sucursala nu este decât un stabiliment secundar, înființată de un comerciant, persoana fizică, sau de o societate comercială, într'un loc diferit de al stabilimentului principal, în care comerciantul se ocupă cu afacerile întreprinderii sale, rezultă că sucursala nu este subiect de drepturi și obligațiuni, cum de altfel nu este nici stabilimentul principal (centrala) și ca atare nu ea (sucursala) poate împrucesua sau fi împrucesuată, ci numai comerciantul, respective societatea comercială, care este proprietarul stabilimentului, singur acesta având deplină capacitate.

Deci, nu firma — stabilimentul ca atare are dreptul de a sta ca parte în proces, ci societatea comercială însăși — bineînțeles sub firma sa, care este una și indivizibilă, — are o singură individualitate juridică reprezentată prin organele centrale ale societății (art. 186, 193 cod. com.); sucursalele ce ele pot înființa sunt lipsite de o per-

sonalitate juridică distinctă și prin urmare n'au capacitatea juridică indivizibilă a Societății înșăși; iar ca o consecință logică a acestora se impune, că ori decâteori o sucursală face un proces, sau este trasă în proces, trebuie privită ca parte în proces proprietara, în speță Societatea Bancară Română, care este una singură și indivizibilă din punctul de vedere al capacității sale juridice.

Așa fiind, susținerile reclamantului că el a înțeles, să se judece în procesul de față cu Soc. Bancară Română, Sucursala din Arad și că în acest caz, potrivit art. 19 din pr. civ. competente ar fi instanțele judecătorești din Arad, și nu cele din București, sunt lipsite de orice temei și prin urmare motivul III de casare fiind nefondat, a trebuit să fie respins ca atare. z

Prin motivele I și II de casare, recurentul se plânge de eroare grosieră de fapt și de rea aplicațiune a art. 7 alin. ultim a legii jurisdicțiunii muncii din 15 Febr. 1933, ceiace Tribunalul ar fi săvârșit prin aceea, că pentru a ajunge la admiterea incidentului de incompetență ridicat de firma pârâtă, a stabilit că dânsul (recurentul) a fost conducătorul întreprinderii firmei pârâte și ca atare conform art. 7 din alin. ultim lit. a, din menționata lege, fiind exceptat dela beneficiul legii, nu i se poate aplica nici competența prevăzută de art. 13 punct. b, c, acelei legi, când din actele dela dosar, susține recurentul — rezultă că dânsul a fost angajat la firma pârâtă ca funcționar, având calitatea de subdirector, însărcinat cu conducerea unei singure secțiuni — secțiunea de vizelor — și că întreaga întreprindere (sucursala Arad) a fost condusă de directorul executiv Gavril Fejer, căruia a fost subordonat și prin urmare negăsindu-se la conducerea întreprinderii, cum pretinde art. 7 alin. ultim, întră în prevederile legii și instanța de apel urma să-și stabilească competența teritorială potrivit art. 13 punct. b., al legii jurisdicțiunii muncii.

Tribunalul pentru a decide că în procesul de față n'are loc competența prevăzută de art. 13 din legea jurisdicțiunii muncii, motivează că din economia legii contractelor de muncă, precum și din cuprinsul art. 7 a legii jurisdicțiunii muncii, rezultă că dispozițiunile acestora nu sunt aplicabile personalului din fruntea unui stabiliment comercial, întrucât nu pot fi considerați funcționari particulari, în spiritul legii din urmă, acei cari se găsesc la conducerea unei întreprinderi; că Soc. Bancară Română a numit un singur director al sucursalelor din Ardeal și că fiecare sucursală este de fapt condusă de unul sau mai mulți subdirectori, — cum e cazul sucursalei din Arad, unde

a funcționat apelantul — și că aceste stabilimente, care încheiau direct o sumă de afaceri nu se puteau angaja valabil, decât prin semnătura unui procurist alături de directorul Fejer, sau de un subdirector aflat în capul sucursalei; că, dacă apelantul se găsea în capul stabilimentului din Arad conducând și angajând această secțiune a Soc. Bancară Română în tot complexul operațiunilor, pe care sucursala le îndeplinea la Arad, — aceasta având bunuri mobile și imobile, încheind contracte și luând asupra sa obligațiuni, în fine, comportându-se referitor la afacerile, pentru care avea latitudinea să le încheie direct ca un organ de sine stătător, — de bună seamă că în sensul art. citat, acțiunea din speță nu poate fi judecată după codul muncii, care a urmărit protecțiunea muncitorilor și a micilor funcționari, cu un salariu redus și cu greutăți prea mari raportate la remunerațiunea, pe care o primesc și nici de cum a celor cari se găsesc în fruntea întreprinderilor, cum e cazul reclamantului, care avea o leafă anuală de 364.000 Lei plus 200.000 Lei tantieme, pe aceștia legile muncii neconsiderându-i că au nevoie de un tratament special.

Potrivit art. 4 din legea pentru organizarea jurisdicțiunii muncii, funcționarii particulari sunt și ei supuși jurisdicției speciale a muncii, iar conform art. 7 ceiace caracterizează situațiunea de funcționar particular în general, este existența unui contract de muncă, care presupune la bază ideea de salarizare.

Legiuitorul prin alin. ultim al art. 7 menționat, declarând că nu sunt funcționari particulari în spiritul acestei legi acei care se găsesc la conducerea unei întreprinderi (administratori-delegați, geranți) a înțeles să excludă numai pe acei conducători, cari ei însuși se identifică cu întreprinderea, alții decât angajații salariați și că așa este se învederează în mod neîndoios și din desbaterile parlamentare, cari au avut loc în legătură cu votarea art. 7, când Ministrul la întrebarea unui senator „pentru ce prin art. 7 sunt excluși directorii generali, directorii, subdirectorii, etc., funcționari ai întreprinderii, răspunde că, prin amendamentul, ce s'a propus, s'a suprimat cuvântul de „director“ și a lăsat numai pe acela de administrator-delegat dând explicația că directorul general ar putea fi exclus în cazul când acesta ar acumula și calitatea de administrator delegat, pentru că — zice Ministrul — ceiace interesează este, să se judece salariul, iar nu cel care se identifică cu întreprinderea, adică patronul el însuși;

De aci rezultă, că directorii unei întreprin-

deri, dacă nu cumulează și funcția de administrator-delegat, sunt considerați ca funcționari în spiritul legii contractelor de muncă și ca atare sunt supuși judecării jurisdicției speciale a muncii;

În asemenea situațiune de drept și întrucât în speță, Tribunalul constată în fapt, în conformitate cu lucrările din dosar, că recurentul Rugen Porzsolt a fost angajat de Societatea Bancară Română din București, ca salariat, având în momentul concedierii lui numai calitatea de sub-director al sucursalei din Arad, unde conducea o siguranță secțiune, aceia a devizelor, evident că Tribunalul numai prin eroare și cu violarea disp. art. 7 a legii jurisdicțiunii muncii din 15 II. 1933, a putut să caracterizeze pe recurent, ca pe unul care s'ar afla la conducerea întreprinderii și deci lipsit de calitatea de funcționar particular în spiritul legii menționate.

IV. DREPT PENAL ȘI PROC. PENALĂ

127. Conflictul legilor penale în timp. Aplicațiunea legii cea mai blândă referitor la mită. Art. 3 cod. penal Carol II.

ÎN FAPT: Prin ordonanța definitivă de urmărirea a judecătorului de instrucție al Tribunalului Oravița, adusă sub No. 14/928 inculpații Gheorghe Grecu plutonier de jandarmi a fost trimis în judecata Trib. pentru faptul prev. și ped. de art. 465 și 467 cod. pen. comb. cu art. 96, inculpatul Gheorghe Rotaru, pentru faptul prev. și pedepsit de art. 470 al. 1 c. pen. și art. 96 din legea rechizițiilor, iar inculpatul Pavel Dârlea zis Surlaș pentru faptul prev. de art. 470 alin. 1 c. pen. săvârșite prin aceia că primul a pretins, iar ceilalți i-au dat sume de bani, spre a li scăpa caii dela rechiziție în vederea manevrelor din toamna anului 1926.

Tribunalul Caraș, prin sentința sa adusă sub No. P. 1489/24/1928, din 21 Octomvrie 1935, în lipsă de probe potrivit art. 326 pct. 2 pr. pen. ard., i-a achitat de sub invinuirile arătate, iar pe inculpatul Gheorghe Rotaru și în baza art. 326 pct. 1 pr. pen. ard., fapta sa de contravenție neîntreinind elementele cerute de art. 96 din legea rechizițiilor.

În contra acestei sentințe Procurorul Trib. a făcut apel în baza art. 385 pct. 1 a. pr. pen. ard., pentru constatarea vinovăției tuturor inculpaților.

Cercetând din nou întregul material al dosarului, Curtea constată în fapt următoarele:

În toamna anului 1926 inculpatul I. Gheorghe Grecu, șef de post de jandarmi pe atunci în Răcăjdia a primit ordinul de a strânge caii rechizi-

Motivele I. și II. de casare fiind fondate, Curtea a admis recursul și potrivit art. 53 din legea pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, întrucât noui constatări de fapt nu sunt necesare cu privire la calitatea recurentului, care este aceia de salariat — a casat sentința Tribunalului fără trimitere și prin urmare evocând fondul cauzei, pentru motivele expuse mai sus, a trebuit să respingă excepțiunile ridicate de pârâtă, să constate competența instanțelor de fond pe baza art. 13 pct. b, din legea jurisdicției muncii și astfel să dispună restituirea dosarului instanței de apel, pentru judecarea cauzei în fond.

(C. de Apel Timișoara S. I. Președinția D-lui V. Calinescu, consilier; redactorul sentinței D-l I. Popiștiu, consilier.)

ționați în vederea manevrelor și a-i duce la Oravița la Reg. 94 infanterie. Inculpații II Gheorghe Rotariu și III și Pavel Dârlea zis Surlaș, având nevoie imperioasă de cai pentru muncile agricole, ce erau în toiul lor, au intrat în tratative cu inculpatul I, spre a li scăpa caii dela rechiziție. Inculpatul I. li-a pretins: lui Gheorghe Rotaru 3.000 lei și lui Pavel Dârlea zis Surlaș 2.000 lei, spre a li scăpa caii, prin trimiterea altor cai în locul acelor al lor. Acești inculpați au dat sumele de mai sus inculpatului I, dar la vre-o câteva zile inculpatul Gheorghe Grecu a venit la ceilalți doi inculpați, cu niște soldați și sub motiv că a primit ordin nou de a lua caii, i-a dus la Oravița la Regiment, de unde au și fost duși la manevră.

Inculpatul I, Gheorghe Grecu a negat, că ar fi pretins și luat dela inculpații II și III, sumele arătate, spre a li scăpa caii de rechiziție, arătând că la mijloc nu e decât o răzbunare pusă la cale de un dușman al său.

Ceilalți doi inculpați au recunoscut însă faptele, atât la primele cercetări și instrucție, cât și înaintea Tribunalului.

Deși inculpatul I a tăgăduit faptul, totuși declarațiile de recunoaștere ale inculpaților II și III, trebuie luate în considerare, în prim rând, pentru că este o imposibilitate ca cineva să se arate pe sine ca infractor și să tragă consecințele unei ridicări de acuzare în contra lui, dacă n'ar fi săvârșit faptul, numai și numai din dorința de a coincide și pe altul în cauză, — fără a se fi dovedit vr'un interes.

În al doilea rând declarațiile acestor doi inculpați sunt sincere și făcute verosimile și prin

declarațiile altor martori, cari cunosc diferite amănunte dela acești doi coînculpați, în apropiere de timpul săvârșirii infracțiunii; într'adevăr martorul Pavel Merea a declarat la ascultarea sa din 5 Decembrie 1927, la instrucție, că în August ori Septembrie 1927, inculpatul II, Gheorghe Rotariu i-a spus plutonierului major Neagu, că a dat inculpatului I, Gheorghe Grecu 3.000 lei și că nu s'a așteptat că tocmai pe el să-l trimită cu caii, că această declarație fiind dată chiar în anul 1927, urmează a fi luată în considerare și neînfirmată prin declarația aceluiași martor, dată în 1935, deci după 8 ani, când e și natural, date fiind deficiențele memoriei, să declare că nu-și mai amintește de aceasta; martorul Bercu Iosif la instrucție a declarat în 5/XII/1927, că inculpatul Gheorghe Rotariu i-a spus că i-a dat plutonierului Grecu 3.000 lei, să nu-i ia caii la armată, și dacă la debateră din 1935, a declarat, că nu știe cui ia dat, cu nimic nu este atinsă depoziția făcută la instrucția făcută la instrucție cu 8 ani mai înainte, sub jurământ, când a arătat precis că acea persoană, era plutonierul Grecu; că martorul Pavel Merea a declarat la instrucție, că întâlnind în 1926, pe inculpatul Gheorghe Rotariu, care venia dela postul de jandarmi, l'a întrebat ce a făcut acolo, la care el i-a spus că a fost să vorbească, să nu i se ia caii la armată, iar martorul Gheorghe Lungu, i-a refuzat inculpatului II, împrumutul sumei de 2.000 lei, spre a-și scăpa caii dela armată; că și depunerile acestor din urmă doi martori, coroborate cu cele de mai sus, arată în mod neîndoios, că nu e vorba de cât de inculpatul I, Gheorghe Grecu, în fine din depoziția martorului Jovu Traian audiat la instrucție, a rezultat că în 1926, inculpatul III, Pavel Dârlea zis Surlaș, i-a cerut 2.000 lei cu împrumut, spunându-i că i trebuie aceasta sumă, să o dea unui domn, spre a-i scăpa caii dela rechiziție.

În fine, chiar din declarația inculpatului I, a rezultat că ordinul de rechiziția cailor inculpaților II și III, n'a fost executat prima dată, invocând ca motiv că inculpații fugiseră cu caii, și numai după ce a primit alt ordin și opt soldați cu un sergent, s'a dus din nou la inculpați, de unde le-a ridicat caii; că existența acestui interval de timp, în care inculpații n'au fost siliți a-și duce caii la manevră, dovedește susținerea inculpaților II și III, că au dat bani inculpatului I, care i-a pășuit vre-o câteva zile, până ce i-a venit și inculpatului I, un nou ordin, față de care, dat fiind că-i trimisese și soldați cu un gradat, n'a avut încotro, și a trebuit să se supună, ridicându-le caii inculpaților II și III.

Inculpatul I, Gheorghe Grecu a susținut: 1.,

că un dușman de al lui i-a îndemnat pe inculpații II și III, să declare că i-au dat bani, pentru a li scăpa caii de rechiziție, 2., că el n'avea dreptul a scuti caii de sub rechiziție, acest drept fiind dat în competența alor organe și 3., că n'a dus caii inculpaților II și III imediat, pentru că nu erau acasă, ci fugăriți pe hotar.

Această apărare a inculpatului nu este fondată, pentru că nu s'a dovedit cu nimic, că inculpații II și III ar fi fost îndrumați a-l reclama de vr'un dușman al său.

Fără a discuta dacă inculpatul avea dreptul de a scuti caii coînculpaților II și III de rechiziții, faptul imputat lui și dovedit, este că a omis efectuarea rechiziționării și a înaintării cailor, — îndatoriri ce intră în atribuțiunea lui de șef de post, atât ca reprezentant al Ministerului Armatei, cât și al celui de Interne.

În fine față de cele stabilite în fapt, neridicarea cailor inculpaților II și III imediat, a avut loc pentru faptul că aceștia i-au dat bani, precum s'a dovedit mai sus, ceiace l'a făcut pe inculpatul I, să nu-i ridice caii imediat, sub pretextul — față de autoritatea lui superioară, — că nu s'a găsit la domiciliu, ca apoi, când i s'au trimis și lui cei 8 soldați și un gradat, să n'aibă încotro și să-i execute.

Aceasta fiind starea de fapt, cată a vedea dacă apelul Procurorului este sau nu fondat.

ÎN DREPT: În ce privește pe inculpatul I, Gheorghe Grecu, este dovedit că a pretins dela inculpații II și III sumele de bani descrise; faptul acesta de a pretinde dela ei a li scăpa caii dela rechiziție, constituie delictul de mituire prevăzut și calificat de art. 465 teza II, cod. pen. ard., căci inculpatul, care era șef de post de jandarmi, pentru omiterea unui fapt, — efectuarea rechiziționării și a înaintării cailor inculpaților, la care era îndatorat în virtutea funcțiunei lui de șef de post de jandarmi și care constituie o abatere dela îndatoririle sale, a pretins și primit acele sume de bani, nefiind dovedit că s'a abătut dela aceste îndatoriri, căci ulterior caii tot li-au fost luați chiar de inculpatul I, cu o oarecare întârziere, fapta sa nu poate fi calificată de art. 467 cod. pen. ard.

Potrivit art. 3 din codul penal „Regele Carol al II-lea, în cazul când după săvârșirea infracțiunii și înainte de condamnarea infractorului printr'o hotărâre definitivă, intervine o lege sau mai multe legi succesive, se aplică legea ale cărei dispoziții sunt mai favorabile.

Conform art. 251 din codul penal „Regele Carol al II-lea“, pedeapsa pentru delictul de luare de mită, este închisoarea corecțională dela unu la

5 ani, pe când acea prev. de art. 465 teza II, cod pen. ard., aplicabil în momentul comiterii faptului, este închisoarea corecțională până la 2 ani.

Deci dispozițiile acestui din urmă text fiind mai favorabile, câtă a fi aplicabile inculpatului.

În favoarea inculpatului existând și circumstanțe atenuante, Curtea face și aplicarea disp. art. 157 pct. 2 a c. pen. Regele Carol al II-lea.

În ce privește pedeapsa accesorie prev. de art. 484 cod. pen. ard. Curtea apreciind și în baza art. 54 același cod, ca fiind mai favorabilă, omite a i-o aplica inculpatului.

Potrivit art. 113 și 114 pr. pen. Carol II. acest inculpat urmează a fi obligat și la plata cheltuielilor penale.

În privința inculpaților II, Gheorghe Rotaru și III, Pavel Dârlea zis Surlas, fapta lor de a mitui pe inculpatul I, în scopul de a omite îndeplinirea unor obligațiuni de serviciu constituie delictul de mituire prev. și pedepsit de art. 470 al. 1 c. p. a.

Dispozițiile mai blânde pentru această infracțiune, sunt cuprinse în art. 250 din codul penal Regele Carol II.

Potrivit alin. ultim al acestui din urmă text de lege, nu se pedepsește pentru mituire, persoana care a dat mită, dacă i-a fost pretinsă și dacă prin refuzul ei ar fi suferit o pagubă inevitabilă și importantă în raport cu situația sa materială.

Este stabilit în fapt că inculpatul I, le-a pretins inculpaților II și III, darea de mită, că iarăși dată fiind situația materială a acestor inculpați și nevoia, în care s'au găsit ei, de a li se lăsa caii, spre a dispune de dâșii la muncile agricole, — prin refuzul plății acelor sume, este neîndoios că inculpații ar fi suferit o daună inevitabilă și importantă, în raport cu situația lor materială.

În aceste împrejurări caracterul penal al faptei lor fiind înlăturat, în baza art. 250 alin. ultim c. pen. Regele Carol al II-a și a art. 4 pct. 4 pr. pen. Regele Carol al II-lea, inculpații II și III, urmează a fi achitați de sub acuzarea de dare de mită.

În ce privește pe inculpatul II, Gheorghe Rotaru, faptul acestuia de a preda cu oarecare întârziere caii la rechiziție, nu intrunește elementele contravenției prev. de art. 96 din legea rechizițiilor, căci tentativa de a se sustrage dela prevederile ei, nu este sancționată penalicește.

Văzând și disp. art. 465 teza II, c. pen. ard. 251, 107, 157, 250 c. pen. Regele Carol al II-lea, 114, pct. 4 pr. pen. Regele Carol al II-a texte enunțate în ședința publică potrivit art. 327 pr. pen. arătată, etc.

(C. de Apel Timișoara S. II. Deciziunea No. 1400/36 din 15 Ianuarie 1937. Președinția D-lui I. Nic. Periejeanu președinte; redactor D-l Vasile Buțureanu, consilier.)

128. Deschiderea acțiunii publice în materie electorală. Condițiuni. Mandatarul însărcinat cu susținerea acuzărei, n'are drept la extinderea ei. Art. 115 și 120 l. elect.

Prescripțiunea acestor acțiuni. Termen de 4 luni. Art. 120.

ÎN FAPT: Prin petițiunea înregistrată la Tribunalul Timiș-Torontal sub No. 7939 din 18 Aprilie 1934 semnată de 23 alegători, s'a intentat acțiune publică împotriva inculpatului funcționar la Primăria Municipiului Timișoara, pentru delictele prevăzute de art. 115 din legea electorală, comb. cu art. 475 și 193 cod. penal, săvârșite prin aceea că, în calitate de primpretor delegat 1) în ziua de 21 Decembrie 1933 a dat ordin verbal jandarmilor să aresteze pe alegătorul Gheorghe Cioșici, ordin care a și fost executat, numitul fiind ținut în stare de arest de la 21 Decembrie 1933 ora 15½ până la 22 Decembrie 1933 ora 22, când a fost eliberat fără să i se fi dresat vre un act, 2) a dat ordin jandarmilor să aresteze câteva persoane și să ia cărțile de alegător de la sătenii din comuna Sustra și alte comune, 3) în ziua de 22 Decembrie 1933 prin amenințări a luat cartea de alegător și biletul de delegat ale alegătorului Gheorghe Catalinici, care în urma ordinului inculpatului a fost și arestat de la ora 8 până la ora 22, fără să i se fi dresat vreun act, în felul acesta punându-i pe cei doi alegători mai sus arătați în imposibilitate de a vota.

Tribunalul prin sentința penală No. 98 din 5 Februarie 1936, l'a declarat vinovat pe inculpatul Dumitru Buna pentru delictele prevăzute de art. 115 din legea electorală și art. 323 cod. penal, comise prin aceea că cu ocaziunea alegerilor generale din luna Decembrie 1933, prin violență a influențat votul alegătorilor Gheorghe Catalinici și Mihai Costea, punându-i în poziție de a se abține de la vot și prin aceea că a ordonat arestarea prin jandarmi a numiților Gheorghe Cioșici, Ilie Marcu și Dr. Anton Ardelean, ceiace executându-se li s'a răpit acestora în mod ilegal libertatea pe o durată mai mică de 7 zile, iar pentru aceste fapte în baza textelor mai sus arătate, comb. cu art. 96 și 97 cod. penal și cu aplicarea art. 91 cod. penal, l'a condamnat pe numitul inculpat la una lună închisoare corecțională și 1000 lei amendă.

În contra sentinței Tribunalului, declarând apel inculpatul și apărătorul său la desbaterea orală a apelului, apărătorul inculpatului a ridicat trei incidente și anume: 1) inculpatul a fost condamnat peste acuzarea legală pentru faptele referitoare la Mihai Costea, Anton Ardelean și Ilie Marcu, comițându-se prin aceasta cazul de nulitate, prevăzut de art. 384 pct. 11 pr. pen. comb. cu art. 325 al. 1 pr. pen., 2) greșit inculpatul a fost găsit vinovat și condamnat și pentru delictul prevăzut de art. 323 cod. penal, comis față de Gheorghe Ciosici, Anton Ardelean și Ilie Marcu, fără ca să fi cerut cineva, 3) în mod greșit a fost sesizat Tribunalul prin plângerea directă a celor 23 alegători, întrucât potrivit art. 123 teza I, legea electorală, delictul electoral imputat inculpatului urma să fie judecat de jurați, instituție care în Transilvania și Banat fiind înlocuită prin Tribunal, acesta nu putea fi sesizat direct, ci numai prin ordonanța definitivă de urmărire a judecătorului de instrucție.

ÎN DREPT: După cum s'a arătat mai sus, în prezenta cauză s'a deschis acțiune publică în termenul prevăzut de art. 120 legea electorală împotriva inculpatului prin plângerea directă a 23 alegători, pentru delictul prevăzut și pedepsit de art. 115 din legea electorală comb. cu art. 475 și 193 c. p., comis față de alegătorii Gheorghe Ciosici și Gheorghe Catalinici, iar la desbaterea din 17 Octomvrie 1934, înaintea Tribunalului, reprezentantul alegătorilor reclamanți, a formulat un nou capăt de acuzare împotriva inculpatului pentru aceleași delictе sus arătate, comise prin arrestarea ilegală a lui Ilie Marcu.

La ultima desbatere înaintea Tribunalului, după terminarea procedurii probatorii D-I procuror a cerut condamnarea inculpatului pentru delictul prevăzut și pedepsit de art. 115 legea electorală și art. 475 și 193 c. p., iar în subsidiar art. 323 c. p., fără a preciza faptele pe cari le impută inculpatului, iar mandatarul reclamanților alegători semnați în petițiunea introductivă, fără vre-o alta precizare a declarat că se atașează la concluziunile D-lui Procuror și a cerut condamnarea inculpatului.

În cauză nu există acuzare legală împotriva inculpatului de cât pentru delictul prevăzut de art. 115 legea electorală, comis față de alegătorii Gheorghe Ciosici și Gheorghe Catalinici, deoarece numai pentru aceste fapte s'a intentat acțiunea publică împotriva inculpatului, de peste 20 alegători conform art. 122 legea electorală și în termenul prevăzut de art. 120 din aceeași lege.

Mandatarul alegătorilor reclamanți n'a fost in-

drituit ca la desbaterea din 17 Octomvrie 1934, să estindă contra inculpatului acțiunea publică și pentru delictul electoral comis față de Ilie Marcu, prin procură din 12 Aprilie 1934, alegătorii reclamanți autorizându-l pe mandatarul lor să susțină numai acuzarea, iar nu s'o și extindă.

Chiar dacă s'ar considera că mandatarul alegătorilor reclamanți a fost indrituit la estinderea acțiunii publice, nu mai putea face aceasta în mod valabil la desbaterea din 17 Octomvrie 1934, deoarece la menționata dată faptul era prescrist, fiind trecut termenul de 4 luni de la data proclamării rezultatului alegerilor generale din luna Decembrie 1933, termen de prescripție prevăzut de art. 120 legea electorală.

La ultima desbatere înaintea Tribunalului, s-a dat citire conform art. 304 pr. pen., acțiunii penale directe, intentată de cei 23 alegători, cererii de extinderea acestei acțiuni făcută în ședința de la 17 Octomvrie 1934, de mandatarul menționaților alegători, astfel că numai acuzările ridicate prin aceste două cereri i s'au pus în vedere inculpatului, însă Tribunalul l'a declarat vinovat și condamnat pe inculpat nu numai pentru delictul prevăzut și pedepsit de art. 115 legea electorală, comis față de Gheorghe Catalinici, pentru care numai a existat acuzare legală, ci și pentru același delict comis față de Mihai Costea, precum și pentru delictul de drept comun, prevăzut și pedepsit de art. 323 c. p., comis față de Gheorghe Ciosici, Ilie Marcu și Dr. Anton Ardelean, pentru cari fapte nu a existat acuzare legală, deoarece pentru delictul electoral comis față de Mihai Costea, alegătorii reclamanți n'au ridicat acuzare, iar pentru delictul de drept comun numiții alegători n'au fost în drept ca să ridice acuzare, întrucât potrivit disp. art. 122 legea electorală alegătorii în număr minimum 20, au dreptul de a intenta și susține acțiune publică numai pentru pedepsirea delictelor comise în timpul alegerilor și prevăzute de legea electorală.

Potrivit disp. art. 61 al. 2 pr. pen. rom., numai partea personal vătămată are dreptul ca în materiile corecționale să se adreseze de drept la Tribunal, iar în prezenta cauză Gheorghe Ciosici, Ilie Marcu și Dr. Anton Ardelean fiind audiati ca martori n'au declarat că fac plângere împotriva inculpatului pentru faptele comise față de ei, Dr. A. Ardelean declarând chiar contrariul, că nu se constituie parte civilă și de altă parte nici unul dintre cei 3 alegători mai sus numiți, nu figurează printre semnarii petițiunei introductive.

După cum s'a mai arătat la desbaterea ultimă înaintea Tribunalului, după terminarea procedurii

probatorii, D-l Procuror a cerut condamnarea inculpatului pentru delictul prevăzut de art. 115 legea electorală și pentru delictul prevăzut de art. 475 și 195 c. p., în subsidiar art. 323 c. p., fără a preciza prin care fapte inculpatul s'a făcut vinovat de aceste infracțiuni.

Prin aceste sumare concluziuni puse de reprezentantul Ministerului Public, nu se poate considera că acesta și-a însușit toate capetele de acuzare, formulate contra inculpatului de alegători reclamanți, dar chiar dacă așa ar fi urmează totuși a se constata, că în contra inculpatului nu s'a ridicat acuzare în nici un fel pentru faptele comise față de Mihai Costea și Dr. Anton Ardelean, cu toate acestea Tribunalul l'a declarat vinovat și l'a condamnat pe inculpat și pentru aceste fapte.

Prin această procedură Tribunalul a săvârșit cauza de nulitate formală prev. de art. 384 pct. 11 teza I. pr. pen., și de art. 325 al. 1 pr. p. și întrucât prima instanță a constatat culpabilitatea și l'a condamnat pe inculpat pentru unele din fapte, fără a fi existat o acuzare legală, a trebuit ca potrivit disp. art. 384 al. ultim teza II, pr. pen. această cauză de nulitate să fie luată în considerare din oficiu.

Curtea a găsit neîntemeiat incidentul al treilea invocat de apărare referitor la greșita sesizare a Tribunalului prin plângerea directă a peste 20 alegători, pentru că după cum s'a arătat mai sus, potrivit disp. art. 122 legea electorală în cazul delictelor prevăzute de această lege, acțiunea publică se poate pune în mișcare și prin plângerea a cel puțin 20 alegători, iar conform art. 123 din aceeași lege judecarea delictelor electorale când sunt săvârșite de funcționari publici este deferită instanțelor ordinare. În prezenta cauză prin petițiunea introductivă se arată că faptele ce i se impută inculpatului au fost comise de acesta în zilele de 21 și 22 Decembrie 1933, în calitate de pretor al preturii Recaș.

După cum se constată din certificatul No. 30031/1934, al Prefecturii jud. Timiș-Torontal, inculpatul șef de serviciu la Primăria Municipiului Timișoara, deci funcționar public, a fost încredințat prin ordinul No. 3851 din 21 Decembrie 1933, al Inspectoratului Gen. Administrativ Timișoara, cu conducerea preturei plasei Recaș, iar în aceeași zi s'a și prezentat la pretură pentru a lua în primire agendele acesteia, de unde rezultă, că inculpatul a comis faptele ce i se impută și cari sînt pedepsibile de legea electorală, în calitate de funcționar public și deci pentru aceste fapte este justițiabil de instanța ordinară, iar nu de jurați.

Chiar dacă s'ar considera că inculpatul la comiterea faptelor ce i se impută și cari constituiesc delictele prevăzute de legea electorală, nu avea calitatea de funcționar public, și în acest caz în mod corect Tribunalul a fost sesizat prin plângerea directă a peste 20 alegători, deoarece singura împrejurare că afacerea ar fi justițiabilă de jurați nu înseamnă, că Tribunalul care în teritoriile Transilvaniei și Banatului, judecă potrivit dispoziției Consiliului Dirigent menținută în vigoare prin art. 316 al legii pentru organizarea judecătorească, toate afacerile criminale, nu înseamnă că aceasta instanță nu poate fi sesizată, cu judecarea delictelor electorale, de cât prin deciziunea Camerei de punere sub acuzare dată în urma instrucției cauzei, această procedură fiind prev. de art. 135, 212, și urm. pr. pen. rom., numai pentru afacerile criminale.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 2155/36 din 23 Septembrie 1936. Președinția D-lui I. Nic. Perieșeanu, președinte; redactor D-l V. Popescu, consilier.)

129. LEZIUNI CORPORALE GRAVE. Crimă. Corecționalizare legală. Legea mai favorabilă infractorului. Aplicațiunea art. 3 din c. p. Regele Carol al II-lea.

IN FAPT: Prin sentința Tribunalului, inculpatul O. M., a fost condamnat la șapte luni reclusiune pentru crima de leziuni corporale grave prev. și ped. de art. 301 și 302 c. p. ard. — făcându-se în cauză și aplicarea art. 91 c. p. ard. — fapt comis prin aceea că în ziua de 16 Decembrie 1934, a lovit cu un cuțit pe lezatul D. A., cauzându-i leziuni, cari s'au vindecat în timp de peste 21 zile.

Impotriva sentinței Tribunalului, inculpatul a declarat apel, pentru a fi achitat, susținând că era în legitimă apărare, atunci când a comis faptele și în dovedirea acesteia a cerut ascultarea martorilor D. L., I. C., S. Gh., V. Gh. și F. B., cari au și fost audiați prin comisie rogatorie.

Din starea de fapt stabilită rezultă, că inculpatul a comis faptele, pentru care a fost declarat vinovat prin sentința primei instanțe; iar proba cerută de inculpat în apel, pentru a dovedi că a fost în legitimă apărare când a comis faptele, n'a dus la nici un rezultat.

IN DREPT: Considerând că deși se constată, că inculpatul a fost provocat de lezat prin faptul că a vărsat pe el $\frac{1}{2}$ de litru rachiu, inculpatul totuși n'a reacționat imediat, ci s'a încăerat cu lezatul mult mai târziu în curtea cârciumei, această simplă provocare a lezatului nu poate con-

stitui nici o scuză legală și cu atât mai mult nu poate fi vorba de legitimă apărare, deoarece în speță nu era necesară — în urma simplei provocări — o apărare penru înlăturarea unui atac amenințator, nedrept și direct, așa cum prevede art. 79 c. p. ard. și art. 132 Codul Penal Regele Carol II.

Având în vedere că faptul săvârșit de inculpat se califică în drept conform art. 472 c. p., Regele Carol II, și întrucât pedeapsa prevăzută de acest text de lege este mai ușoară ca pedeapsa prevăzută de c. p. ard. aplicat de Tribunal, urmează ca în conformitate cu disp. art. 3 din Codul Penal Regele Carol II, să i se aplice inculpatului legea mai favorabilă, în speță, noul cod penal.

Având în vedere că în favoarea inculpatului militează circumstanțe atenuante, prin faptul că n'a mai fost pedepsit și a recunoscut în parte comiterea infracțiunii, ținând seamă Curtea și de împrejurările în cari s'a comis această infracțiune, găsește că în speță este cazul a se face la măsurarea pedepsei aplicarea disp. art. 157 pct. 2 al. a, C. P. Regele Carol II.

Pentru aceste motive admite în parte apelul inculpatului O. N. reformează sentința Tribunalului în partea referitoare la calificarea infracțiunii și pedeapsa aplicată și pentru faptul stabilit de prima instanță, calificat și conform art. 472 cod penal Carol II, cu aplicarea acestui text și a art. 157 pct. 2 lit. a, din același cod, condamnă pe inculpat la una lună închisoare corecțională și 1.000 lei amendă care în caz de insolvabilitate se va executa conform art. 54 din codul penal Regele Carol II.

(C. de Apel Timișoara S. I. Dec. No. 1399/11/1935 din 5 Februarie 1937. Președinte și redactor D-l Emil Dimitrescu, președinte.)

130. Criteriile legii mai blânde. Articolul 3 cod. penal. Aplicațiune în materie de furt.

Faptul de furt stabilit în sarcina inculpatului, — ținând seamă de prevederile art. 3 cp. Carol II urmează a se încadra în dispozițiunile art. 524 c. p. Carol II, fiind cele mai favorabile inculpatului, întrucât — conform acestora — faptul comis se califică numai de delict și se pedepsește cu închisoare corecțională, pe când după vechiul cod ardelean se califică de crimă și se pedepsește cu reclusiune: care n'a mai fost acceptată de noul legiuitor pentru pedepse.

(C. de Apel Timișoara S. II. Deciziunea No. 339/37 din 5 Martie 1937. Președinția D-lui Vasile Călinescu, consilier și raportor.)

131. Legea pentru exploatarea monopolurilor. Păstrare de țigări din Ada Kaleh. Numărul permis. Art. 1, 2, 94 par. 7 lit. c) lege.

În ce privește primul motiv al recursului:

Din dovezile dela dosar fila 3 și 5 eliberate de Ministerul Finanțelor, Direcțiunea Generală a vămilor sucursala Ada-Kaleh, serviciul de control C. A. M., se constată că, contravenientul a fost autorizat să scoată din insula Ala-Kaleh în calitate de vizitator, numai 1.000 buc. țigarete, în ziua de 3 Mai 1935.

Asupra contravenientului s'au găsit 1130 buc. țigarete cu ocazia perchezitiiei după cum se constată aceasta din procesul verbal de contravenient dresat în cauză la data de 7 Mai 1935, instanța de apel prin exces de putere și pe baza unei stări de fapt greșite a scutit pe contravenient de plata întregii amenzi aplicate.

Așa fiind, întrucât primul motiv de recurs este întemeiat, sentința Tribunalului urmează să fie casată și evocându-se fondul procesului, conform art. 489 Pr. pen. Regele Carol II, contravenientul să fie declarat vinovat pentru păstrarea celor 130 țigarete și să i se aplice amenda prevăzută de art. 94 paragraf. 7 lit. c. din legea pentru administrarea și exploatarea Monopolurilor.

În ce privește al doilea motiv de recurs acesta este neîntemeiat, deoarece contravenientul a fost reprezentat legal prin mandatarul său dr. Dante Gherman avocat în Arad conform art. 36 din legea pt. organizarea corpului de avocați.

(C. de Apel Timișoara S. I. Dec. în Dos. No. 3998/36 din 6 Februarie 1937. Președinția D-lui V. M. Dimitriu, redactor D-l Ion Moloc, consilier.)

132. ASASINAT. Elemente constitutive. Condițiuni. Art. 278 Cod. pen. Trans.

Potrivit dispozițiunilor articolului 278 Cod. penal maghiar, acela care ucide vre-un om cu premeditare, săvârșește crima de asasinat și se pedepsește cu moartea, transformabilă conform art. 16 constituția română prin munca silnică pe viață.

Deși acest Cod nu definește elementul premeditărei totuși este recunoscut de doctrină și jurisprudență că este o circumstanță agravantă, căci prin ea se dovedește un caracter urât, un om răutăcios, care săvârșește fapta cu sânge rece, cugetul calm și în plenitudinea facultăților sale mintale, prevăzând și cunoscând consecința faptelor sale comise, pentru sancționarea căruia se va lua în considerațiune cruzimea comiterii și motivele de-

terminante (Garofalo în „La criminologie“ și în special motivele de ordine economică ale cupidității (Georges Vidal — Cours No. 127 pag. 186 nota 4).

Otrăvirea prin consecințele, la care dă loc, echivalează omorului, calificându-se fie omor cu voință, fie asasinat, dela caz la caz și anume după cum a existat sau nu premeditarea la comiterea faptului.

Spre a exista premeditare se impune întrunirea a patru condițiuni și anume: 1) criteriul psihologic, 2) cronologic, 3) ideologic, 4) moral.

Criteriul psihologic implică chibzuirea rece, liniștea sufletească în momentul determinării, predominante.

Acest criteriu rezultă în specie din calcularea liniștită în atingerea scopurilor criminale, prin aceea că spre a obține câștiguri materiale, acuzaatele cu mult înainte au conceput planul, procurându-și otrăvurile, pe care sistematic le-au introdus în mâncarea victimelor și că deși le vedeau pe acestea zbătându-se în brațele morții, totuși acuzaatele în mod feroce, pe care nici un considerent de omenie nu le-au abătut din calea crimei, au administrat mai departe otrăvurile, până ce victimele au expirat și deci au procedat astfel fără a fi vorba de vre-o pornire subită, sau de vre-o pasiune invincibilă, ci ocazionate în urma unor chibzuiri reci și bine studiate de mai înainte.

Criteriul cronologic implică curgerea unui timp, anume dela conceperea ideii rezoluțiunii, până la săvârșirea faptelor.

Acest criteriu reese din împrejurarea că dela ideea crimei până la procurarea semințelor otră-

vitoare și administrarea otrăvurilor în mâncare succesiv, spre a nu se cauza brusc moartea pacienților, a trebuit să treacă un anumit interval de timp, ceva mai lung.

Criteriul ideologic presupune o voință fermă și hotărâtă pentru îndeplinirea rezultatului dorit.

Acest criteriu rezultă prin perseverența acuzatelor în atingerea scopului uruărit și anume stăruind tot timpul în această direcțiune, prin aceea că în mai multe rânduri au introdus otravă în alimentele servite și nu numai asupra unei persoane, ci a mai multora în mod sistematic, cunoscând prea bine efectul fatal al otrăvirei.

În fine prin criteriul moral este a se înțelege motivul josnic, ce a determinat hotărârea funestă a autorului.

Or acest criteriu este bine stabilit prin aceea că determinate numai de cupiditate, din dorința de câștig material pe căi ilicite, spre atingerea a cestui țel imoral și criminal au procedat în sensul cunoscut și nici decum din motive de ordine pasionale, deci pentru motivele cele mai josnice posibile nu s'au abătut de a recurge la omor. Așa fiind între faptul otrăvirilor și efectul rezultat prin producerea deceselor există un nex causal perfect și deci acuzaatele s'au făcut vinovate de crimele uciderii cu premeditare a victimelor.

(Tribunalul Timiș-Torontol Secția IV. Dosar No. 1834/36. Sentința penală No. 1594 din 22 Decembrie 1936. Președinția D-lui Alexandru St. Constanlinescu, jude-consilier și redactor al Sentinței. Procuror D-l Tr. Catalina.

NOTA: Prezența sentinței a fost confirmată de C. de Apel Timișoara.

V. LEGI SPECIALE.

133. ANTICONSTITUȚIONALITATE. *Nu se poate invoca neconstituționalitatea unei dispozițiuni legale, dacă ea nu a fost aplicată de instanțele judecătorești înaintea cărora s'a desfășurat procesul.*

ÎN FAPT: Trib. Ilfov s. I. com. a respins o poziția făcută de Societatea anon. Philips contra omologării concordatului preventiv solicitat de Societatea Energia, omologându-se concordatul cerut. Societatea Philips, declarând apel, Curtea de Apel din București, s. V., prin decizia No. 169 din 1934, l'a respins, constatând că nu se invoacă alte motive, în afară de neconstituționalitatea unor texte din legea concordatului preventiv. Împotriva deciziunii Curții de Apel, Societatea Philips declară recurs, invocând:

Violarea art. 17 din Constituție, neconstituționalitatea dispozițiunilor cuprinse în legea din

20 Octombrie 1932, art. 2, 19, 33 și 42, precum și suprimarea art. 50 din vechea lege a concordatului.

În dezvoltarea scrisă și orală a acestui motiv, recurența lămurește că în recursul său pentru neconstituționalitate nu se plânge de reducerea sau eşalonarea creanței în cursul concordatului, ci numai de faptul că prin suprimarea art. 50 din vechea lege, a pierdut, în viitor posibilitatea ca după expirarea termenului concordatului să urmărească pe debitorul său pentru partea din capital cu care i-s'a redus creanța.

ÎN DREPT: Potrivit art. 29 din legea Curții de Casație, Secțiunile Unite ale acestei Înalte Curți sunt chemate a cerceta chestiunea neconstituționalității unei dispozițiuni de lege, numai atunci când această dispozițiune a fost aplicată de instanțele judecătorești în fața cărora s'a desfășurat procesul.

În speță, recurenta aduce critica de neconstituționalitate unei situațiuni legale, care n'a avut nici-o aplicațiune în cauză, întrucât cert este că obiectul procesului de față nu este o urmărire pe care Societatea Philips ar fi pornit o contra Societății Energia la expirarea termenului concordatului pentru recuperarea diferenței din capital, cu care s'a redus creanța.

Așa fiind, chestiunea neconstituționalității dispozițiunilor sus menționate este prematur adusă în cercetarea Secțiunilor Unite și, prin consecință, recursul se respinge.

(Căș. Secții Unite, Dec. 282 din 12 Noemvrie 1936. Președinția D-lui D. Volanschî, prim-președinte.)

134. LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI. Transferare. Conform art. 124 din legea înv. primar, transferările în învățământ se fac după o ordine de preferință fixată acolo, și anume: a) apropiere între soții membrii ai corpului didactic, b) cel mai înalt în grad, c) cei cari au interese familiare, soți funcționari publici etc.

Preotul care în conformitate cu art. 61 din lege predă curs de religie în școlile primare, nu-i considerat ca membru al Corpului didactic.

Legiuitorul în interesul bunului mers al învățământului primar, a reglementat modul în care urmează să se facă transferările și numirile personalului didactic, dând posibilitate tuturor membrilor acestui corp să-și valorifice drepturile la transferări și numiri în conformitate cu dispozițiunile legale și declarându-le de nule pe acele, cari s'ar face fără respectarea condițiunilor și formalităților prevăzute de lege.

Prin art. 123 din legea învățământului primar al statului din 5 Iulie 1934, se prevede că între 15—30 Ianuarie ale fiecărui an, Ministerul Instrucțiunii va publica în Monitorul Oficial și Buletinul Oficial al Ministerului un tablou de locurile vacante în învățământul primar din comunele urbane și rurale, pentru a putea lua cunoștință de ele toți cei interesați, iar până la 1 Aprilie membrii titulari ai corpului didactic, primar, cari doresc a fi transferați în locurile publicate vacante, sau cari ar deveni eventual vacante prin transferările altora, vor înainta cererile lor inspectoratelor regionale respective cari, în conformitate cu art. 125 din aceeași lege, vor face transferările între 1—30 Aprilie, iar după aprobarea lor de către Minister se vor publica în „Buletinul Oficial“ al Ministerului.

Conform art. 124 din aceeași lege a învățământului primar, transferările în învățământul primar, se fac după următoarea ordine de preferință: a) apropiere între soți, membri ai corpului didactic, b) cel mai înalt în grad, c) cei cari au interese familiare: soți, funcționari publici, etc.

Față de aceste dispozițiuni ale legii și întrucât în speță pentru locul vacant dela școala primară mixtă din comună au fost doi candidați; reclamantul P. I., învățător definitiv din comuna Gh. și d-na A. P., soția preotului P., învățătorul cu titlu provizoriu, și cum Ministerul pârât prin deciziunea No. 140.053/934 a transferat-o în postul No. 5 vacant pe d-na A. P., în baza art. 124 pct. c. din legea învățământului primar, — în atare situațiune, cu drept cuvânt și fără a viola vreun text de lege a decis Curtea de Apel că, deoarece transferarea d-nei învățătoare provizorie s'a făcut în baza punctului c. al art. 124, trecându-se peste drepturile reclamantului, care intră în dispozițiunile art. 124 pct. b., ca unul ce este învățător definitiv și deci mai mare în grad ca d-na — și ca consecință bine a admis acțiunea reclamantului, anulând deciziunea Ministerului Instrucțiunii Publice, în partea prin care D-na a fost transferată în postul No. 5 al școlii primare mixte din comună, și obligând pe Ministerul pârât să transfere în acel post pe reclamantul învățător.

În ce privește susținerea recurentului că, după spiritul art. 124 și 61 din lege, rezultă, că preotul este membru al corpului didactic primar, și ca atare D-na, intrând în cadrul al. a. al art. 124, avea un drept legal de preferință asupra reclamantului, — astfel că numai prin greșita interpretare și violare a art. citat a admis Curtea de Apel, acțiunea reclamantului, urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Intr'adevăr, deși este adevărat că art. 61 din legea citată decretează obligativitatea învățământului religios și moral, însă acest articol mai spune că materia de studii religioase va fi predată de către învățător și numai în cazul când acesta nu ar fi de aceeași confesiune ca elevii săi, ea va putea fi predată de către preotul din localitate, în consecință obligația preotului de a preda religia în școalele primare este numai subsidiară și condiționată de faptul că învățătorul ar avea o altă confesiune de cât populația comunei; urmează că, din acest text nu se poate conchide sensul pe care îl vizează Ministerul, că preotul este un membru al corpului didactic.

Dealtfel din întreg capitolul VII, al legii învățământului primar se detașează net justetea

punctului de vedere al Curții de fond, atunci când aceasta exclude din cadrul corpului didactic pe preot, căci, într-adevăr nici normele de intrare în corpul didactic, avansare și pensionare a membrilor corpului didactic, nici cele pentru salarizarea lor, nu li-se pot aplica preoților, ca unora cari aparțin unui corp aparte și cu obligațiuni profesionale cu totul altele decât cele ale membrilor corpului didactic.

Astfel fiind și întrucât nu există nici-o dispozițiune în legea învățământului primar, care să asimileze pe preoți cu membrii corpului didactic, — cu aceleași drepturi și îndatoriri ca și aceștia — urmează că, și această susținere a Ministerului a fost bine respinsă de Curtea de Apel și deci, recursul cată a fi respins.

(Cas. III. Dec. 439 din 2 Martie 1936. Dos. 2347/1935. Președinția D-lui C. Crăciunescu, consilier.)

135. LICHIDAREA DATORIILOR. *Societăți agricole cari nu au un scop comercial. Membri lor, socotiți ca atare, nu sunt comercianți.*

Legea lichidării datoriilor agricole din 7 Aprilie 1934, după ce fixează prin art. 1 pe beneficiarii acestei legi, dispune în art. 69 alin. b., că sunt exceptate dela beneficiul legii numai datoriile comercianților și industriașilor, dacă nu sunt de natură civilă, sau dacă caracterul civil al datoriei nu rezultă din contractul de împrumut.

Instanțele de fond — în cazul de față după ce în prealabil discută în drept aplicarea acestor texte, arătând în mod just că în enumerarea făcută de art. 1 al legii intră și agricultorii, membrii ai societăților agricole, care n'au un scop comercial — stabilește în fapt, din examinarea fără denaturare a actelor și probelor cauzei, că prima societate de treerat din Hălmeag este o asociațiune civilă de săteni, proprietari agricoli sub 10 ha., care nu are niciun scop lucrativ sau comercial și nici personalitate juridică.

În această situațiune fiecare membru component al asociației de mai sus răspunzând personal de datoria contractată în această calitate a sa și în proporție cu partea sa în tovarășie, Curtea era în drept să examineze situația fiecărui debitor în parte și să deducă din aprecierea probelor prezentate de aceștia, că datoria lor nefiind comercială, nu intră în excepțiunile prevăzute de art. 69 al legii citate, și deci, n'a violat întru nimic dispozițiunile legii lichidării din 1934.

Față de constatarea de mai sus, a Curții de fond, că prima societate de treerat n'are persona-

litate juridică, aceasta nefiind susceptibilă de a avea un patrimoniu distinct de al membrilor săi, urmează că omisiunea instanței de apel de a examina susținerea recurentului cu privire la stabilirea averii distincte a zisei societăți, este fără importanță cu privire la soluțiunea procesului, și în consecință omisiunea Curții nefiind esențială, imputările aduse prin motivele I și II, de recurs sunt nefondate și se resping.

(Cas. I. Dec. 940 din 18 Septemvrie 1936. Președinția D-lui E. Bănescu, consilier.)

136. LICHIDAREA DATORIILOR. *Adjudecarea definitivă a bunurilor debitorului în teritoriile unde ființează cartea funduară. Senzul articolului 15 al. 2 lege. Consecințe.*

Din procesul-verbal din 29 Februarie 1936, rezultă că înaintea Tribunalului debitorul, recurent a susținut că vânzarea nu este perfectă, întrucât nu s'a făcut intabularea, și a cerut desființarea măsurilor de urmărire în baza legii din 7 Aprilie 1934.

Tribunalul, judecând ca instanță de trimitere, a respins recursul ca nefondat, argumentând că din moment ce licitația a rămas definitivă și s'a dispus desbaterea serială, imobilul a eșit din proprietatea debitorului urmărit și a trecut în proprietatea adjudecatarului, formalitatea seriei și tabulării neprivind și neinfluențând dreptul câștigat al adjudecatarului, iar motivul prin care debitorul susținea că intră în conversiune urmează să fie înlăturat, art. 15 din legea din 7 Aprilie 1934, invocat de debitor, nefiind aplicabil în speță.

În contra acestei din urmă hotărâri debitorul a făcut recursul de față, susținând prin motivele de casare că prin soluțiunea dată Tribunalul a comis eroare grosieră de drept și exces de putere și a violat legea, deoarece urmărirea nu poate fi considerată terminată și adjudecatarul nu devine proprietar al imobilului urmărit decât la data rămânerei definitive a hotărârii de intabularea dreptului de proprietate pe numele său, și în consecință, dânsul era în drept a invoca, în Februarie 1936, în recursul făcut la Tribunal contra încheierii de intabulare, beneficiul legii din 7 Aprilie 1934, ale cărei condițiuni le întrunește.

La termenul de 27 Octomvrie 1936, această secțiune a constatat că s'a ivit divergență de opinii asupra chestiunei dedusă prin motivele de casare, și anume de a se ști pe deoparte, dacă dispozițiunea art. 15 al. II, din legea pentru lichi-

darea datoriilor agricole și urbane promulgată la 7 Aprilie 1934, — după care „prin adjudecarea definitivă în teritoriile unde ființează cartea funduară se înțelege încheierea, prin care se ordonă intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului“, — este o dispozițiune generală sau specială, iar pedealtă parte și în cazul când această dispozițiune ar avea un caracter general, dacă încheierea despre care se vorbește în art. 15 al. II, trebuie să fie definitivă și irevocabilă, sau este suficient să existe o încheiere de intabulare, chiar supusă unei căi de atac, pentruca imobilul urmărit să poată fi considerat trecut în patrimoniul adjudecatarului.

Legea lichidării datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, — singura invocată de recurent înaintea Tribunalului — dispune prin art. 68 și 69 că chestiunea dacă debitorul îndeplinește condițiunile, spre a intra în prevederile legii, poate fi ridicată înaintea instanțelor de fond sau de urmărire, în orice stadiu al pricinii, iar în cazul că în contra ordonanțelor de adjudecare există recurs, introdus în termen pendinte în fața Inaltei Curți, aceste ordonanțe vor fi declarate desființate de Inalta Curte în urma cererii debitorului, formulată în termen de cel mult două luni dela promulgarea legii, sub forma unui motiv special de casare, la care să se alăture actele doveditoare, că debitorul întrunește condițiunile legii.

Prin urmare, din textele de mai sus rezultă, că în cazul când o vânzare silită a avut loc, beneficiul acestei legi poate fi invocat în tot cursul urmăririi, până în momentul în care bunul adjudecat a trecut în mod definitiv din patrimoniul debitorului în acela al adjudecatarului.

Deși art. 15 din aceeași lege prescrie în alin. II, că „prin adjudecarea definitivă în teritoriile unde ființează cartea funduară, se înțelege încheierea prin care se ordonă intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului“, totuși din cuprinsul primului alineat al aceluiaș articol, și a art. anterior 14, cât și din împrejurarea că ambele aceste articole fac parte din secțiunea II-a a Capitolului I. intitulată: „Urmărirea sumelor datorate de debitorii agricoli și decăderile rezultând din neplata lor“, reese că dispozițiunea din alin. II, de mai sus, nu poate fi aplicabilă, decât în cazul când debitorul a pierdut beneficiul legii din cauza neplății la scadența a uneia sau mai multor rate.

În consecință, cu privire la chestiunea de a se ști până când poate fi invocat beneficiul legii, urmează a fi avute în vedere disp. de mai sus ale

art. 68 și 69, cari fac parte din ultima secțiune intitulată: „Dispozițiuni generale și tranzitorii“.

În atari condițiuni, urmează a vedea care este momentul în care, după legiuirile în vigoare, în Ardeal, imobilul scos în urmărire și vândut prin licitație publică trece în mod definitiv în patrimoniul adjudecatarului.

Art. 170 din leg. de execuție în vigoare în Ardeal, dispune că după expirarea termenului fixat dacă în răstimp nu s'a făcut vre-o ofertă mai mare, imobilul se declară cumpărat de către cel ce a oferit maximul și prin aceasta licitația se declară terminată; că, după art. 178 în termen de 8 zile dela terminarea procedurii de licitație, se poate face contestație contra licitației, care poate fi anulată pentru motive de formă; art. 180 prescrie că dacă în termenul de mai sus, nu se face contestație, instanța cărților funduare, dacă condițiunile de licitație nu prevăd altfel, liberează cumpărătorului certificatul de cumpărare, în baza căruia cumpărătorul va putea să ia în posesie imobilul, punerea în posesie făcându-se prin delegatul judecătoresc, care la nevoie se poate folosi chiar de forță publică, art. 181 prevede că dacă imobilul licitat este închiriat sau arendat, chiriașii sau arendașii sunt obligați să cedeze cumpărătorului, în condițiunile prevăzute în lege, dreptul de folosință, și că chiria devenită scadentă după ziua de licitație se cuvine cumpărătorului.

În fine, art. 182 din aceeași lege prescrie, că dacă licitația a devenit definitivă și cumpărătorul a satisfăcut condițiunile de licitație, în deosebi a plătit prețul de cumpărare, instanța cărților funduare dispune din oficiu înscrierea în cărțile funduare a dreptului de proprietate al cumpărătorului asupra imobilului, iar art. 184 dispune că impozitele ce grevează imobilul și devin scadente din ziua licitației, se vor suporta de cumpărător.

Din textele de mai sus rezultă că imobilul vândut prin licitație publică, trece în mod definitiv din proprietatea debitorului în aceea a adjudecatarului din momentul în care licitația a rămas definitivă, fie prin nefacerea în termenul legal a contestației contra licitației, fie prin respingerea contestației, fără ca acest drept al adjudecatarului să fie condiționat de intabularea lui în cartea funduară, intabulare care urmează a fi făcută chiar din oficiu, de către instanța cărții funduare.

Prin urmare fiind constatat că licitația a rămas definitivă, încă din 13 Octombrie 1932, când Inalta Curte prin decizia definitivă, a confirmat încheierea de respingerea contestației la licitație, debitorul nu mai putea ulterior pe calea

contestației la intabulare, să invoace beneficiul legii lichidării datoriilor agricole și urbane, și în consecință instanța de fond a făcut o justă aplicare a legii prin soluționarea dată.

(Cas. II. Compect de divergență. Dec. No. 28 din 12 Ianuarie 1937 Președinția D-lui N. Stănilă, consilier)

NOTĂ: Înalta Curte de Casație și Justiție Sec. II-a prin decizia sa civilă No. 28/1937 pronunțată în ziua de 12 Ianuarie 1937 în dosarul No. 2174/1936 și în compect de divergență dă o nouă interpretare dispozițiilor cuprinse în art. 15 alin. 2 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane promulgată la 7 Aprilie 1934.

Redactarea articolului 15 din legea din 7 Aprilie 1934 este următoarea:

Art. 15. În cazul când în urma pierderii beneficiului termenului, chiar față de un singur creditor, unul din bunurile debitorului a fost adjudecat în mod definitiv, prin respingerea recursului la Înalta Curte de Casație, debitorul va fi considerat, că a pierdut beneficiul termenului, față de toți ceilalți creditori.

Prin adjudecarea definitivă în teritoriile unde ființează cartea funduară se înțelege încheierea, prin care se ordona intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului.

Din redactarea precitată a art. 15 din legea din 7 Aprilie 1934 se poate constata în mod neîndoios, că legiuitorul la urmărirea bunurilor imobiliare a avut în vedere în prim loc disp. cuprinse în art. 545, 558 și 559 din procedura civilă din Vechiul Regat, ale căror principii a căutat să le pună în concordanță cu sistemul cărților funduare din ținuturile desrobite ale Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului și Bucovinei, unde ființează cărțile funduare.

Toluși soluțiunea pare a nu fi succes, deoarece alin. 2 din art. 15 algeii de lichidare din 7 Aprilie 1934 o provocat multe controverse.

Judecătoriile rurale și urbane ca instanțe de cărți funduare din Ardeal și Banat au căutat să opere în această materie principiile, cari guvernau legea executărilor silite din anul 1881 și așa zicând de comun acord au acceptat punctul de vedere juridic, care rezultă din paragr. 180, din legea LX:1881 și din paragr. 27 din legea LXI anul 1908 și conform căroră, dacă împotriva licitațiunei imobiliare în termen de 8 zile nu s'a înaintat vre-o contestațiune, ori în termen de 15 zile vre-o supraofertă, licitațiunea imobiliară a rămas definitivă, iar proprietarul imobilului urmărit a pierdut orice cale de a mai revendica vre-un drept legal asupra imobilului său scos în vânzare.

În aceasta privință putem invoca între altele multe încheierea No. C. 299/1935 din 4 Martie 1935 pronunțată de Domnul șef judecător Aurel D. Broșleanu dela Judecătoria rurală Zărnești și în care motivează:

„Considerând, că în sistemul legii de execuție din Transilvania, exproprierea debitorului urmărit rămâne definitivă, potrivit art. 178 coroborat cu art. 180 din lege, de îndată ce au expirat cele 8 zile dela licitație, fără a se fi înaintat contestație de nici unul din cei îndreptățiți la aceasta (cum este cazul în speță).

„Considerând, că deoarece în această situație debitorul urmărit nu mai are nici o cale deschisă pentru a obține reformarea licitației, este temerar a se susține, că se poate toluși ajunge la acest rezultat prin voința legiuitorului lichidării datoriilor“.

Tribunalul Timiș-Torontal Sec. II-a com. prin dec. sa No. 1933 publicată în ședința sa din 17 Martie 1934 în dos. No. 653/1934 într'o chestiune de urmărire imobiliară, unde urmăriții cereau desființarea măsurilor de urmărire în baza legii de reglementare a datoriilor agricole și urbane din 1933 în complexul D-lui consilier Dr. A. Vadasz și D-lui Judecător Emil Munteanu, acceptase în motivele încheierii sale același principiu juridic, susținând.

„Având în vedere, că din actele dela dosar se constată, că imobilul a cărei licitațiune în regres s'a cerut, a fost vândut la licitație publică în ziua de 12 Decembrie 1933 lui Iosif Pink, licitație, care a rămas definitivă la aceeași dată, nefiind atacată în termen legal, în consecință față de această situație, recurenții de astăzi ne maiavând nici o calitate de a mai sta în judecată nu pot ataca cu recurs publicațiunea susmenționată și aceasta cu atât mai puțin, cu cât în susținerea recursurilor respinse, după cum s'a constatat mai sus“.

După intrarea în vigoare a legii din 7 Aprilie 1934 urmăriții respinși prin încheierea No. 1933 din 17 Martie 1934 a Tribunalului Timiș-Torontal Sec. III-a comercială, fac o nouă contestațiune împotriva licitațiunei imobiliare în baza principiilor amintitei legi și contestațiunea ajungând din nou spre judecare în fața Tribunalului Timiș-Torontal Sec. IV-a de vacanță ca instanță de apel, aceasta prin dec. sa No. 4354 pronunțată în ședința din 27 August 1934 în dos. No. 1578/1934 în complexul D-lui Consilier Alex. St. Constantinescu și D-lui Judecător B. Imbroane respinge apelul urmăriților cu următoarea motivare:

„Având în vedere, că ulterior recurenții înaintează în completarea motivelor anterioare o nouă petițiune, înregistrată sub No. 14722 din 21 August 1934, prin care înveacă art. 15 alin. 2 din legea lichidării datoriilor, căutând astfel să dovedească faptul, că intervenția acestora e îndreptățită, întrucât nu s'a dat o încheiere, prin care să se ordone intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului spre a se considera adjudecarea rămasă definitivă, și deci proprietari a fi considerați încă recurenții de astăzi“.

„.....adaugă totodată, că imobilul scos în licitație a fost vândut prin licitație rămasă definitivă, astfel, că recurenții nu mai au calitate de a sta în proces referitor la acest imobil.....“

Deciziunea No. 4354 din 27 August 1934, ajunge a fi cercetată chiar de însăși Înalta Curte de Casație și Justiție Sec. II-a, care prin deciziunea sa No. 832/1935, pronunțată în ziua de 10 Iunie 1935, în dos. No. 50/1935, sub președinția D-lui Th. Radu respinge recursul urmăriților motivând:

„Că deci Tribunalul constată autoritatea de lucru judecat din dec. No. 1933/1934, deoarece pentru a respinge contestația Tribunalul a statuat, că recurenții nu beneficiază de disp. legii din 1933, deci nici de acela din 1934“.

Iată însă că Înalta Curte de Casație și Justiție Sec. II-a prin deciziunea sa No. 1096 din 4 Octombrie 1935, pronunțată sub prezidenția D-lui Consilier N. Stănilă în dos. No. 5016/1934, dă o altă interpretare dispozițiilor cuprinse în art. 15 alin. 2 din legea de lichidare din 7 Aprilie 1934.

Motivele acestei deciziuni sunt următoarele:

„Având în vedere, că în speță este constatat, că la data de 18 Decembrie 1931, nu a existat o hotărâre definitivă de intabulare a dreptului de proprietate“.

„Considerând, că dacă adjudecatarul este trimis în posesiune după ce licitația a rămas definitivă, totuși această împrejurare nu poate conduce de a se considera, că urmărirea este terminată, deoarece ceea ce este esențial în a se determina caracterul de definitiv al urmăririi este numai existența unei încheieri definitive de intabulare a dreptului de proprietate și care după cum s'a arătat mai sus corespunde cu ordonanța de adjudecare din Vechiul Regat”.

„Că dar Tribunalul a făcut o bună aplicație a art. 29 din citata lege, când a respins apelul urmăritoarei în contra încheierii primei instanțe, prin care s'au desființat toate actele de urmărire, astfel, că motivele găsindu-se nefondate, recursul urmează a se respinge ca atare”.

Și după toate aceste frământări provocate de disp. cuprinse în art. 15 din legea din 7 Aprilie 1934, vine acum Înalta Curte de Casație și Justiție Sec. II-a în complet de divergență, ca să pronunțe decizia sa civilă No. 28/1937, în ziua de 12 Ianuarie 1937, și să dea o altă soluțiune disp. cuprinse în art. 15 din legea de lichidare din 7 Aprilie 1934.

Această ultimă soluțiune a Înaltei Curți este de o deosebită importanță, deoarece Înalta Curte de Casație examinează chestiunea de drept din două puncte de vedere și anume:

- 1) din punctul de vedere al interpretării legii;
- 2) din punctul de vedere al legii din 7 Aprilie 1934, pusă în concordanță cu legea executărilor silite din Transilvania.

Din punctul de vedere al interpretării legii din 7 Aprilie 1934, Înalta Curte de Casație Sec. II-a în completul său de divergență susține răspicat, că disp. cuprinsă în art. 15 alin. 2 din legea de lichidare din 7 Aprilie 1934, nu este o dispozițiune de caracter general a legiuitorului, ci este numai o dispozițiune de caracter special și că în consecință nu poate să-și aibă aplicațiunea decât în cazul, când debitorul a pierdut beneficiul legii din cauza neplății la scadență a unei sau mai multor rate.

Acest punct de vedere din amintita deciziune a Înaltei Curți se pune în concordanță perfectă cu motivele deciziunii No. 1365 din 11 Octombrie 1935, pronunțată în dos. No. 962/1935, de Înalta Curte de Casație Sec. I. unde Înalta Curte de Casație Sec. I. declară în mod categoric.

„Că legea pentru lichidarea datorilor fiind o lege specială, dispozițiunile ei sunt de strictă interpretare”.

Înalta Curte de altfel în nenumerate cazuri a pronunțat acest principiu în vederea interpretării legii de lichidare din 7 Aprilie 1934.

Și chiar pentru că suprema noastră instanță legea de lichidare a datorilor din 7 Aprilie 1934, a numit-o de nenumerate ori ca fiind o lege specială și astfel de strictă interpretare, nu mai încapă nici o îndoială, că derogățiunile sale la normele de drept comun numai într-o altă își pot găsi aplicațiunea lor, întrucât în mod vădit, clar și neîndoișor, le și exprimă.

Înalta Curte Sec. II-a în completul său de divergență punând apoi în concordanță dispozițiunile cuprinse în art. 170, 178 și 180 din legea executărilor silite din Transilvania cu disp. cuprinse în art. 15 alin. 2 din legea din 7 Aprilie 1934, se pune la punctul de vedere juridic, că dispozițiunile generale ale legii executărilor silite din Transilvania au rămas în vigoare, deci își produc efectele lor și ele numai într-o altă au suferit o derogățiune, întrucât art. 15 din legea din 7 Aprilie 1934, o spune în mod vădit.

Că drept consecință trebuie să facem o distincțiune între adjudecarea cunoscută de procedura civilă din Vechiul Regat și reglementată în art. săi 545, 558 și 559 și între dispozițiunile cuprinse în legea executărilor silite din Transilvania.

Câtă vreme în sistemul procedurii din Vechiul Regat imobilul vândut la o licitațiune publică, trebuie să fie adjudecat printr-o ordonanță specială a Tribunalului în favorul cumpărătorului, care ordonanță este supusă recursului în casație în termen de 40 de zile dela transcrierea ordonanței de adjudecare în registrul Tribunalului, în sistemul procedurii executărilor silite din Transilvania după scurgerea termenului precuiziv impus de legiuitor pentru a face contestațiune împotriva licitațiunii (sau o supraofertă), licitațiunea imobiliară rămâne definitivă prin puterea legii, iar proprietarul urmărit pierde în mod definitiv dreptul său de proprietate.

Că drept consecință, dacă cumpărătorul după scurgerea acestor termene fatale, care au efectul juridic de confirmare a actului de licitațiune, satisface condițiunilor de licitațiune, instanța cărților funduare dispune din oficiu înscrierea sa că proprietar în cartea funduară.

Că dimpotriva dacă cumpărătorul din partea sa nu a respectat condițiunile de licitațiune, la cererea oricărei părți interesate (persoanele desemnate în paragr. 153 din aceeași lege) se ordonă o execuțiune în regres împotriva cumpărătorului, care până la termenul licitațiunii noui poate să achite prețul de cumpărare, ceea ce dacă ar face și imobilul la a doua licitațiune ar fi vândut mai puțin, răspunde de drept pentru diferență.

Că în consecință legea executărilor silite din Transilvania consideră în caz de licitațiune publică pe proprietarul tabular odată și pentru totdeauna decăzut din dreptul său real de proprietate, dacă licitațiunea imobiliară n'a fost contestată în termen de 8 zile, sau nu i s'a făcut o supraofertă în termen de 15 zile, fără a mai aștepta că autoritatea cărții funduare să dispună înscrierea dreptului de proprietate în cartea funduară în favorul cumpărătorului la licitațiune publică, deoarece această deciziune nu o consideră ca constitutivă de drept, ci numai ca un simplu act administrativ.

Este însă de sine înțeles, că legea de lichidare a datorilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, în alin. 2 din art. 15 face o mică derogățiune la principiul menționat mai sus în favorul debitorilor agricoli rămași în întârziere cu plata ratelor scadente și în favorul cărora înființează un nou principiu de protecțiune și pe care îi consideră drept proprietari până la darea încheierii, prin care se ordonă intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului.

Este de necontestat, că deciziunea No. 28/1937, a Înaltei Curți de Casație și Justiție Sec. II-a pronunțată în dos. No. 2177/1936, în ziua de 12 Ianuarie 1937, va contribui extrem de mult la consolidarea sistemului nostru tabular din Transilvania și Banaț și la siguranța, cu care se acvira până în prezent proprietatea imobilelor scoase în vânzare prin licitațiunea publică.

Nu mai puțin însă este adevărat, că controversele ivite în jurul interpretărilor date art. 15 din legea de lichidare din 7 Aprilie 1934, ne impun din nou datoria de a reclama cu hotărâre unificarea codurilor noastre.

Orice întârziere în această materie este în detrimentul consolidării statului și în detrimentul distribuciei omogene a Justiției în statul nostru național.

Între alăteia mii și mii de legi, ce au fost volate dela unire încoaci, putem înfățișa reclama cu energie un cod civil al nostru, o procedură civilă a noastră și un cod comercial al nostru.

Este atât de puțin, ce cerem, dar totodată atât de important pentru liniștita și constanta dezvoltare a națiunii române în cadrele statului său național, unit pe vecie.

Dr. NESTOR PORUMB
Avocat-Timișoara.

137. LICHIDAREA DATORIILOR. *Restituirea sumei pretinsă de reclamant și plătită pe baza art. 190 l. execuțională, dela debitor. Art. 4 și 68 leg. lichid. dat.*

Din actele dosarului se constată că în cauza de licitație imobiliară a urmăritoarei firme Banca Franco-Română contra urmăritului Dancea Florea, la 1 Noembrie 1934 Banca Oravițeană S. A. creditoare hipotecară și adjudecatară, înaintează o cerere Tribunalului Caraș, prin care arătând că din prețul de cumpărare, potrivit art. 190 al. 4 din legea execuțională a plătit firmei Cassa de Păstrare din Oravița și ca creditoare hipotecară cu rang anterior creanței sale suma de Lei 23.884, ce a fost seriată pe seama acestei firme prin încheierea de seriare și invocând disp. art. 68 din legea din 7 Aprilie 1934, cere să fie obligat numitul Dancea Florea debitor beneficiar la conversiune, de a-i restitui această sumă, iar Tribunalul prin încheierea No. 3096/4/1934 respinge această cerere.

Firma Banca Oravițeană a declarat apel, iar Curtea de Apel Timișoara S. II-a prin deciziunea No. 2027/8/1935 respingând apelul, numita firmă în contra menționatei deciziuni a declarat recursul de față.

Văzând motivele de casare formulate astfel:

1. Comite exces de putere și face rea aplicare a art. 68 al legii pentru lichidarea datoriilor, declarând că noi putem cere restituirea sumei dela creditorul achitat și nu dela debitor.

2. Comite omisiunea esențială și violează art. 190 din legea execuțională mag. în baza căreia noi am fost în drept pentru achitarea prețului de cumpărare a răscumpăra creanța creditorului intabulat înaintea noastră.

Onorata Curte de Apel își însușește motivele instanței prime și mai adaugă că obligarea debitorului de a ne restitui suma amintită ar însemna eludarea dispozițiilor legii lichidării. După modesta noastră părere acest motiv e greșit. Credem că nu este just ca interesele debitorului în tot cazul să primeze. Creanța noastră n'a luat ființă printr'un contract de împrumut, ci achitând noi creanțe Casei de Păstrare am achitat

prețul de cumpărare și am absolvit pe debitor de datoria avută la această bancă. Între noi și casa de păstrare nu s'a născut nici un raport de drept, ci s'a creat cazul, prevăzut în alin. penultim din art. 68 al legii de lichidare. Menținem toate motivele susținute în apel și le reproducem și cu acest prilej.

Art. 68 conține dispoziții pentru desființarea măsurilor de urmărire și anularea licitațiilor ținute, mai departe pentru distribuirea veniturilor incuse și restituirea prețului depus. Aceste dispoziții însă nu exaurează toate cazurile survenite în viața practică și deaceia trebuie să se aplice în coroborare cu procedura civilă română precum și legea exec. mag. Redactorul legii pentru lichidarea datoriilor a ținut în vedere numai procedura civilă rom. care dispune, ca prețul imobilelor cumpărate la licitație să se depună la Casa de Consemnațiuni, sau Ad-ția Financiară art. 551), iar după 45 zile ordonanța de adjudecare — dacă a devenit definitivă se va executa (art. 564), acesta e motivul că în aliniatul penultim al art. 68 amintit se zice ca să se ceară Trib. de urmărire restituirea prețului depus. Legea execuțională mag. însă, dă cumpărătorului dreptul alternativ, sau să depună prețul la Percepția, sau conform art. 190 să achite creditorii cu rang anterior. Această achitare are efectul distribuirei prețului prin secția cărții funduare. Licitatia s'a ținut în anul 1930, noi am achitat creanțe Casei de Păstrare în anul 1931, n'am cerut însă transcrierea dreptului de proprietate, bazându-ne pe dispoziția art. 180 al legii exec. că în 8 zile, dacă nu se înaintează contestație, licitația devine definitivă. N'am putut crede, că se va aduce o lege contrară principiilor juridice cu putere retroactivă. Acum anulându-se licitația nouă trebuie să ni se restituie suma achitată și se naște întrebarea, cade această datorie în sarcina Casei de Păstrare, sau a debitorului? Casa de păstrare ne-a declarat acum după pronunțarea deciziunii atacată, că nu se simte obligată să ne restituie suma înșirată cu prilejul desbaterii seriale, primită pentru achitarea creanței ei față de debitor, având bază legală. Plata efectuată de noi nu o consideră de fără cauză. Iar noi nu putem fi considerați de succesori ai Casei de Păstrare, pentru că am ajunge în conversiune și am primi numai o parte din suma plătită în baza legii execuțională.

Deci având în vedere, că noi am solvit suma reclamată în baza art. 190 din legea execuțională, fiind dreptul ipotecar al creanței noastre intabulat după creanța Casei de Păstrare, și având în vedere că această plată se consideră de egală cu distribuirea oficială și că o nouă distribuire nu

poate avea loc și în fine achitându-se prin plata făcută de noi o datorie a debitorului, acesta e dator să ne restituie suma cerută. În sprijinirea acestei afirmațiuni ne permitem a aminti un alt caz. Creditorul achitat prin cumpărător a ajuns între timp în stare de faliment, dela acesta nu se mai poate cere restituirea sumei primite, deci numai debitorul e dator să satisfacă pe cumpărător.

Instanța de apel respingând apelul declarat de banca Oravițeană, constată că deși adjudecătorul este în drept să ceară restituirea prețului depus, totuși această restituire nu o poate cere, decât față de creditorul ipotecar achitat, iar nu față de debitorul urmărit, căci altfel ar însemna eludarea dispoz. legii din 7 Aprilie 1934, forțând indirect pe debitorul urmărit să plătească creanțe în întregime contrar dispoz. art. 4 din legea amintită.

(Cas. II. Dec. No. 1697/36 din 16 Noemvrie 1936. Președinția D-lui Th. Radu, consilier.)

NOTĂ: Prin prezența deciziune s'a confirmat Sentința C. No. 2027/8/35 din 1 Octomvrie 1935, a C. de Apel Timișoara S. II. pronunțată sub președinția D-lui I. Nic. Perieșeanu, președinte și raportor al Sentinței, menținându-se în totul punctul de vedere al Curții de Apel.

138. LICHIDAREA DATORIILOR AGR. ȘI URBANE. Dispozițiunea derogatorie din Art. 69 p. b) al. II al. I legei vizează numai pe micii comercianți din comunele rurale.

Recurentul pune în discuțiune între altele și chestiunea de a se ști dacă în dispozițiunea art. 69 pct. b al. II din legea pentru lichidarea datoriilor urbane și rurale din 7 Aprilie 1934 intră orice fel de comerciant din comunele rurale, sau numai cei mici.

Legiuitorul din 1934, prin dispozițiunea citată exceptează dela beneficiul conversiunii datoriilor comercianților, cari nu au caracter civil.

Dacă prin al. II de sub art. 69 lit. b, acordă însă comercianților din comunele rurale, proprietari de bunuri, asanabile, dreptul de a beneficia de conversiune, nu numai pentru datoriile lor civile, și pentru celelalte datorii, prin această măsură de favoare nu a putut avea în vedere decât pe comercianții din acele comune, cari exercită un mic comerț, constând în desfacerea în detaliu la locuitori, a mărfurilor lor, deoarece datoriile comerciale ale acestora s'ar putea confunda, dat fiind micul comerț ce-l exercită, cu datoriile lor agricole.

Această excepție nu poate privi și pe comercianții cari deși au reședința într-o comună rurală, însă comerțul lor nu are în vedere numai satisfacerea locuitorilor din comună, ci se exercită

pe picior mare, deoarece datoriile acestor comercianți, cari nu sunt civile îmbracă același caracter ca și datoriile comercianților dela orașe și deci urmează a fi supuse acelorași prevederi legale.

Dealtfel însăși art. 69 lit. b al. II din regulamentul legii explicând textul de mai sus precizează că se bucură de conversiune toate datoriile comercianților din comunele rurale, numai dacă comerțul acestora este mărginit la vânzarea în detaliu și în mod obișnuit către săteni sau mărfurile lor.

Curtea de Apel decizând în sens invers, că aceste dispozițiuni înglobează pe toți comercianții, prin aceasta le-a dat o greșită interpretare astfel că partea aceasta a recursului este fondată și ca atare el urmează a fi admis, fără a mai examina și celelalte motive de casare care devin fără interes, deciziunea Curții de Apel a fi casată, iar dosarul a-i fi retrimis spre o nouă judecare în temeiul principiilor de drept de mai sus.

(Cas. III. Dec. No. 1719 din 20 Octomvrie 1936. Președinția D-lui C. Crăciunescu, consilier.)

139. LICHIDAREA DATORIILOR. Desființare de urmărire. Dispozițiunea din art. 15 referitor la cuprinsul noțiunii adjudecare definitive în teritoriile unde ființează cartea funduară. Aplicațiune genera'ă în materie de conversiuni.

IN FAPT: Instanța de apel prin sentința sa atacată cu recurs a reformat sentința primei instanțe și a respins cererea reclamantului pentru desființarea măsurilor de urmărire și execuțiune ordonate împotriva sa și desăvârșite anterior datei de 7 Aprilie 1934 prin adjudecarea la licitație a imobilelor, depunerea prețului și distribuirea lui între creditorii, motivând această soluțiune dată litigiului, că deși în cauză dreptul de proprietate al adjudecatarului nu a fost intabulat în cartea funduară, totuși acest drept dobândit prin licitație este deplin câștigat din momentul rămănerii definitive a ordonanței de adjudecare și depunerii prețului, iar desființarea ulterioară a execuțiunei ar leza drepturile câștigate de adjudecator, străin de părțile supuse asanării și pe care forțele ei nu-l pot atinge, înscrierea transferului de proprietate în cartea funduară nefiind de cât o măsură de garanție a intereselor terților, neprivind pe proprietar, care nu se poate prevala de neefectuarea, față de proprietar, proprietatea fiind definitiv pierdută din momentul rămănerii definitive a ordonanței de adjudecare, de când transformarea proprietății asupra adjudecatarului s'a operat definitiv.

IN DREPT: Conform dispozițiilor art. 15 al. II legea lichidării datoriilor agricole și urbane, prin adjudecarea definitivă în teritoriile unde ființează cartea funduară, se înțelege încheerea, prin care se ordonă intabularea dreptului de proprietate în favoarea cumpărătorului. Această dispozițiune având un caracter general se aplică în toate cazurile ivite în aplicarea legii lichidării datoriilor agricole și urbane, iar nu numai în ipotezele din secțiunea II a capitolului I al acestei legi, între dispozițiunile căreia figurează art. 15, reputându-se concepe ca același, act de procedură — ordonanța de adjudecare — să devină definitivă în unele ipoteze ale legii mai înainte de încheierea de ordonarea intabulării în c. f. adreptului de proprietate în favoarea adjudecatorului, iar în alte ipoteze ale aceleiași legi, adjudecarea să nu se definitiveze de cât din momentul când s'a dat acea încheiere. Deci în materia legii lichidării datoriilor agricole și urbane dispozițiunea art. 15 al. II. din această lege este de o aplicațiune generală.

Instanța de apel prin sentința sa atacată cu prezentul recurs decizând, că dispozițiunile art. 15 al. II legea lichidării datoriilor agricole și urbane nu își poate avea aplicarea în alt capitol al legii de cât acela în care figurează, a interpretat și aplicat greșit acele dispozițiuni de lege, pe care astfel le-a violat. Așa dar recursul fiind fondat a trebuit să fie admis, și ca consecință s'a casat sentința instanței de apel. În fond, fiind necontestat că în cauză nu s'a dat încheierea de ordonarea intabulării în cartea funduară, execuțiunea urmărită în contra reclamantului trebuie considerată ca fiind în ființă și cum iarăși nu este contestat de oarece este stabilit de prima instanță, că reclamantul beneficiază de dispozițiunile legii lichidării datoriilor agricole și urbane, urmează că acțiunea lui tinzând la desființarea conf. art. 68 din aceea lege a măsurilor de execuțiune îndreptate contra diferiți creditori ai săi, este fondată și prin urmare corect prima instanță a admis-o și a desființat acele măsuri, așa că apelul creditorului urmăritor nefiind fondat a trebuit să fie respins.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 1924/12/36 din 13 Octomvrie 1936. Președinția D-lui I. Nic. Perteleanu, președinte și redactor.)

140. LICHIDAREA DATORIIILOR. *Aranjamentul instituțiilor de credit societăți anonime cu creditorii lor în majoritate sunt obligatori tutulor creditorilor și se referă la toate datoriile legii pentru lichid. datoriilor oricare ar fi natura*

creanțelor. Art. 52 lichid. datoriilor și 26 l. p. refacerea creditului.

Aranjamentul este operabil creditorilor, indiferent de alte aranjamente îndreptate sub imperiul celorlalte legi de conversiune mai înainte de ultima lege pentru lichidarea datoriilor.

IN FAPT: Reclamantul a chemat în judecată pe pârâtă, spre a se constata, că pârâta i-a redus în mod ilegal pensia de 5250 lei cu începere dela 1 August 1935, la suma de 1838 lei, că aranjamentul invocat nu-i este opozabil reclamantului și apoi a fi obligată pârâta a-i plăti pensia integrală de 5250 lei lunar cu începere dela 1 August 1935.

Dacă această acțiune nu este o acțiune provocatorie, de speța aceleia prevăzută de art. 69 din legea lichidării datoriilor din 1934, este în schimb o acțiune de drept comun, care neavând nici o legătură cu legea contractelor de muncă, nu poate beneficia nici de scutirile prev. de art. 122 din aceea lege și nici de procedura ei, deci urmează a se timbra toate actele procedurale.

În fond reese că reclamantul a fost funcționar la Banca Victoria din Arad și a fost scos la pensie pe data de 1 Iunie 1931, cu o pensie lunară de lei 3420, conform regulamentului de pensiuni din anul 1895; că dânsul la 10 Septembrie 1932 înaintând o petiție consiliului de administrație al băncii, în care arată că pensia de 3420 lei, din care primește lunar în mână 2980 lei, „abia îi acopere spesele de hrană trupeză pentru 4 membrii de familie“, și cere ori a-l reprimi în institut, ori a-i stabili retrograd și pe lunile trecute, suma de lei 5825 lunar, calculată după normele aplicate și la ceilalți pensionari; consiliul, luând în cercetare petiția sa la 17 Septembrie 1932, îi comunică, că a revenit asupra hotărârii din 30 Martie 1932 și i-a stabilit o pensie lunară de 5825 lei retrograd, dela scadența ei; la 5 Octombrie 1932 reclamantul dă o declarațiune prin care „este de acord și acceptă suma de 5825 lei, care i s'a stabilit drept pensie lunară globală, conform petiției sale din 23 Septembrie 1932, pe baza drepturilor sale asigurate prin regulamentului de pensiuni al funcționarilor institutului de credit și economii „Victoria“, care va putea fi supusă scăderii sau urcării, potrivit prevederilor art. 39 din regulamentului fondului de pensiuni și ajutor a funcționarilor Băncii Victoria s. a. Arad“; pârâta la 28 Decembrie 1932 îi comunică reclamantului, că actuala criză mereu crescândă și situația, ce s'a creiat băncilor, în special cu legiurile cu caracter financiar, au silit consiliul de administrație, ca în

ședința dela 16 Decembrie 1932, pe lângă celelalte hotărâri, economii, să hotărască reducerea salariilor și pensiilor, pentru a putea asigura echilibrul bugetar, în care scop îl roagă să ia notă, că în urma acestei hotărâri și începând dela 1 Ianuarie 1933, pensia reclamantului a fost determinată la 5250 lei, din care se vor face toate reținerile legale și regulamentare; la 29 Iulie 1935 pârâta a făcut conform art. 52 din legea lichidării datoriilor un angajament cu creditorii, în care potrivit anexelor dela pagina 17 și 18, au fost trecuți și pensionarii, inclusiv reclamantul cu suma de 735.197 lei, — potrivit căruia se obligă a le plăti creditorilor ei o cotă de 35% din cuantumul creanțelor lor, în timp de 10 ani, în rate egale anuale, cu dobânda de 1%, cu începere dela 1 Februarie 1931 — care aranjament a fost luat la cunoștință de Tribunalul Arad S. III-a prin deciziunea sa din 6 August 1935; la 30 Iulie 1935 pârâta i-a comunicat reclamantului, că potrivit acestui aranjament are dreptul a achita creditorilor numai 35% din creanța și cum potrivit art. 26 al legii pentru înlesnirea și refacerea creditului din 20 Aprilie 1935, reducerea se aplică la toți creditorii de orice natură, consiliul de administrație al băncii a fost nevoit a aplica reducerea de 65% și pensionarilor, începând cu data de 1 August 1935, așa că îl anunță că pensia astfel redusă este de lei 1838, dar că consiliul a mai hotărât, ca începând dela 1 August 1935, până la revocare, să-i mai plătească 3412 lei, cu care i s'a redus pensia, rezervându-și Banca toate drepturile asupra acestei sume; după aceasta reclamantul la 4 Octombrie 1935 a pornit acțiunea de față, primind suma redusă de 1838 lei, cu rezerva dreptului la diferență.

IN DREPT: Chestiunea care desleagă pricina este de a se ști, dacă pensionarii pârâtei sunt creditorii ei și apoi, dacă reducerea făcută li este și lor aplicabilă potrivit legilor în vigoare.

În ce privește prima întrebare într'adevăr, potrivit art. 52 din legea lichid. datoriilor din 1934 institutele de credit societăți anonime, cu plasament supus prevederilor acelei legi, mai mari de 10% din totalul creanțelor, și care au acceptat pentru toți debitorii lor dispozițiile cap. I și II, vor putea face un aranjament cu majoritatea creditorilor, — în care caz va fi valabil și obligatoriu pentru toți creditorii, iar potrivit art. 26 din legea pentru înlesnirea și refacerea creditului, aceste aranjamente vor avea de obiect datoriile anterioare legii pentru lichidarea datoriilor, oricare ar fi natura creanțelor, chiar cu prestațiuni periodice, sau cu scadența viitoare și oricare ar fi creditorii.

Potrivit normelor de drept comun se numește drept personal sau de creanță, dreptul ce-l are cineva în contra unei persoane determinate și care-i permite de a cere dela ea, fie îndeplinirea unui fapt, fie prestarea unei sumi de bani, fie o abținere; acest drept creiază un raport între două persoane, ceiace constituie o obligație, care din punct de vedere activ ia numele de creanță, iar din punct de vedere pasiv, ia numele de datorie; că, cele două ființe juridice, ce iau parte la un atare drept, sunt 1) o persoană subiect activ al dreptului, care se numește și creditor, pentru că el a avut încredere, în cel care se obligă și 2) o altă persoană, subiect pasiv al dreptului, care se numește debitor, adică cel care datorează și e ținut a procura creditorului beneficiul dreptului;

În lumina acestor principii, pensionarul unei bănci particulare precum e „Victoria“, este un creditor al ei, pentru că are dreptul a cere dela bancă, în virtutea serviciilor prestate ca angajat al ei și a sumelor depuse, ca rețineri pentru pensie, conform statutelor și regulamentului ei, — să i se presteze o sumă de bani, care constituie pentru pensionari o creanță, iar pentru bancă o datorie;

Atunci când e vorba de un institut particular și deci de pensionari particulari, ideia de creditori ai acestora, se împacă cu noțiunea contractului particular de locațiune de serviciu în virtutea căruia, după ajungerea unui termen fixat de statute, fostul funcționar, devine creditor al pensunii sale; însă nu tot așa este și când e vorba de funcționarii sau pensionarii publici, în care raportul de drept dintre ei și Stat, îl constituie un contract de drept public, care se deosebește de acela de drept privat, când apare uneori și în moțiunea de Stat, ideia de creditor și debitor;

Din actele dela dosar a rezultat că reclamantul a dobândit calitatea sa de pensionar și deci de creditor al pârâtei, dela 1 Iunie 1931, data scoaterii sale la pensie, — așa dar înainte de data de 18 Decembrie 1931; creanța sa plătită lunar până la sfârșitul vieții sale sau al soției, etc., este o creanță, ori cu prestațiuni periodice, ori cu scadențe viitoare, care intră în prevederile legii de lichidare, precum s'a arătat mai sus;

Legiuitorul în art. 26 din legea pentru înlesnirea și refacerea creditului, n'a cerut ca pentru aplicarea acestui text de lege, să fie vorba de creanță existentă ca neachitată în momentul promulgării legii lichidării datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, — căci dacă s'ar fi gândit la acest caz, n'ar fi vorbit și de creanțele cu prestațiuni periodice sau cu scadențe viitoare, care se pot concepe, indiferent dacă ratele pensunii, ca

creanță de bază, au fost achitate până la promulgarea legii, atât timp cât alocațiile viitoare rămân ca prestațiuni periodice sau scadente și trebuiesc plătite de o bancă, care a avut de suferit în urma conversiunii;

Susținerea reclamantului că legiuitorul ar fi vizat numai obligațiunile în situația lor de generatoare de creanțe, situându-le în timp între anii 1920—1931, și că aceia din litigiu s'ar referi la anul 1905, data intrării reclamantului în serviciul pârâtei, — n'a putut fi luată în considerare, pentru simplul motiv că pensia reclamantilor a luat naștere la 1 Iunie 1931 și prin urmare juridiceste vorbind creanța lui a devenit de atunci existentă, — data intrării în serviciu neavând altă importanță, decât de a stabili de când a luat naștere raportul de drept de salariat al reclamantului, terminat prin scoaterea sa la pensie, când în locul salariului, i s'a stabilit pensia ca creanță în discuțiune.

Prin urmare, este stabilit că pensionarii băncii pârâte inclusiv reclamantul au calitatea de creditori ai ei.

Trecând la a doua întrebare, potrivit art. 52 din leg. lich. dat. aranjamentul făcut de instituțiile de credit de orice fel, societăți anonime, — al cărui obiect este determinat de art. 26 din legea pentru înlesnirea și refacerea creditului, va fi considerat ca valabil și obligatoriu pentru toți creditorii, dacă vor întruni adeziunea scrisă a creditorilor, care reprezintă majoritatea creanțelor instituției.

Din natura și scopul urmărit de legiuitor prin posibilitatea formării acestui aranjament, așa cum rezultă din textele mai sus arătate, reiese că aranjamentul este opozabil creditorilor, indiferent de orice alte reduceri făcute mai înainte creanțelor, în cursul vr'unciei din legile de conversiune, căci disp. art. 74 din legea lichid. dat. nu sunt aplicabile băncilor, întrucât acestea n'au avut avantajul vr'unei reduceri a datoriilor lor, sub imperiul legilor anterioare de conversiune.

Chiar dacă ar fi aplicabile aceste dispoziții, cu nimic nu s'a dovedit că pârâta ar fi făcut vr'o înțelegere definitivă cu reclamantul, în sensul ca ea să fie încadrabilă în disp. art. 74 din lege, căci dacă se poate vorbi de vre-o reducere a creanței, — aceasta n'a avut loc decât la 28 Decembrie 1932, când pensia reclamantului de 5825 lei lunar, urcată din sentimentele de umanitate ale conducătorilor băncii, la data de 17 Septembrie 1932, — a fost redusă la 5250 lei, în conformitate cu art. 39 din regulamentul fondului de pensii și ajutor a Băncii Victoria s. a. Arad, căruia i s'a supus reclamantul conform declarației din 5 Oc-

tomvrie 1932, dată pârâtei, când i-a urcat pensia; pe lângă faptul că acest articol acceptat de reclamant îi dă dreptul pârâtei, de a scădea acele pensii — înțelegerile ne fiind definitive —, dar legea lichid. dat. din 1934 și aceia a înlesnirii și refacerii creditului din 1935 i-a acordat pârâtei prin disp. art. 52 și 26, dreptul de a face un aranjament cu creditorii, ca o urmare a situațiunii creiate băncilor, care au avut de suferit în urma lichidării datoriilor agricole și urbane.

Ar fi și nelogic și neechitabil, ca un institut de credit, pe care legea lichidării și a înlesnirii și refacerii creditului, a voit să-l salveze dela prăbușire — să fie obligat la plata lefurilor și a pensilor integrale, într'un timp când debitorii ei plătesc rate de conversiune în termen de 17 ani, ceea ce ar aduce nu numai paralizarea institutului, a cărui existență și-ar avea rostul în această concepție, numai pentru a-și plăti funcționarii și pensionarii, — dar și lichidarea lui, ceea ce nu este nici în interesul acestor creditori.

Față de cele ce preced rămâne dovedit că aranjamentul pârâtei făcut conform art. 52 l. lich. dat. este aplicabil și reclamantului.

Reducerea de 65% decisă prin aranjament, se aplică reclamantului la suma de plată la data depunerii la Tribunal a procesului-verbal prevăzut de art. 26 din legea pentru înlesnirea și refacerea creditului, adică la pensie de 5250 lei, precum a făcut pârâta, față de un creditor, care n'a aderat la aranjament (art. 26 din lege).

În al doilea rând cuantumul pensiei asupra căruia s'a făcut reducerea, nu se mai poate discuta în acest proces, căci reclamantul nu a atacat ia timpul său modul de calculare al ei, iar pe de altă parte, chiar dacă s'ar putea discuta, întrucât pensia conform normelor de drept prevăzute în statutele băncii, este calculabilă numai asupra salariului de bază, nu se putea pleca dela afirmata sumă de 8322 lei, care ar fi constituit după reclamant adevărata pensie cuvenită la un salariu de 10350 lei lunar, — ci dela aceea de 5250 lei, la cât i s'a aplicat reducerea.

Întrucât pârâta prin această reducere, a procedat în conformitate cu normele de drept amintite mai sus, Tribunalul în mod greșit a admis acțiunea reclamantului și de aceea apelul pârâtei fiind fondat, a fost admis.

(C. de Apel Timișoara S. III. Sentința No. 1111/7/36 din 27 Noembrie 1936. Președinția D-lui Gh. Pavelescu, președinte; redactor D-l Vasile Bușureanu, consilier.)

141. CONTRACTE DE MUNCĂ. Apelul în jurisdicția muncii trebuind să fie scris și motivat

sub sancțiunea nulității, este de ordine publică. Consecințe. Art. 60 l. jurisd. muncii.

Concediu de boală, Condițiuni de valabilitate. Art. 88 l. contr. muncă. Aprecierea probelor făcute de instanță.

În ce privește primul motiv de recurs al reclamantului referitor la violarea și greșita interpretare a art. 50 al. I. legea contr. muncă, când s-a stabilit ca despăgubire numai echivalentul salariului, pentru timpul concediului neacordat, în loc de dublul salariului.

În această privință din sentința recurată și celelalte acte din dosar, se constată că în contra sentinței primei instanțe prin care s'a acordat despăgubirea pentru concediu, iar quantumul a fost fixat la dublul salariului, pârâta a înaintat apel numai în ce privește acea parte prin care s'a acordat despăgubirea și pe anul 1934, precum și în privința compensării cheltuielilor de judecată. iar la desbaterea apelului a susținut cererea din apelul scris și numai la ultima desbatere dela 22 Iunie 1936, a cerut și reducerea despăgubirii — la odată salariul.

Conform art. 60 legea jurisdicției muncii (1933), apelul trebuia să fie făcut scris și motivat, sub sancțiunea nulității, putându-se acorda un singur termen pentru motivare, fără a se putea invoca la desbatere alte motive de cât cele din apel.

Astfel fiind Tribunalul nu putea lua în considerare ca motiv de apel, chestiunea quantumului de despăgubire ridicat de pârâtă numai la ultima desbatere, fără să fi fost invocată prin apel și intrucât această regulă de procedură este, cum s'a arătat mai sus, prevăzută sub sancțiunea nulității, este a se considera de ordine publică și deci conform art. 36 legea Curții de Casație, Curtea a luat-o în considerare din oficiu și fără a mai cerceta motivul invocat de reclamant referitor la interpretarea art. 50, a casat în acest punct hotărârea Tribunalului pentru violarea art. 60 legea jurisdicției muncii și exces de putere, menținând în privința quantumului despăgubirii pentru concediu, hotărârea primei instanțe, ca nefiind atăcată în acest punct.

În ce privește motivul 2 referitor la cheltuielile de judecată, Curtea a găsit inutil a-l cerceta, de oarece sentința fiind casată, și cauza urmând a fi rezolvată de această instanță și în fond, chestiunea cheltuielilor de judecată este a se lua în considerare din nou cu acea ocaziune.

În ce privește primul motiv de casare al pârâtei bazat pe rea aplicare a art. 49 și 89 legea contractului de muncă,

Conform acestor texte și a debaterilor parlamentare referitoare, salariatul are drept la concediu în fiecare an și acesta se acordă între 1 Mai—1 Octombrie.

Astfel fiind instanța de fond n-a comis violarea de lege de care se plânge recurenta, când a socotit concediul acordat în anul 1929, ca fiind pe anul de serviciu început la Maiu 1928, data intrării în serviciu a reclamantului și expirat la 1 Maiu 1929, și tot astfel continuând a socoti concediile și pe ani următori, până la anul 1934-1935, ceea ce face în total 6 ani.

În ce privește însă anul 1934-1935, având în vedere că după cum a stabilit instanța de fond și este necontestat, reclamantul s'a bucurat în acel an de un concediu de 25 zile zis de boală.

Legea contractelor de muncă nu recunoaște ca concediu de boală de cât acel la care se referă art. 88, adică cel care e acordat pe baza incapacității de muncă, constatată de medicul Asigurărilor sociale respectiv.

Intru cât această formalitate esențială, instanța de fond nu constată a se fi indeplinit, iar simpla certificare a medicului curent, la care se referă instanța de fond, că reclamantul a folosit acel concediu pentru o cură de băi minerale, nefiind suficientă pentru constatarea incapacității de muncă, cerută de art. 88, Tribunalul numai prin exces de putere și rea aplicare a art. 49 și 89 legea contractului de muncă a admis cererea reclamantului de despăgubire și pentru concediu pe anul 1934-1935, aducând prin aceasta o hotărâre, casabilă în acest punct.

În ce privește motivele 2, 3 și 4.

Aceste motive sunt o reiterare și complectare a celor cuprinse în motivul 1, referitor la concediul pe anul 1934-1935, recursul fiind admis asupra acestei punct pe baza motivului, 1, Curtea a găsit inutil a le mai discuta.

În ce privește motivele 5 și 6.

Instanța de fond pentru stabilirea că pârâtă este o firmă industrială, s'a bazat pe probele administrate și anume pe depozițiile martoriilor, pe care le-a examinat și discutat în amănunt, luând în considerare și procesul verbal de impunere, produs de pârâtă, pe care însă nu l-a putut accepta ca probă irefragabilă, cum se rostește Tribunalul, ca să înlăture celelalte dovezi concludente și convingătoare, referitor la calitatea pârâtei de firmă industrială.

Prin aceasta instanța de fond n'a violat art. 270 315, pr. civ. și s'a comis din același motiv, omisiune esențială nici când n'a luat în considerare registrul firmelor, despre care se plânge pârâtă, ci a uzat de dreptul său de liberă apreciere a pro-

belor și în consecință aceste motive de casare au fost găsite nefondate.

În ce privește motivul 7, bazat pe violarea art. 2 și 34, legea din 1928 asupra duratei muncii în întreprinderile industriale, Curtea l'a găsit nefondat, pentru că odată ce instanța de fond a stabilit în mod corect că pârâta este firmă industrială n'a comis nici violarea de lege, de care se plânge pârâta, aplicând aceste texte de lege, referitoare la întreprinderile industriale.

În ce privește motivul 8, bazat pe violarea art. 36 lege și art. 44, regulamentul legii ocrotirii muncii, recunoscând reclamantului dreptul la plata orelor suplimentare, deși el însuși a recunoscut la prima instanță că a fost casier, deci funcționar ce nu are acest drept, Curtea și în acest punct a găsit recursul pârâtei nefondat, deoarece instanța de fond prin aprecierea probelor administrate a stabilit calitatea reclamantului de funcționar într-o întreprindere industrială, făcând pe lângă funcția de casier, care nu era cea principală și exclusivă și o muncă manuală și această stare de fapt stabilită astfel n'a fost atacată pentru eroare grosieră.

În ce privește ultimul motiv de casare, bazat pe violarea art. 58, legea contractului de muncă, și acest motiv a fost găsit nefondat, de oare-ce textul citat se referă la modul cum se stabilește plata muncii, adică pe unitatea de timp, sau în raport cu lucrarea, calitatea sau cantitatea lucrului efectuat, sau în ori-ce alt mod stabilit între părți, ceea ce nu se discută în acest proces, iar dreptul reclamantului la plata orelor suplimentare, stabilit de Tribunal se bazează pe legea duratei muncii în întreprinderile industriale, combinată cu convenția dela Washington, ratificată de parlamentul român, invocate de Tribunal, care prevăd numărul de ore legale și dreptul la plata orelor suplimentare.

(C. de Apel Timișoara S. I. Dec. No. 3767/36 din 9 Decembrie 1936. Președinția D-lui Emil Dimitrescu, președinte și redactor.)

142. LEGEA PENTRU ÎNFIINȚAREA UNUI REGISTRU AL COMERȚULUI *Contra sentinței pronunțată de Tribunal ca instanță de apel în această materie există recurs conf. art. 270 lege. Consecințe.*

ÎN FAPT: Tribunalul prin sentința atacată a constatat în fapt că Ion Bohn a început exercitarea comerțului de băcănie în comuna Bocșa-Montană de la 1 Ianuarie 1935, fără ca să-și în-

matriculeze firma la oficiul registrului comerțului în termenul prevăzut de art. 4 din lege, adică înainte de începerea comerțului, ci a cerut înscrierea abea la 26 Septembrie 1935, după ce s'au început cercetări în cauză, contravenind astfel la disp. art. 29 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, care prevede o amendă civilă până la 50.000 lei, pentru acei care fiind obligați să facă vre-o înmatriculare sau mențiune în registrul comerțului nu vor fi cerut-o în termen legal și pe baza acestei constatări și a disp. art. 29 și 31 din legea arătată, a condamnat pe contravenientul Ioan Bohn să plătească o amendă civilă de 2.500 lei în folosul Camerei de Comerț și industrie.

În contra acestei sentințe contravenientul a făcut recurs, în baza disp. art. 27 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului și a cerut anularea sentinței Tribunalului, fără să fi motivat acest recurs și fără să depue motivele prin script separat, iar la desbatere a susținut oral acest recurs și a cerut admiterea lui, pe când reprezentantul Camerii de Comerț a susținut întâmpinarea făcută și a cerut anularea recursului în baza disp. art. 27, din legea pentru înființarea unui registru al comerțului și a disp. art. 36 și 37 din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, sau respingerea recursului ca tardiv, nefiind înaintat în zece zile de la pronunțare, cum prevede art. 27 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, și în subsidiar a cerut confirmarea sentinței Tribunalului, care a fost bine dată în conformitate cu probele administrate.

ÎN DREPT: Prin disp. art. 26 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, se prevede că oricine se crede păgubit prin înscrierea efectuată sau prin refuzul de a face vre-o înscriere, are dreptul să se adreseze judecătorului registrului, care se va pronunța printr-o hotărâre, în contra căreia orice parte interesată va avea dreptul de apel la Tribunal, care va judeca de urgență în camera de consiliu; iar prin disp. art. 27 din această lege se prevede că în contra hotărârii Tribunalului există drept de recurs, în termen de 10 zile dela pronunțare, care se va judeca în conformitate cu legea Curții de Casație, de Curtea de apel.

Din aceste dispozițiuni ale legii rezultă în mod evident, că dreptul de recurs reglementat prin art. 27 din lege, este prevăzut pentru atacarea sentinței Tribunalului pronunțată ca instanță de apel, potrivit disp. art. 26 din lege, asupra hotărârilor date de judecătorul registrului în prima instanță, asupra cererilor ce i se vor adresa potrivit prevederilor art. 26 din lege.

Astfel fiind, contravenientul greșit a atacat cu recurs, potrivit disp. art. 27 din lege, sentința dată de Tribunal în prima instanță în baza disp. art. 29 al. 11 din lege, care sentință în lipsa unor dispozițiuni speciale în legea pentru înființarea unui registru al comerțului și în regulamentul acestei legi, poate fi atacată numai cu apel, potrivit normelor de procedură civilă din dreptul comun.

Pentru aceste motive, Curtea a considerat calea de atac de care a făcut uz contravenientul în contra sentinței Tribunalului, ca apel și a procedat la judecarea lui ca atare.

Singura cale de atac a sentinții pronunțate de Tribunal în cauză fiind apelul, Curtea examinând incidentele ridicate de intimata Camera de Comerț prin întâmpinare și oral la dezbateri, le-a găsit neîntemeiate, pentru că apelul contravenientului nefiind recurs, făcut potrivit prevederilor art. 27 din lege, nu poate fi nici anulat, pentru că n'a fost motivat potrivit prevederilor art. 36 din legea pentru Curtea de Casație, așa cum prevede art. 37 din aceasta lege și nici nu poate fi respins ca tardiv, pentru că n'a fost făcut în zece zile de la pronunțarea sentinței atacate, așa cum prevede art. 27 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, pentru recursul făcut potrivit acestor dispozițiuni, ci constatând că apelul a fost făcut înăuntrul termenului de 15 zile dela comunicarea sentinței, Curtea a găsit că apelul a fost în termen făcut, potrivit normelor din procedura dreptului comun.

La starea de fapt stabilită, Tribunalul a făcut o corectă aplicare disp. art. 4, 29 și 31 din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, când a hotărât că apelantul a contravenit disp. art. 4 din lege și s'a făcut pasibil de sancțiunea prevăzută de art. 29 din lege și pe baza acestui din urmă text și a disp. art. 31 din lege l-a condamnat la 2500 lei amendă în folosul Camerei de Comerț și Industrie și întrucât apelantul n'a motivat apelul său nici în scris și nici oral la dezbateri, susținând numai că dânsul s'ar fi adresat unui funcționar, care a întârziat înaintarea cerei de înscriere a firmei în registrul comerțului și recunoscând că a început comerțul înainte de înscriere, rezultă că apelul este neîntemeiat.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 3718/36 din 29 Octombrie 1936. Președinția D-lui Gh. Pavelescu, președinte și redactor.)

143. LEGEA SANITARĂ. Condițiunea cetățeniei române fiind de ordine publică, nulitatea ei operează de plin drept și nu poate fi acoperită prin transacția părților. Aplicațiune. Art. 400 și 401 l. Sanitară.

Conform articolului 120 al legii sanitare din 1910, nimeni nu poate cumpăra dreptul (concesiunea) unei farmacii dacă nu întrunește condițiile prevăzute în art. 130 din aceasta lege, — iar art. 130 al. b. prevede categoric, că proprietarii și arendașii de farmacii nu pot fi de cât cetățeni români sau naturalizați cetățeni români.

Cum aceasta lege sanitară a fost extinsă și în Ardeal prin legea sancționată cu Înaltul Decret Regal No. 2612 din 22 Iunie 1921, promulgată în Monitorul Ofic. No. 63 din 24 Iunie 1923, rezultă, că dispozițiunile art. 120 și 130 al. b. Leg. Sanitară 1910, sunt aplicabile și reclamantului.

Intrucât la data obținerii concesiunii farmaciei „Providenta-Divina“ din Siria, reclamantul nu era cetățean român după cum însuși recunoaște, concesiunea este nulă de drept, chiar dacă prin diferite ordine posterioare Ministerul Muncii și Oc. Sociale a recunoscut-o fără condiții, sau sub rezerva prezentării actului de cetățenie, deoarece condițiunea cetățeniei române, fiind de ordine publică, nulitatea ei operează de plin drept și nu putea fi acoperită prin transacția părților sau aprobarea Ministerului.

Intr-o astfel de situație reclamantul nu poate invoca nici existența unor drepturi câștigate, deduse din aprobările posterioare ale Ministerului Muncii și Oc. Sociale, conform art. 400 și 401 leg. sanit. din 1935, deoarece, numai acele drepturi se socotesc în adevăr câștigate, cari au fost dobândite în mod legal.

Ori reclamantul, obținând concesiunea farmaciei cu încălcarea dispozițiilor art. 130 al. b. leg. sanit. din 1910, nu se poate spune, că a dobândit dreptul în mod legal și prin urmare nu poate invoca în favoarea sa disp. art. 400 și 401 leg. sanit. din 1935, adică existența unor drepturi câștigate, ele nefiind legal dobândite.

(C. de Apel Timișoara S. II. Deciziune în Dos. No. 883/7/36 din 6 Octombrie 1936. Președinția D-lui I. Nic. Periețeanu; redactor D-l M. Tigoianu, consilier.)

Abonați

Revista Cercului Juridic Bănățean

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

PARTEA ADMINISTRATIVĂ

VI. DREPT ADMINISTRATIV

144. CONTENCIOS ADMINISTRATIV. *Sunt supuse acțiunile în contencios la impozitul proporțional, pe lângă timbrul fix, numai când în afară de anularea actului atacat ca ilegal, se solicită și daune sau sume de bani. Art. 5 § 2 din legea timbrului. Art. 54 alin. 3 din legea accelerării.*

Recurentul I. T., se plânge de violarea art. 5 § 2 din legea timbrului și art. 54 din legea accelerării judecăților, violarea dispozițiilor din legea contenciosului administrativ, exces de putere, denaturarea cererii și nemotivare, deoarece acțiunea sa, astfel cum și-a modificat-o la Curtea de Apel, neavând caracter patrimonial, purta timbrul acțiunii în contencios și deci greșit a fost anulată ca netimbrată.

Conform art. 5 § 2 din legea timbrului, acțiunile intentate în baza legii contenciosului administrativ sunt supuse unui timbru fix de trei sute lei, iar după dispozițiunile § 1 din același text, combinat cu art. 54 alin. 3 din legea accelerării judecăților, sunt supuse impozitului proporțional de 0,80% acțiunile cari au de obiect valorificarea de drepturi patrimoniale.

Rezultă că impozitul proporțional se percepe și la acțiunile în contencios administrativ, când în afară de anularea actului atacat ca ilegal se solicită daune sau sume de bani.

În speță însă recurentul nu putea fi obligat și la plata impozitului proporțional în afară de cel fix, deoarece, după cum rezultă din concluziunile puse în fața Curții de Apel, și-a restrâns acțiunea, renunțând la capătul de cerere privitor la suma de bani, cerută prin acțiune și menținându-l numai pe acela relativ la anularea ca ilegal a refuzului ministerului de a i se recunoaște dreptul legal de salarizare.

Așa fiind și întru cât obiectul acțiunii, modificată, după cum s'a arătat mai sus, era anularea unui act administrativ de autoritate și nici de cum plata unei sume de bani, Curtea de Apel numai prin exces de putere și violarea art. 5 § 2 și art. 54 din legea accelerării a putut anula ca netimbrată acțiunea reclamantului, considerând că obiectul său are caracter patrimonial, fiind su-

pusă taxelor de timbru conform textelor precitate.

Deci, motivele de casare sunt întemeiate.

(Cas. III. Dec. No. 1295 din 6 Iulie 1936. Președinția D-lui C. Romano, consilier.)

145. CONTENCIOS ADMINISTRATIV. *Nu-mire ilegală. Asociațiune funcționarească. Drept. Asociațiunile funcționărești nu mai au dreptul de a solicita pe calea Contenciosului Ad-tiv anularea unei preținse numiri ilegale a unui funcționar public.*

(Art. 1 din legea contenciosul administrativ; art. 1—6 și 7 din legea pentru înființarea cad-rului disponibil din 4 Martie 1933; art. 107 din Constituție; Art. 1 și 3 din legea p. unele măsuri financiare urgente din 10 Octomvrie 1932; Legea pentru simplificarea serviciilor publice din 9 Iunie 1934; art. 15 din decretul pentru Revizuirea numirilor, înaintărilor și definitivărilor din 18 August 1934; Legea din 1 Aprilie 1935 pentru menținerea, prelungirea și complectarea unora din măsurile economice și financiare excepționale din legiurile anterioare; art. 1—3 din Decretul-Lege pentru erarhizarea funcțiunilor în serviciile publice din 13 Noemvrie 1934).

În temeiul art. 1 din legea contenciosului administrativ, din 1925, oricine pretinde că un act administrativ de autoritate abuziv îl vătămă, poate cere anularea lui și recunoașterea dreptului său.

Pentru admisibilitatea unei asemenea acțiuni în care să fie vorba de vătămarea unei drept le-gea nu înțelege să reglementeze acțiuni privind exclusiv ilegalitatea actelor, sau vătămarea unor interese.

Reclamanta își întemeiază acțiunea sa pe dispozițiunile art. 7 din legea pentru înființarea ca-darului disponibil al funcționarilor publici din Maiu 1933, care dă dreptul la o acțiune în con-tencios și asociațiilor de funcționari, recunoscute ca persoane juridice, cași persoanelor fizice. Dreptul reclamantei creat prin acest text, constituie o

excepție la regula din art. 107 din constituție și art. 1 din legea contenciosului administrativ, care cere un drept personal violat în mod abuziv de autoritatea publică și prin consecință interpretarea acestui text urmează să fie făcută în mod restrictiv.

Legea din 4 Maiu 1933, pentru o bună aplicare a diferitelor legi de organizare a serviciilor publice, a creiat cadrul disponibil al funcționarilor publici, a indicat diferite categorii de funcționari, care îl compun, a precizat normele după care funcționarii din funcțiunile desființate sunt trecuți în cadrul disponibil, precum și modul de preferință al funcționarilor din acest cadru la numirile în funcțiunile publice.

Art. 7 al. 1 din legea, care conține sancțiunile în caz de nerespectarea art. 1—6 dă dreptul la o acțiune în contencios ori cărei persoane ar fi îndreptățită să ocupe una din funcțiunile vacante, precum și asociațiunilor de funcționari recunoscute ca persoane juridice, să ceară anularea numirii unui funcționar din afara cadrului disponibil, anularea rechemării unui funcționar în cadrul activ cu călcarea dispozițiunilor art. 5 din lege și deci îndepărtarea din serviciu ori căruia funcționar numit cu nerespectarea condițiunilor de mai sus.

Dreptul personal lezat al persoanei fizice, care pretinde funcțiunea ce i se cuvine, reprezintă pentru asociațiile de funcționari interesul că, pe de o parte să înlăture o numire neregulată într-o funcțiune publică, iar pe de altă parte să așeze pe funcționarul lezat în dreptul său în aceste funcțiuni și în orice caz această lege a cadrului disponibil nu a înțeles să creeze și nu a putut să acorde acestor asociațiuni de funcționari un drept nelimitat și permanent de control al puterii publice pentru orice numire făcută într-o funcțiune publică, ci un drept ca și al persoanei fizice lezate, mărginit numai în sfera de aplicațiune, a acestei legi și atâta vreme cât această lege își are o aplicațiune, a acestei legi și atâta vreme cât această lege își are o aplicațiune.

Din cuprinsul acțiunii se vede că numirea și avansarea pârâtului de care se plânge reclamanta au fost făcute anterior legii cadrului disponibil din 1927 și 1929 și deci nu au putut leza drepturile vre-unui funcționar din cadrul disponibil, instituție ce nici nu exista la acea dată.

Art. 7 alin. 3 al. 1 din legea din 4 Maiu 1933, prevede că acțiunea în contencios se poate exercita și pentru anularea numirilor și înlăturărilor ilegale, pe baza art. 3 din legea pentru unele măsuri financiare de natură urgentă din 10 Octombrie 1932.

Acest aliniat precizează că acțiunea este aceea din primul aliniat al art. 7, adică aceea care tinde la anularea numirilor făcute de funcționarii din afara cadrului disponibil.

Legea din 10 Octombrie 1932, a avut o durată limitată, ea a fost complectată prin legea din 24 Decembrie 1932, care a prelungit termenul pentru pronunțarea deciziilor până la 15 Februarie 1933.

Legea din 9 Iulie 1934, privitoare la simplificarea serviciilor publice și pentru luarea unor măsuri economice și „simplificarea serviciilor publice și pentru luarea unor măsuri economice și „financiare urgente“ a autorizat guvernul ca, pe cale de decret de legi să ia orice măsuri cu privire la simplificarea și raționalizarea serviciilor publice.

În virtutea acestei legi s'a dat decretul lege din 18 August 1934, care a prevăzut alte norme, după care urma să se facă revizuirea numirilor, înaintărilor, definitivărilor, stabilizărilor și încadrărilor, fixându-se prin art. 15 al. 1 din legea și procedura de urmat și în acest mod legea din 10 Octombrie 1932 era desființată, s'au cel puțin cu privire la art. 3 ea nu-și mai avea aplicațiunea.

Legea din 1 Aprilie 1935 care a prelungit dispozițiunile legii din 10 Octombrie 1932, până la 31 Martie 1936, a precizat în art. 1 și 4 că această prelungire privește numai acele dispozițiuni care nu fuseseră abrogate prin legiuri anterioare ori art. 3 al. 1 din legea din 10 Octombrie 1932, fusese abrogat prin decretul lege din 18 August 1934.

Legea din 1 Aprilie 1935 pentru menținerea „prelungirea și complectarea unora dintre măsurile financiare și economice excepționale din legiurile anterioare“ a abrogat în mod expres legea din 10 Octombrie 1932, menținând numai dispozițiunile art. 6 al. 1.

Pe lângă toate aceste considerațiuni, privitoare la legea din 10 Octombrie 1932, însăși legea cadrului disponibil din 4 Maiu 1933, nu mai are nici o aplicațiune, căci a fost abrogată prin art. 1—3 decretul lege pentru erarhizarea funcționarilor în administrațiile publice din 13 Noiembrie 1934.

În virtutea acestui decret fie care Minister a procedat la revizuirea și încadrarea tuturor funcționarilor, complectând vacanțele cu cel din cadrul disponibil; iar Ministerul Justiției a făcut și el aceste revizuiți, complectări și încadrări și nu are azi nici un funcționar în cadrul disponibil.

Pentru toate aceste considerațiuni acțiunea în contencios urmează să fie respinsă ca inadmisibilă iar în cea ce privește cererea de intervenție

prin rspingerea acțiunii principale ea devine fără interes.

(C. de Apel II. Buc. Dec. 473 din 30 Octombrie 1936. Dos. 1148/1936. Președinția D-lui Consilier I. Poșoiu. Reclamantă Asociația Generală a Funcționarilor Publici din România prin D-l avocat I. H. Vermeulen.)

NOTĂ: Printre revendicările Frontului Unic al Salariaților Publici din România, figurează în loc de frunte legiferarea prin noul Statut, a dreptului Asociațiilor profesionale funcționarești, de a acționa în Contenciosul Administrativ, atât pentru apărarea intereselor colective ale salariaților publici, cât și, mai ales, pentru apărarea drepturilor membrilor izolați, loviți de vre-un ordin ilegal.

Până în prezent comisiunea de redactare a noului Statut al Funcționarilor Publici, s'a declarat categoric ostilă acestui deziderat al funcționărimii.

În cadrul acestei adnotări vom căuta să examinăm în ce măsură dezideratul salariaților publici este realizabil în cadrul legiurilor noastre în vigoare.

II.

Dela început trebuie să facem următoarea distincțiune între: a) capacitatea Asociațiilor de a sta în justiție și b) dreptul lor de a ataca în contenciosul administrativ actele administrative de autoritate, care violează drepturile membrilor izolați.

În ce privește capacitatea Asociațiilor funcționarești de a sta în justiție, ea este recunoscută și afară de discuție. Într'adevăr din însăși noțiunea personalității juridice rezultă dreptul asociațiilor de orice fel, recunoscute ca persoane juridice, de a sta în justiție. Persoanele juridice se bucură de aceeași capacitate ca și persoanele fizice. Aceasta este regula generală. Bine înțeles că și la persoanele juridice, la fel ca și la persoanele fizice, există clasa incapacabililor. Astfel de incapacabili sunt de exemplu: unele persoane juridice de drept public adică acele care sunt puse sub tutela administrativă.

Din moment ce s'a recunoscut dreptul funcționarilor publici de orice categorie de a se asocia între ei pentru scopuri culturale, economice sau slujirea intereselor profesionale (v. art. 29 din Constituție; art. 24 și urm. din Legea Statutului Funcționarilor Publici; art. 53 și urm. din Regulamentul Statutului) și au dreptul de a obține personalitatea juridică în condițiunile prevăzute de lege, trebuia să se recunoască și calitatea lor de a sta în justiție.

Dificultățile se prezintă în momentul când Asociațiile funcționarești vreau să stea în justiție pentru un membru al lor, acționând în contenciosul administrativ, pentru el, spre a obține anularea unui ordin care lezează vre-un drept al celui membru. În acest caz dezideratul susținut de Frontul Unic al Salariaților publici se lovește de textele categorice din Legea Contenciosului Administrativ din 23 Decembrie 1925, care ar trebui modificată spre a se putea satisface dorinței Asociațiilor funcționarești.

În legislațiunea noastră există totuși un precedent în senzul dezideratului Frontului Unic al Salariaților Publici: Art. 7 din Legea din 4 Maiu 1933, pentru o bună aplicare a diferitelor legi de organizare a serviciilor publice, dă dreptul asociațiilor de funcționari, recunoscute ca persoane juridice, să ceară anularea numirii unui funcționar din afara cadrului disponibil.

Dar acest caz a rămas cu totul izolat și jurisprudența instanțelor noastre de contencios administrativ a

negat, prin prezenta deciziune dreptul asociațiilor funcționarești de a sta în Justiție. Pentru a lua o astfel de atitudine, jurisprudența se bazează pe un argument scos din textul art. 1 din Legea Contenciosului Administrativ din 23 Decembrie 1925:

„Considerând — zice deciziunea ce reproducem — că, în temeiul art. 1 din Legea Contenciosului Administrativ din 1925 oricare, preluând că un act administrativ de autoritate abuziv îl vătămă, poate cere anularea lui și recunoașterea dreptului său.

Că pentru admisibilitatea unei asemenea acțiuni în scos să fie vorba de vătămarea unui drept, legea nu înțelege să reglementeze acțiuni privind exclusiv ilegalitatea actelor, sau vătămarea unor interese”, etc.

Cu alte cuvinte, prin deciziunea citată Curtea de Apel din București se menține în limitele foarte stricte trasate de înalta noastră Curte de Casație și Justiție, care condiționează deschiderea acțiunii în contenciosul administrativ de existența unui interes direct și personal, iar admiterea acțiunii de violarea unui drept, refuzând a admite că asociațiile funcționarești, deși reprezintă totalitatea salariaților de aceeași categorie ar putea avea un interes legitim, spre a urămi anularea unui ordin ilegal, care ar știrbi drepturile unuia dintre membrii ei. Aceasta pentru că art. 1 din Legea Contenciosului Administrativ recere, ca o condițiune a succesului acțiunii violarea unui drept. Ori Asociația respectivă care a acționat pentru un membru al ei, în contenciosul administrativ, este evident că nu poate dovedi violarea unui drept al ei.

Să vedem care este atitudinea Consiliului de Stat francez cu privire la problema ce ne interesează.

Jurisprudența Consiliului de Stat francez a recunoscut întotdeauna calitatea asociațiilor profesionale funcționarești de a apăra în fața lui interesele membrilor săi. (v. Cons. d'Et., 11 Decembrie 1908, Lebon, p. 1016). „Association professionnelle des employés civils de l'Administration centrale du Ministère des Colonies”, cu concluziunile Comisarului Guvernului A. Tardieu și nota magistrală a decanului Hauriou în Sirey 1909. 3. 17, cf. Raphael Alibert: Le controle juridictionnel de l'Administration, p. 134; Cons. d'Et., 25 Iulie 1913, Fédération Nationale des professeurs de lycées, cf. H. Berthélemy; Traité, ed. 13-e, p. 67 și M. Hauriou: Précis, ed. 12-e, p. 423).

În ce privește modalitățile exercitării aceluși drept, trebuie să facem următoarele precizări:

Într-o primă fază a jurisprudenței sale Consiliul de Stat a stabilit o discuțiune cu privire la obiectul acțiunilor în anulare înainte de Asociațiile funcționarești: Anume s'a recunoscut Asociațiilor calitatea de a acționa în contencios pentru apărarea unui interes colectiv, corporativ, dar de către ele urmăreau anularea unui ordin ilegal, în interesul individual al unui membru, în numele său și fără mandat special, acțiunea înfingea o fine de neprimire, bazată pe lipsa de calitate a Asociației.

Într'adevăr acțiunea individuală nu poate fi exercitată de către cel interesat decât personal, acționând el însuși sau prin mandatar. Deci Asociațiile funcționarești nu au calitatea de a acționa din oficiu, în justiție, în interesul individual al membrilor, fără a primi mandat special din partea celui lezat. (v. Alibert, op. cit. p. 134.)

Într-o a doua fază a jurisprudenței sale Consiliul de Stat a primit acțiunile Asociațiilor funcționarești, care aveau ca obiect apărarea unor drepturi atât colective

cât și individuale ale membrilor, abandonând distincțiunea prestabilită. Totuși în cazul când ele acționau pentru un membru, ordinul ilegal sau abuziv trebuia să fie de așa natură, încât să poată fi susceptibil — prin interpretarea dată unei legi sau unui regulament bunăoară — de a prejudicia în viitor întreaga categorie de salariați grupați în acea Asociație, vizați prin ordinul ilegal, fiind și ei în aceeași situație. Deci în atare cazuri, Asociația nu mai avea nevoie de mandat special din partea membrului lezat, spre a porni în locul lui acțiunea în anulare.

Astfel a fost declarată de acceptabilă de către Consiliul de Stat acțiunea în anulare, intentată de către Federația profesorilor de liceu din Franța, în vederea anulării unei decizii, prin care Ministerul Instrucțiunii Publice — a refuzat unui profesor, membru al Federației, de a i-se calcula în lichidarea pensiunii sale, timpul concediului de inactivitate.

Deci în cazul atacării în contenciosul administrativ a unei decizii individuale, dar cu efect colectiv, Consiliul de Stat a primit acțiunea în anulare a Asociațiilor de salariați publici, chiar și atunci când ele acționau, fără mandat special, în interesul individual al unui membru. (v. Cons. d'Et., 17 Ian 1913, Lebon p. 82, *Fédel et Fédération des professeurs de lycée*, cu concluziunile Comisarului Guvernului Corneille și nota Profesorului Jéze în R. D. P. 1913 p. 532, cf. *Aliberti*: op. cit. p. 136.)

În a treia fază, Consiliul de Stat a revenit asupra primei sale jurisprudențe, menținând distincțiunea între obiectul acțiunii intentate de către Asociațiile de salariați publici, **declarând acceptabile** numai acțiunile intentate în vederea apărării unor interese corporative.

În sistemul contenciosului nostru administrativ, consideratul asociațiilor de salariați publici întâmpină următoarele dificultăți:

Cadrul strâmt al contenciosului administrativ român organizat prin legea din 23 Decembrie 1925 nu permite a se da noțiunei de **interes** o acceptațiune mai largă, în sensul ca asociațiile să nu fie respinse cu acțiunile lor, introduse în vederea apărării unor drepturi individuale lezate ale membrilor izolați, ce fac parte din asociație.

Într-adevăr, pentru a deschide calea contenciosului administrativ, se recore în sistemul nostru, ca o condiție de primire și examinare a acțiunii, dovedirea unui **interes direct, actual, personal și legitim**, ce are reclamantul să se anuleze actul administrativ atacat. În lipsa acestui interes instanța de contencios administrativ nu trece la examinarea cauzei, aceasta pentru a se evidenția principiul că acțiunea în anulare prin contenciosul administrativ nu este cea „*actio popularis*” din Dreptul Roman, care permitea oricărui cetățean roman să ceară intervenția justiției.

În sistemul nostru cu deosebire de acel francez — în care recursul pentru exces de putere se apropie până la confuzie de „acțiunea populară” din dreptul roman — instanțele de contencios administrativ ale legii din 1923, nu acordă calitatea de a avea interes, de a urmări în fața lor anularea unui act administrativ de autoritate, decât celui care poate dovedi că e **personal și direct interesat**, spre a obține anularea actului vicios.

Aceasta în ce privește **primirea** acțiunii.

În ce privește **succesul** acțiunii, adică **admiterea** ei, instanțele de contencios administrativ, la noi, nu

anulează actele administrative de autoritate ilegale, decât în cazul când ele lezează drepturile **personale, directe și actuale** ale reclamantului, ceea ce înseamnă că leziunea unor interese, oricât de legitimă ar fi, nu poate furniza un motiv suficient pentru obținerea actului ilegal.

Din conștopirea acestor două faze ale acțiunii în contencios, adică **primirea** acțiunii și **admiterea** ei în fond rezultă, că în sistemul nostru de contencios administrativ numai **lezarea unui drept** furnizează cetățeanului lezat în drepturile sale, calitatea a avea un **interes direct și personal**, spre a obține anularea actului atacat pentru cele patru motive clasice de anulare: a) incompetența autorității dela care emană actul, b) nesocotirea formelor legale, ce trebuie să înfrunescă actul, c) violarea legii, d) abuz de putere, la care motive s'a mai adăugat și al cincilea motiv de anulare: eroarea de fapt (actul se bazează pe o stare de fapt greșită).

Deși o mare parte din doctrină în frunte cu D-I Profesor Rarincescu, combate pe drept cuvânt această concepție a legiuitorului nostru din 1925, susținând că în dreptul public nesocotirea unor interese legitime poate fi tot atât de dureroasă ca și călcarea unor drepturi, totuși în stadiul actual al jurisprudenței desvoltate în jurul art. 1 din legea Contenciosului administrativ, rămâne bine stabilit că, pentru a obține câștig de cauză prin calea contenciosului administrativ, reclamantul trebuie să dovedească violarea unui drept al său, ceea ce evident nu poate să susțină o Asociație, când acționează în vederea apărării unor **drepturi personale** ale membrului său lezat prin actul administrativ atacat;

O altă lacună a sistemului nostru de contencios administrativ din 1925, constă în faptul că el a fost organizat ca o cale de atac **subiectivă**, deși acțiunea în anulare urmărește înlăturarea unui act administrativ și deci ne găsim în fața unei căi de atac **obiective**. Din această concepție rezultă că deciziunile date de instanțele noastre de contencios administrativ nu au efect decât între părțile prigonitoare, ceea ce evident constituie o flagrantă nesocotire a contenciosului administrativ și neînțelegerea rațiunii lui de a fi. Într-adevăr este bălător la ochi adevărul simplu că actul administrativ vicios — în cazul când nu este act individual, ci privește o categorie de cetățeni — după ce a fost anulat, rămâne nul și fără efect față de toată lumea și nu numai față de acela care a cerut și obținut înaintea instanței de contencios administrativ anularea celui act, căci cum s'ar putea oare admite ca un act administrativ să fie legal pentru unii și ilegal față de alții? (v. Dr. E. Boliș: *Justiția Administrativă* în proiectul de lege administrativă, p. 7 și urm.)

Deci și din acest punct de vedere, o acțiune introdusă de o asociație funcționarească, chiar dacă ar fi admisibilă, rămâne mai mult sau mai puțin plătonică, deoarece deși s'a obținut anularea actului legal față de membrul pentru care asociația a acționat, totuși acel ordin rămâne în vigoare față de ceilalți membri, deciziunile instanțelor noastre de contencios administrativ neavând, după cum am arătat mai sus, efectul „*erga omnes*”.

EMIL BOTIȘ

Doctor în Drept din Paris
Avocat în Baroul Timișoara.

146. CONTENCIOS ADMINISTRATIV. Hotărârile casei autonome a muncii date prin consiliul Direcțiunii au caracter jurisdicțional. Art. 23 lege și 82 regulament.

Din actele de la dosar se stabilește și nu se contestă că reclamantul este maestru de atelier la C. F. R., că are un salariu de bază o sumă de lei 550, fapt ce rezultă din însăși cererea ce a adresat Casei autonome a Muncii la 18 Martie 1931, înregistrată acolo sub No. 24560 — și aflată la dosar.

Nu se contestă nici aceia că reclamantul a primit și încasat de la pârâtă o sumă de lei 500, drept ajutor de naștere și că i s'a oferit și 1000 lei drept ajutor de înmormântare, prin ordonanța care este la dosar, dar care a fost refuzată de reclamant.

Nu se contestă nici aceea că în adevăr soția pârâtului, a născut la 20 August 1930 un copil mort.

Conform jurisprudenței dezvoltată în jurul dispozițiilor art. 82 din regulament și 23 din legea casei autonome a muncii și a art. 40 din regulament hotărârile Casei autonome date prin consiliul Direcțiunii au caracter jurisdicțional, deoarece comitetul de direcțiune are puteri discreționale în stabilirea ajutoarelor de acest fel.

Astel fiind, acțiunea este a fi respinsă ca inadmisibilă, hotărârea Casei Autonome ne constituind un act administrativ de autoritate care să poată fi atacat prin acțiune în contencios.

Chiar în fond acțiunea de față, nu este întemeiată și urmează a fi respinsă, fiindcă în conformitate cu dispozițiile art. 41 din regulamentul legii Casei Muncii, ajutorul ce urma să se acorde reclamantului pentru înmormântarea copilului născut mort, este stabilit la una dată salariul de bază al reclamantului, care este 550 lei.

Intrucât s'a făcut dovada, că pârâta a oferit mai mult, fiindcă a ordonat reclamantului pentru acest ajutor suma de 1000 lei, pe care reclamantul refuzând-o, acțiunea de față este nefondată.

Apărarea invocată de reclamant, bazată pe instrucțiunile publicate în foaia oficială a direcțiunii generale C. F. R., nu pot schimba soluția procesului, fiind că aceste instrucțiuni, contrarii legii și regulamentului, nu pot avea tărie legală.

(C. de Apel Timișoara S. III. Deciziunea No. 3996/36 din 27 Noembrie 1936. Președinția D-lui Gh. Pavelescu; redactor D-l Gr. Lahovari, consilier.)

147. CONTENCIOS ADMINISTRATIV. Depunerea ulterioară a examenului de capacitate nu mai poate vicia numirea sa.

Incadrarea funcționarilor plătiți din fondul asigurărilor Sociale după 5 ani de funcționare este obligatorie. Dreptul la acțiune. Art. 130 al. 2.

Este necontestat că reclamanta, la data de 31 Iulie 1933, când s'a dat ordinul No. 45717/1933, prin care i s'a făcut cunoscut că atribuțiunile sale au încetat pe data de 1 Iulie 1933, care ordin se atacă în contencios prin prezenta acțiune, a ocupat funcțiunea de impiegată cl. I. la Casa Asigurărilor Sociale din Arad cu începere dela data de 17 Martie 1924 și era plătită din fondul pentru asigurările sociale.

Din statul de serviciu și din cazier se constată: că reclamanta a depus examen pentru ocuparea funcțiunii la 23 August 1924 în Timișoara, că a fost numită impiegată cl. I. la Casa Cercuală Arad la data de 17 Martie 1924 prin decizia ministerială No. 25333/1924 din 17 Martie, prin decizia Ministerială No. 17206/1926, din 22 Iunie 1926, pe baza avizului conform al Comisiunii pentru propuneri de înaintări și în baza art. 79 al. 2 din legea Statutului funcționarilor publici: reclamanta a fost declarată definitivă dela data de 15/III/1924, iar la data de 16 Aprilie 1930 cu adresa No. 44704 din 16 Aprilie 1930 se face cunoscut reclamantei că în baza deciziunii Ministeriale No. 46823/1930, în urma avizului comisiei instituite conf. art. 199 din legea de organizare a ministerelor, a fost încadrată pe ziua de 1 Ianuarie 1930, în cadrul activ al funcționarilor de stat, atribuindu-i-se funcțiunea de impiegată în serviciul exterior al Casei Centrale a Asigurărilor Sociale.

Privitor la prima obiecțiune făcută de pârâtă că reclamanta n'ar avea acțiune în contencios, pentru că ea nu ar fi fost legal numită, această obiecțiune nu este întemeiată și a trebuit să fie respinsă pentru că: se constată din statul personal că reclamanta a depus examenul de capacitate cerut de art. 37 din statut, deci este inexactă afirmațiunea pârâtei că n'ar fi depus acel examen, iar dacă a depus acel examen ulterior numirii adecă la 23 August 1924, deși a fost numită la 17 Martie 1924, depunerea ulterioară a examenului nu mai poate vicia numirea, căci condițiunea cerută de lege de a presta examenul fiind îndeplinită între timp, implicit ilegalitatea numirii a fost acoperită. Faptul că reclamanta a fost numită deadreptul impiegată cl. I și nu impiegată stagiară nu mai poate constitui o ilegalitate a nu-

mirei, deoarece potrivit disp. art. 37 al. 2 funcționarii numiți pe baza examenului de capacitate timp de un an sunt considerați ca stagiați, deci dacă reclamanta a fost numită împiegată cl. I, în loc de împiegată stagiară, iar după mai mult de un an a fost declarată definitivă prin deciziunea ministerială No. 17206 din 22 Iunie 1926, neregularitatea numirii inițiale într'un post superior s'a acoperit, reclamanta îndeplinind între timp stagiul cerut de disp. art. 37 al. 2 din statut, depunând și examenul cerut de art. 37 al. 1. În ceea ce privește împrejurarea că prin decizia No. 17206 din 22 Iunie 1926 reclamanta a fost declarată definitivă dela data de 15 Martie 1924, nu poate constitui o nulitate a acelei deciziuni, ci cel mult **retroactivitatea** definitivării poate fi considerată nulă, însă definitivarea în sine rămâne valabilă, cel puțin dela data deciziunii, adică în ipoteza cea mai defavorabilă pentru reclamantă dela data de 22 Iunie 1926.

Dar reclamanta a mai fost încadrată pe data de 1 Ianuarie 1930, și prin deciziunea No. 46823 din 1930, pe baza legii de organizare a Ministerelor, deci în această situație nu se mai poate susține că reclamanta nu a dobândit stabilitatea și ca urmare în baza art. 4 al. 2 din legea pentru contenciosul administrativ acțiunea în contencios a reclamantei este admisibilă în principiu.

În fond reclamanta a atacat legalitatea ordinului No. 45717 din 31 Iulie 1933, prin care i s'a făcut cunoscut că atribuțiunile funcțiunei sale au încetat pe data de 1 Iulie 1933.

Măsura luată față de reclamantă prin acest ordin se sprijină pe disp. art. 130 din legea pentru

unificarea asigurărilor sociale din 8 Aprilie 1933, referitor la încadrarea funcționarilor plătiți din fondul de asigurări potrivit nevoilor serviciului.

Fiind constatat în fapt că reclamanta era funcționară la pârâta, plătită din fondul asigurărilor sociale și că avea un stagiul de mai mult de 5 ani neîntrerupt în serviciu (în total 19 ani) și întrucât conform disp. art. 130 al. 2 funcționarii cari sunt plătiți din fondul asigurărilor sociale vor fi **încadrați** potrivit cu nevoile serviciului dacă au funcționat cel puțin 5 ani, iar din expresiunile întrebunțate de legiuitor în redactarea acestui text rezultând că încadrarea funcționarilor cu cel puțin 5 ani este obligatorie, căci dacă nu se impunea această obligațiune s'ar fi întrebunțat expresiunea facultativă de — **vor putea** fi încadrați, nu imperativă de **vor fi** încadrați, așa fiind neîncadrarea reclamantei și îndepărtarea ei din serviciu după un stagiul neîntrerupt de 19 ani, pe simplul motiv că nevoile serviciului nu ar necesita încadrarea fără a se fi supus chestiunea încadrării comisiei prevăzute de disp. art. 130 al. 3, singurul, organ în măsură să aprecieze și să-și dea avizul motivat asupra încadrării sau neîncadrării reclamantei din punctul de vedere al necesităților serviciului, constituie un act de autoritate din partea pârâtei, săvârșit cu călcarea dispozițiilor legale sus menționate și în consecință în baza disp. art. 1 și 4 din legea pentru contenciosul administrativ, acțiunea a trebuit să fie considerată ca fiind fondată și admisă ca atare.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 4560/33 din 13 Martie 1935. Președinția D-lui S. Constanlinescu, consilier; redactor D-l Gh. Lambrino, consilier.)

VII. DREPT FISCAL

148. LEGEA FONDULUI NAȚIONAL AL AVIAȚIEI. Recursul în această materie trebuie motivat la introducerea lui. Sensul dispoziției. Biletele autobuzelor ce fac curse în interiorul orașului nu sunt supuse timbrării.

Prin legea din 1936 a fondului național al aviației s'a prevăzut că recursurile în aceste materie vor întruni condițiunile cerute pentru apeluri, deci să fie motivate la introducerea lor.

De nicăiri din această lege nu rezultă că recursul ar trebui formulat și depus conform legii organice a Inaltei Curți, așa că din acest punct de vedere excepțiunea intimatului este nefondată, cum nefondată este și aceia cu privire la motivarea pretinsă de legea fondului aviației, deoarece această lege pretinde în adevăr ca petițiunea de recurs să fie motivată, însă deoarece recurentul în

fapt confirmă cele constatate de tribunal, excepționând numai aplicarea legii prin indicarea textului și punctul violat, recursul este motivat și în consecință Curtea îl consideră ca atare, respingând excepțiunea ridicată de intimat.

În ce privește recursul în sine, Curtea examinând sentința Tribunalului cât și actele de contravențiune, cari formează hotărârea de prima instanță, constată, că, atât organul, care a dresat procesul verbal cât și instanța de apel au reținut, că cursele făcute de contravenienți cu autobuzul, au fost din orașul Oravița la stația c. f. r. Oravița și retour curse, pe cari Tribunalul le-a considerat interurbane pentru a aplica art. 5 pct. b. invocat de recurent.

Legiuitorul prin art. 5 pct. b. din legea fondului național al aviației din 1932, sub imperiul căreia s'a constatat contravențiunea, prevede o-

bligațiunea timbrării cu timbru de 1 leu a biletelor de c. f. r., n. f. r., s. m. r. și a biletelor interurbane de autobuse.

Din însuși expresiunea „interurbane“ legiuitorul a înțeles timbrarea biletelor de autobuse, cari fac curse între 2 orașe sau între două comune, acesta fiind și sensul zisei expresiuni, de unde rezultă, că biletele autobuselor, ce fac curse în cuprinsul orașelor, nu sunt supuse timbrării.

Tribunalul numai printr-o eronată interpretare a expresiunei „interurbane“ a putut ajunge la soluțiunea de respingerea apelului contravenienților, soluțiune prin care a violat textul art. 5 pct. b din legea fondului național al aviației din 1932, motiv pentru care sentința sa a fost casată, iar în fond Curtea constatând că toate cursele făcute cu autobuzul de către contravenienți au fost efectuate înăuntrul orașului Oravița și nu în alte părți, stația c. f. r. fiind de notorietate publică știut că e situată la marginea nemijlocită a orașului, urmează a se decide că dâșii n'au avut obligațiunea de a elibera, respectiv de a timbra cu timbrul aviației biletele de curse și în consecință apelul lor găsindu-se întemeiat, a fost admis, iar actele de contravențiune anulate ca fiind încheiate fără temei legal.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 4782/36 din 11 Ianuarie 1937. Președinția D-lui I. Nic. Periejeanu, președințe și redactor.)

149. LEGEA MĂSURILOR FINANCIARE URGENTE. Trimiterea actelor fiscalului spre complectare Ministerului de Finanțe Art. 16 lege nu se referă la actele nule ab origine.

Motivul invocat de fisc și menținut astăzi în sentința de casare este că adecă tribunalul ar fi violat art. 16 din legea măsurilor financiare urgente din 10 Octombrie 1932, prin ceea că n'ar fi trimis spre complectare Ministerului de finanțe, procesul verbal dresat în speță.

În cauză procesul verbal care constată că contravenientul ar fi vândut băutură fără brevet este dresat de șeful postului de jandarmi Lătușas și nu de agenții și funcționarii menționați în art. 157 Leg. M. A. T.

Că prin urmare șeful postului neavând calitatea de a dresa acte de contravenție civilă la leg. M. A. T. procesul său verbal este nul și de nul efect.

Conform art. 16 din legea pentru măsuri financiare urgente din 10 Octombrie 1932 se prevede obligația instanțelor de a trimite spre complectare actele fiscalului, ce vor suferi de viciu de

formă, neputându-se pronunța nulitatea lor pentru aceste lipsuri.

Legiuitorul prin art. 16 menționat mai sus s'a referit la actele dresate în mod legal de agenții fiscalului, acte cari în întocmirea lor suferă vre-o lipsă formală, care ar atrage nulitatea lor, dar care s'ar putea complecta, și pentru a se preîntâmpina această nulitate s'a prevăzut posibilitatea de complectarea lor de Ministerul de finanțe conform art. 16 citat mai sus.

În asemenea împrejurări legiuitorul n'a putut avea intențiunea de a stăruie în complectarea unor acte nule ab origine, prin faptul că ele au fost dresate de un organ necompetent, căci în asemenea caz nici nu s'ar putea susține că ar fi vorba de o complectare, ci de însuși dresarea actelor de organele competente ale Ministerului de finanțe și nu de complectarea celui a șefului de post, pe care Ministerul nici nu putea să-l aprobe nefiind dresat de organele sale conform legii M. A. T.

În consecință pe lângă împrejurarea că fiscalul n'a cerut complectarea procesului verbal înaintea instanțelor de apel și deci motivul ar părea inadmisibil — dedus pentru prima oară în recurs — dar chiar admisibil fiind el este nefondat, Tribunalul neavând obligația a trimite conform art. 16 menționat spre complectare actul șefului de post, așa că sub acest aspect recursul fiscalului este neîntemeiat și el a trebuit respins ca atare.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. fise No. II. 3499/3/36 din 19 Octombrie 1936. Președinția D-lui I. Nic. Periejeanu președințe, raportor D-l I. Hossu, consilier.)

150. CONTRIBUȚIUNII DIRECTE. Admitere la scăderi a cheltuelilor rezultate din operațiuni justificate conf. art. 31. p. 1 lege. Scăderea sumelor alocate din beneficii pentru instituțiile de cultură și asist. nță Socială ale Statului etc. Art 31 p. 9 legea c. d.

ÎN FAPT: Contra deciziunei Comisiunei de apel No. 625 din 23 Iulie 1936 prin care s'a admis în parte apelul contribuabilei Firma A. Kálman S. A. Comerț și Industrie din Arad și s'a redus baza impozabilă la 150.000 lei, a declarat recurs în termen contribuabila pentru următoarele motive în rezumat.

1. Violarea art. 31 pct. 1, 39 pct. 1 din L. C. D. și 116 din instrucțiuni, neluând în considerare la stabilirea venitului impozabil registrele regulate ținute și bilanțul, înălțurându-le ca și contabile, n'a scăzut suma de 36.000 lei ce repre-

zintă plata chiriei efectivă a localului întreprinderii, figurând în comptul profit și pierderi.

2. Exces de putere și călcarea disp. art. 31 pct. g. L. C. D., nescăzându-se suma de 12.231 lei, ce reprezintă cheltuieli sub titlu de „onorarii și gratificații” ce privesc întreprinderea și făcute în interesul comerțului.

3. Violarea art. 31 pct. 10 L. C. D., prin exces de putere deoarece Comisiunea motivează greșit înlăturarea de la scăderea din venitul impozabil a sumei de 15.076 lei ce reprezintă diferența de preț a mărfurilor cumpărate în devize, când spune că comptul acesta de mărfuri conform registrelor a fost debitat sub titlul de diferența de curs la devize, care nu este o cheltuială sau pierdere, cu care să se poată micșora venitul impozabil.

Intimatul prin reprezentant a cerut respingerea deoarece Comisiunea de Apel a fost în drept ca la impunerea la Comercial să nu țină seamă de Bilanț și l'a înlăturat ca nesincer, contractele în fața Comisiei n'au fost prezentate, iar cheltuielile chiriei nu le-a justificat, neputând fi vorba de călcarea art. 31 și 39 L. C. D. Ne scăderea sumelor pretinse prin al doilea motiv de recurs, nu s'a putut face, deoarece cheltuielile de 12.231 lei erau beneficii și nu priveau întreprinderea.

Relativ la pct. 3 al recursului și această sumă de 15.076 lei n'a putut fi scăzută neîntrând între cheltuielile prev. de art. 31 L. C. D.

Prima Comisiune de impunere prin procesul verbal No. 258 din 31 Maiu 1936, a impus firma recurentă la un impozit comercial după un venit net impozabil de 158.795, făcând și scăderile conf. art. 31 L. C. D., după cum se prevede în acel act.

Firma contribuabilă a declarat apel, cerând scăderea venitului conf. cu art. 31 L. C. D., și anume 36.000, ce reprezintă chiria localului întreprinderii, ca figurând în bilanț și în cont cu contracte anexate petiției de apel.

Scăderea sumei de 12.000 lei ce reprezintă onorarii și cheltuieli de judecată trecute în registru. Scăderea sumei de 12.231 lei cheltuieli făcute sub formă de onorarii și gratificații pe seama instituției. Scăderea sumei de 15076, sumă plătită sub diferența de valută, plătită ca preț al mărfurilor în conformitate cu hotărârea Băncii Naționale, compararea fiind făcută în devize și plata efectuată peste cursul oficial.

Comisia de apel prin decizia recurată a respins la scădere suma de 36.000 lei, pe motiv că firma recurentă n'a prezentat dovezi cu privire la plata chiriei plătită pentru imobilul în care locuiește recurenta și care formând proprietatea so-

ției Directorului general al acestuia, suma aceasta a fost trecută nejustificat în debitul „Profit și pierderi”.

A admis apelul în ce privește pct. 2 din apel scăzând 9000 lei din suma cerută de 12.000 lei, căpăt de cerere care n'a format obiect de recurs.

A respins scăderea sumei de 12.231 lei pe motivul că cheltuielile sub titlul de binefaceri nu sunt prevăzute de art. 31 pct. 9 L. C. D.

A respins apelul contribuabilei și relativ la scăderea sumei de 15076 lei pe motiv că contul „Mărfuri” debitat sub titlul de diferența de curs la devize, nu poate micșora venitul impozabil, ne fiind o cheltuială sau pierdere în sensul art. 31 L. C. D. așa cum reese din procesul verbal de impunere.

IN DREPT: În conformitate cu art. 31 pct. 1 L. C. D. sunt admise la scădere acele cheltuieli rezultate din operațiunile justificate punct cu punct, iar chiriile întreprinderii trebuiesc dovedite ca reale și prin plata efectuată cu acte în regulă pe anul în curs, cea ce rezultă explicit și din art. 92 al instrucțiunilor.

Dat fiind îndoiala organelor fiscalului că această sumă de 36.000 lei pe care întreprinderea recurentă o prezenta la scădere drept chirie și fusese trecută sub acest titlu în registre nu putea fi scăzută decât după ce s'ar fi făcut dovada cu chitanțe de plata primită de la proprietar, ceace contribuabila n'a făcut.

Simplul fapt al prezentării contractelor și chiar trecerea lor în registre nu este o dovadă în sensul legii în afară de cea reală.

Potrivit art. 31 pct. 9 L. C. D. se admit la scădere sumele alocate din beneficii pentru instituțiile de cultură și de asistență socială ale Statului, Județului și comunelor.

Firma recurentă n'a făcut dovada că această sumă a fost alocată din beneficii pentru ajutorul instituțiilor de cultură al Statului, Județelor și comunelor, deoarece din scriptele dela dosar (pag. 22 tabloul de onorar gratificații) nu reese această dovadă.

Asupra ultimului motiv de recurs nescăderea prin violarea art. 31 pct. 10 L. C. D. a sumei de 15076 lei din venitul net impozabil, sumă ce reprezintă prima valutară plătită în devize conform hotărârei Băncii Naționale.

Din scriptele de la dosar se constată că Banca Națională percepe odată cu vânzarea devizelor o primă valutară pentru cumpărarea mărfurilor din străinătate (Jurnalele No. 969/935 și 2234/1935) și că astfel de facturi pot fi înregistrate în bilanț cu adaosul primei de import.

În baza actelor (8108/935 Banca Arad și Casa de Economii Arad) contribuabila dovedește plata efectivă a diferenței de valută socotită și justificată de 15076 lei.

Comisia de apel nefăcând nici o constatare sub raportul acestui capăt de apel și nediscutând motivul de ce suma de 15076 lei, — față de adresa Dir. Contrib. directe Ministerul Finanțelor No. 417852 din 21 Martie 1936, nu poate fi considerată ca o cheltuială sau o pierdere în sensul art. 31 din legea contribuțiilor directe, precum și dacă diferența de preț la mărfuri trebuie socotită ca o primă valutară oficială, în aceste împrejurări rezolvarea acestui punct de apel s'a făcut prin exces de putere și călcare de lege și de acela Curtea găsește întemeiat acest motiv de recurs, îl admite și în baza art. 83 L. C. D. a dispus transmiterea dosarului Comisiei de Apel pentru o nouă judecare și refacerea impunerei, în acest punct în conformitate cu considerentele acestei deciziuni.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 3887/3/36 din 12 Noembrie 1936. Președinția D-lui V. M. Dimilrin, consilier și redactor.)

151. TAXE DE CONSUMAȚIE. PRODUSE PETROLIFERE. Posesorii de motoare nu pot întrebuința pentru activarea motoarelor, scursori petrolifere sau țitei degradat. (Art. 48 din legea pt. așezarea și administrarea taxelor de consumație asupra produselor petrolifere). Contravenție. Sancțiune. Art. 85 din lege. Urmărire. Contestație. Soluție.

ÎN FAPT: Urmăritul L. E., prin contestația introdusă, a cerut anularea procesului verbal de sechestrul No. 35 al Percepției II fiscală, încheiat la 25 Octomvrie 1935 și în consecință scutirea sa de sub plata amenzii de 21.621 lei.

În susținerea contestației sale, a expus: că sechestrul s'a făcut fără temei sau titlu legal; că dânsul nu datorează statului cu suma urmărită; că în speță, de amendă nici nu poate fi vorba, iar ca stare de fapt arată, că a cumpărat prin L. F., „Petrolin“ din București resp. dela firma „Texas“ S. A., câte un vagon țiteiu, achitând prețul în care erau calculate toate taxele către stat; în fine, că aflându-se ulterior, că taxarea acestui petrol țiteiu a fost făcută afirmativ greșit în dauna statului, dânsul este urmărit pe nedrept și ilegal pentru această diferență de taxă, în sumă de lei 21.621.

Invocând disp. art. 58 din legea pentru așezarea și administrarea taxelor de consumație a-

supra produselor petrolifere (publicată în Mon. Oficial No. 1 din 1 Ianuarie 1933), susține, că în privința achitării taxelor de produse petrolifere, nu este în raport de drept cu Min. Finanțelor, dânsul nefiind nici fabricant și nici depozitar de atare produse ci, numai consumator, astfel că nu răspunde pentru taxele cuvenite după asemenea produse statului, astfel că fiscul n'are titlu în contra sa și ca atare, sechestrul urmează a se anula.

Reprezentantul fiscului a susținut că, în speță, potrivit art. 48 din legea mai sus amintită, urmăritul întrebuințând țiteiu degradat la moara sistematică, în loc de motorină, cu drept cuvânt organele gărzii financiare i-au dresat proces verbal de contravenție cu amenda de 25 ori taxa, conf. art. 85 din lege; că Ministerul reformând procesul verbal de amendare, reduce amenda dela 25 ori taxa, la taxa simplă, care cu drept cuvânt i-se pretinde acum urmăritului, — căruia i-s'a comunicat decizia Ministerului, — acesta nu se poate plânge că i-se pretinde mai puțin decât prevede legea:

Că deci, contestația urmăritului este a se respinge ca neîntemeiată în drept.

Din actele prezentate de reprez. fiscului rezultă, că la 12 Noembrie 1934, s'a dresat urmăritului un proces verbal de către controlorul A. B., prin care se constată, că urmăritul a întrebuințat la moara sa motorică în cursul anului 1933, cantitatea de 14.911 kgr. țiteiu degradat, pentru care a plătit taxa de consumație de 5 bani pro kgr.; că urmăritul macină contra bani, cât și contra vamă, și n'are autorizație permanentă pentru a putea întrebuința produse petrolifere reduse; că în fine, înainte de a întrebuința țitei degradat a întrebuințat la activarea motorului său combustibil special, adică motorină, cu plata integrală a taxei.

Din aceleași acte prezentate, mai rezultă, că prin ord. 5454 din 4 Aprilie 1935, Min. Fin. a cerut să se încaseze dela urmărit numai diferența de taxă dintre motorină și țitei degradat, pentru cantitatea de 14911 kgr., — fapt ce cu adresă s'a adus la cunoștința părâtului, conform dovezii din 12 Iunie 1935, prin care a fost invitat să plătească suma de 21.621 lei cu care s'a debitat.

Din ansamblul probațiunii, mai rezultă, că urmăritul contestator, cumpărând două cazane de țitei parafinos resp. scursori de țitei, a întrebuințat acest țitei degradat la activarea moarei sale motorice, pentru care nu posedă autorizație în sensul de a întrebuința acest produs petrolifer cu taxe reduse, deoarece autorizația avută în acest sens, i-a fost anulată la începutul anului 1932.

IN DREPT: Potrivit art. 48 din legea pentru așezarea și administrarea taxelor de consumație asupra produselor petrolifere — publ. în Mon. Of. No. 1 din 1 Ianuarie 1933, — posesorii de motoare nu pot întrebuința pentru activarea acestor motoare, decât produse taxate, denaturate sau nedenaturate, în nici un caz însă scursori petrolifere sau țigeti degradat (cum a întrebuințat în speță urmăritul contestator).

Conform art. 85 din legea amintită, fabricanții și depozitarii cari vor contraveni etc.... disp. art. 48, se vor pedepsi solidar..... cu de 25 ori taxa de consumație aferentă...

Considerând că art. 48 interzice posesorul de motor de a întrebuința la activarea motoarelor sale scursori petrolifere sau țigeti degradat, iar art. 85 face referire și la art. 48, urmează a se conchide în mod logic, că sancțiunea încălcării acestei prohibițiuni de către posesorul de motor — (care scotând și preluând marfa dela fabricant sau depozitar, a întrebuințat-o după bunul plac, fără posibilitate de control din partea acestora, sau mai ales fără obligamentul de control al acestora) — este aceeași din art. 85 prevăzută și pentru fabricanți și depozitari, mai ales, că prohibițiune legală fără sancțiune nici nu se poate concepe.

Că dar, din acest punct de vedere, bine i-s'a încheiat urmăritului contestator procesul verbal de

constatare din 12 Noemvrie 1934, urmare căruia în loc să-l amendeze, Ministerul conf. art. 85 din lege, la obligat numai la plata simplă a diferenței de taxe, în suma de 21.621 lei sub titlul de amendă țigeti.

Or, așa fiind, faptul că Ministerul îi pretinde urmăritului mai puțin decât are drept în sensul legii, — nu este un motiv de anularea procedurii de urmărire ce a întreprins, ci, din contră, se poate spune, că este o favorizare a urmăritului, de care el n'are motiv să se plângă.

Considerând deci, că, în speță, titlul de urmărire, — cerut de legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, — este procesul verbal de constatare în baza căruia contestatorului (conf. dovezii depuse) i-s'a cerut plata diferenței simple, în loc de taxa consumației luată de 25 ori, — iar pe de altă parte, că urmăritul a contravenit disp. prohibitive ale art. 48 mai sus examinat;

Pentru aceste motive, contestația se respinge ca nefondată.

(Jud. I. urbană Timișoara. Sent. No. 8074/935 din 22 Ianuarie 1936. Președinte și redactor D-l Petru Budescu, jude-ajutor.)

NOTA: Tribunalul Timiș-Torontal S. III. com. respingând ca nefondat recursul contestatorului urmărit, prin Sentința No. 1575 din 25 Noemvrie 1936. (Dos. 374/1936) a confirmat în întregime sentința reproducă.

Rd.

VIII. STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI

152. STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI. Punerea în aplicare a legii cu data de 1 Ianuarie 1924 față de toți funcționarii publici numiți sub imperiul acestei legi, indiferent dacă destituirea lor s'a făcut sub imperiul acestei legi sau altă anterioară.

Independența hotărârilor disciplinare față de cele penale.

IN FAPT: Reclamantul a fost funcționar în serviciul C. F. dela data de 28 August 1911 și până la data de 15 Aprilie 1921, la care dată a fost destituit din funcțiunea de șef de gară cl. II, în gara Curtici pentru abuz de putere, luare de mită și exercitare de comerț.

Această destituire s'a făcut prin deciziune Ministerială, fără a fi fost în prealabil judecat de Comisia de disciplină, Comisie a cărei funcționare la aceia dată era suspendată.

Deciziunea de destituire nu a fost atacată în termen, potrivit disp. art. 5 § III al. f. din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, atunci în vigoare, așa că a rămas definitivă.

Reclamantul a fost înaintat și Consiliului de Război și fiind judecat de acesta, a fost achitat, pentru faptul de mită, de ori și ce penalitate în cauză.

În urma acestei achitări, reclamantul a cerut reîntegrare în funcție, apoi revizuirea cauzei disciplinare, însă cererile i-au fost respinse.

La data de 1 Decemvrie 1929, reclamantul a fost numit impiegat stagiar în serviciul exterior al Ministerului de Finanțe, la Administrația Financiară Arad, în care funcție a fost apoi încadrat pe data de 1 Ianuarie 1930, apoi pe ziua de 1 Martie 1932, a fost înaintat la gradul de impiegat clasa I-a, funcțiune în care a fost în urmă încadrat pe ziua de 1 Aprilie 1933 și în care a funcționat până la data de 15 Martie 1935.

Prin adresa cu No. 395.724 din 21 Martie 1935 a Ministerului de finanțe Secretariatul General, serviciul personalului, reclamantul a fost încunoștiințat că prin deciziunea No. 192424 din 19 Martie 1935, a fost îndepărtat pe data de 15 Martie 1935, din funcția de impiegat cl. I., la Administrația financiară de constatare Arad, pe

motiv că a fost numit pe data de 1 Octomvrie 1929, în Administrația Ministerului de Finanțe, fără respectul dispozițiilor art. 56 din legea Statutului funcționarilor publici, fiind destituit pe ziua de 15 Aprilie 1921 din Serviciul C. F. R.

Reclamantul a atacat deciziunea prin care a fost îndepărtat din serviciu, susținând că este ilegală pentru motivele expuse.

Din starea de fapt expusă reiese că, Ministerul în urma constatării că reclamantul a fost destituit pe data de 15 Aprilie 1921 din funcțiunea pe care o ocupase în Administrația Căilor Ferate și că deși destituit din acea funcție, a fost numit pe data de 1 Octomvrie 1929 în Administrația Ministerului de Finanțe, fără respectarea disp. art. 56 din legea Statutului funcționarilor publici, prin deciziunea atacată, a dispus îndepărtarea reclamantului din funcțiune;

IN DREPT: Art. 56 partea finală din legea Statutului funcționarilor publici, prevede că funcționarii destituiți nu vor mai putea ocupa niciodată vre-o funcțiune publică.

Reclamantul fiind numit în Administrația Ministerului de Finanțe la data de 1 Octomvrie 1929, adică sub imperiul legii Statutului funcționarilor publici, îi sunt aplicabile disp. art. 56 din lege, mai sus indicate, chiar dacă a fost destituit sub imperiul altor legi, anterioare legii Statutului funcționarilor publici, întrucât acea destituire a rămas definitivă.

Susținerea reclamantului, că disp. art. 56 din legea Statutului funcționarilor publici nu-i sunt aplicabile, pentru că aceste dispozițiuni se aplică numai funcționarilor care au fost destituiți potrivit prevederilor acestei legi, adică funcționarilor cărora, fiind judecați pe cale disciplinară potrivit prevederilor acestei legi, li s'a aplicat pedeapsa destituirii prevăzută de art. 51 p. 7 din această lege, Curtea n'a găsit-o întemeiată pentru că, prin dispozițiunile mai sus indicate ale legii nu se face restricțiunea aceasta susținută de reclamant și pentru că, după cum rezultă din disp. art. 71 din lege și 126 din regulament, care prevăd că această lege și regulamentul ei se pun în aplicare pe ziua de 1 Ianuarie 1924, dispozițiunile legii se aplică tuturor funcționarilor care au fost numiți sub imperiul acestei legi, indiferent dacă destituirea anterioară din funcțiune publică, s'a făcut sub imperiul acestei legi, sau a legilor anterioare, întrucât destituirea a rămas definitivă: (în sensul că legea statutului funcționarilor publici se aplică tuturor funcționarilor numiți sub imperiul acestei legi, (vezi Cas. III, dec. No. 1251 din 1 Iulie 1935 dos. 1274/1934).

Rațiunea acestei dispozițiuni a legii este evidentă, aceia de a înlătura de la numirea în funcțiunile publice, pe toți acei foști funcționari publici, care au fost destituiți din funcțiunea anterioară;

Nici susținerile reclamantului, că nu i s'ar aplica disp. art. 56 din lege pentru că n'a fost destituit pe cale disciplinară prin o hotărâre a Comisiunei disciplinare, ci pe cale administrativă, Curtea nu le-a găsit întemeiate, pentru că reclamantul n'a combătut afirmațiunea pârâtului, că la data destituirii reclamantului era suspendată funcționarea comisiunei disciplinare și mai cu seamă pentru că, destituirea reclamantului deși s'a făcut pe cale administrativă, n'a fost atacată potrivit prevederilor art. 5 § III. al. f. din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, atunci în vigoare, iar cererea pentru revizuirea cauzei disciplinare, i-a fost respinsă.

Imprejurarea că reclamantul a fost achitat de faptul de luare de mită prin hotărârea Consiliului de război cu No. 109 din 13 Februarie 1924, nu poate avea nici o influență asupra soluționării cauzei, pentru că cererea reclamantului de a fi revizuită destituirea sa a fost respinsă și pentru că, hotărârile sau măsurile disciplinare, sunt independente de hotărârile instanțelor penale și aceasta cu atât mai mult cu cât prin sentința Consiliului de război a fost achitat pentru luare de mită, iar destituirea reclamantului a fost și pentru faptele de abuz de putere și exercitare de comerț.

Nici susținerile reclamantului, că nu putea fi îndepărtat din funcțiunea din urmă, pe cale administrativă pe baza referatului contenciosului Ministerului, ci numai pe baza avizului Comisiunei disciplinare, potrivit prevederilor art. 91 și următoarele din regulamentul legii Statutului funcționarilor publici, sau cu avizul Comisiunei pentru propuneri și înaintări potrivit disp. art. 79 din acelaș regulament, — nu sunt întemeiate, pentru că îndepărtarea din serviciu a reclamantului, în baza disp. art. 56 din lege, nu este o pedeapsă, sau o măsură cu caracter disciplinar, care să nu poată fi luată decât potrivit dispozițiilor invocate în regulamentul legii, ci este consecința constatării că fusese numit în noua funcțiune în mod ilegal, fără respectarea disp. art. 56 din lege, constatare care îndreptățește Ministerul să îndepărteze pe reclamant din funcțiunea în care fusese ilegal numit, pe cale administrativă, — fără vre-o procedură disciplinară.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 1652/35 din 6 Noemvrie 1936. Președinția D-lui Gh. Pavelescu, președinte și redactor.)

IX. PENSII

153. PENSIUNI. *Funcționar demisionat sau trecut în retragere din oficiu pentru limită de vârstă. Trebuie să adreseze, el sau autoritatea, cerere de înscriere la pensiune Casei Generale de Pensii, cu două luni înainte de data retragerii. Caracterul general al dispozițiilor art. 32 din legea generală de pensii.*

IN FAPT: Curtea de Conturi respingând apelul recurentului contra deciziei Comisiunii de Pensii, i-a recunoscut numitului dreptul la pensiune cu începere dela 2 Iunie 1932, data cererii de pensionare, motivând că acest drept nu poate fi recunoscut pe prima zi a lunii următoare, aceea în care a încetat plata salariului, său, deoarece nu s'a conformat dispozițiilor art. 31 lit. b. din legea generală de pensii, de a face cererea cu două luni înaintea datei de 1 Aprilie 1932, când a demisionat de bună voie din serviciu.

IN DREPT: Din combinațiunea art. 31 și 32 din legea generală de pensii, rezultă că, un funcționar în situația de a-și regula drepturile la pensie, fie prin retragere de bună voie, fie prin punere din oficiu la retragere, nu poate fi înscris la pensiune din chiar prima zi a lunii următoare aceleia în care a încetat plata salariului, decât numai cu condițiunea ca cererea de înscriere la pensie să fi fost făcută cu două luni înainte de data retragerii de bună voie, sau a punerii din oficiu la retragere; în caz contrar înscrierea având a se face numai dela data cererii.

Este adevărat că în cazul retragerii din oficiu, art. 31 impune autorității de care depinde funcționarul, obligațiunea de a face cererea de înscriere în termenul sus arătat, pe când în cazul retragerii de bună voie obligațiunea aceasta incumbă — după același articol — în mod exclusiv funcționarului.

Atunci când însă legea — prin art. 32 — institue sancțiunea pentru neîndeplinirea în timp util a formalității cererii de înscriere la pensiune, ea nu face nici-o deosebire între cele două cazuri arătate mai sus, ci prevede — în general — că dacă „cererile“ n'au fost făcute înainte de

două luni dela încetarea funcțiunei, înscrierea la pensie se va face cu începere dela data cererii; întrucât legiuitorul se referă la „cereri“ în general, el a înțeles implicit și cererile cari incumbă în mod obligator autorității.

De altminteri caracterul general al dispozițiilor art. 32 rezultă nu numai din textul, dar și din spiritul și economia legii.

În adevăr, rațiunea pentru care legea prevede cele două luni, ca interval între cererea de pensiune și încetarea funcțiunei, a fost aceea de a se da Casei Generale de Pensii posibilitatea și timpul necesar pentru lichidarea drepturilor pensionarului, în vederea continuității între salariu și pensiune; prin urmare, acest interval de două luni fiind prevăzut, în primul rând, în interesul Casei Pensiilor, ea este în drept a se prevala de nerespectarea lui și a invoca sancțiunea din art. 32, oricine ar fi fost obligat să facă cererea de înscriere, rațiunea fiind aceeași.

În speță, pensiunea recurentului, fie că ar fi fost considerat demisionat de bună voie, fie că ar fi fost pus în retragere din oficiu, nu putea fi recunoscută decât cu începere dela data cererii de pensionare, deoarece este necontestat în fapt că nu s'a formulat nici-o cerere de pensionare din partea lui sau a autorității, cu două luni de zile înainte de data de 1 Aprilie 1932 a ieșirii din funcțiune.

Dacă recurentul se găsește vătămat în drepturile sale, din cauza pretensei neglijențe a autorității la care a funcționat de a nu fi înștiințat Casa de Pensii despre pensionarea sa cu două luni înainte de ieșirea din funcțiune, el nu are decât să și-le valorifice pe calea unei acțiuni separate.

Curtea de Conturi judecând în conformitate cu principiile arătate, nu i-se poate imputa nicio violare de lege, eroare gravă de fapt, omisiune esențială sau nemotivare, așa încât întreg motivul de casare este nefondat.

(Cas. III. Dec. No. 1633 din 9 Octombrie 1936. Președinția D-lui **Al. Peretz**, consilier.)

X. DIVERSE.

154. AGRARE. *Exproprierea de păduri și asociațiunea lor în păduri comunale se face numai în urma avizului și sub direcția serviciului silvic al Statului. Art. 34 l. agrară. Aplicațiune.*

Potrivit disp. art. 34 legea pentru R. A., atât exproprierea pădurilor cât și constituirea lor în

păduri comunale se face cu avizul și sub direcțiunea Serviciului Silvic al Statului.

Din conținutul acestui articol de lege rezultă, că acest aviz e necesar atât în cazul exproprierei pădurilor de la particulari, cât și la constituirea lor în păduri comunale obținute prin expropriere sau prin destinarea sau atribuirea lor din

pădurile Statului, că acest aviz ținând seamă de consecințele grave juridice ce decurg, urmează a fi dat de autoritatea Superioară Silvică, organele judecătorești fiind apoi în drept a primi sau nu concluziunile org.

În urma casării sentinței Tribunalului pentru violarea disp. art. 34 din Leg. Agr., Curtea intervenind la Ministerul Domeniilor pentru a se da avizul silvic, Ministerul înaintează avizul dat de Consiliul Tehnic al Pădurilor în ședința din 7 Septembrie 1935.

Prin acest aviz Consiliul în baza art. 34 al legii de Ref. Agr. avizând la respingerea cererii comunelor Cicir și Măndrului din jud. Arad, de a li se constitui păduri comunale din pădurea Statului Cladova și Cladovița și motivând acest aviz pe faptul, că atât din punct de vedere al interesului general — aprovizionarea cu lemne a populației comunelor avizate la aceasta pădure — cât și în interesul apărării naționale, provocându-se la avizul Marelui Stat Major, trebuie ținută în proprietatea Statului, că nu poate fi expropriată ca pădure comună numai pentru două comune de șes Cicir și Măndruloc, cu atât mai mult cu cât această pădure este situată la distanță de 22—24 km. de comună.

Curtea văzând astfel cererile din apelul înaintat în scris și apreciind asupra conținutului și motivelor arătate în avizul Consiliului Tehnic al Pădurilor a găsit, că este cazul a se respinge cererile de atribuire de păduri.

(C. de Apel Timișoara S. II. Deciziunea No. 1925/35 din 24 Noembrie 1936. Președinția D-lui I. Nic. Periejeanu; redactor D-l C. Sofirescu, consilier.)

155 LEGEA AGRARĂ. Comitetul agrar are atribuțiuni depline asupra tuturor chestiunilor ce privesc exproprierea. Până la definitivarea expropriierilor, orice înstrăinări sunt nule. Art. 55—57 și 6 l. agr. din Ardeal.

În primul motiv de recurs se arată că hotărârea Comisiunei județene din 5 Martie 1931 No. 2/931 (greșit arătat No. 19/930), prin care recurenții au fost împrăștiți, a fost și este definitivă și că în contra ei nu există și nu a existat nici o cale de reformare și că deci Comitetul Agrar prin hotărârea No. 95 din 14 Aprilie 1932 a violat art. 101 pct. 3; 105 al 2; 74 și 76 din legea pentru reforma agrară pentru Transilvania, iar instanțele de fond au interpretat greșit disp. hotărârei Comiteturui Agrar, când o crede sfântă și intangibilă, în deosebi, față de textul art. 37

alin. 10 și urm. a legii pentru ref. agr. din Vechiul Regat; că Comitetul agrar n'a fost sesizat de persoana indicată Limitativ de lege (ministru); de altă parte Primăria Municipiului Arad nu avea nici o calitate de a prezenta o atare cerere de revizuire.

În conformitate cu disp. art. 55—57 din legea agrară din Transilvania și art. 55—61 din regulamentul ei, comitetul agrar ca cel mai înalt organ de aplicare a exproprierii în genere a avut ca atribuțiuni de a se pronunța în toate chestiunile privitoare la exproprierie, la împrăștiere, a putut cere comisiunilor de Ocol suplimente de cercetări la tablourile de împrăștiere încheiate, spre a fi revizuite, etc., etc.; deci Comitetul Agrar, ca instanță de jurisdicțiune supremă, cu competența generală, în mod legal a trebuit să se ocupe de cererea Municipiului Arad, pentru revizuirea hotărârei Comisiunei județene Arad No. 2/931, prin care această Comisiune revenind asupra primei sale hotărâri No. 19/930, care era definitivă, a luat, din suprafața de 107 jug. atribuită, prin această hotărâre, drept nașune comunale, comunei Micălaça, 48 jug. cu care a făcut o nouă împrăștiere în favoarea pârâților — recurenți.

De asemenea, Primăria Municipiului Arad, a fost în drept, ba chiar obligată, ca pentru comuna Micălaça, care între timp s'a încorporat Municipiului Arad, să facă toate actele de conservarea drepturilor acestei com. Micălaça, întru cât prin încorporare, drepturile acestei comuni câștigate anterior nu s'au pierdut, ci au trecut asupra Municipiului și în virtutea acestui drept a putut uza de calea revizuirii la Comitetul Agrar și a stăruii în executarea hotărârei acestuia, prin care anulând hotărârea No. 2 din 5 Martie 1931 a Comisiunei județene Arad, a menținut în totul hotărârea aceleiași comisiuni județene No. 19 din 4 Februarie 1930.

Așa fiind plângerea formulată în primul motiv de recurs, găsindu-se nefondată, a trebuit respinsă.

Referitor la plângerea cuprinsă în al doilea motiv anume: „omisiune esențială a unor dispozițiuni din legea agrară și a Curții de Casație“, astfel formulată această plângere, nu poate forma obiectul unui motiv de recurs, întru cât omisiunea esențială, în sensul art. 30 pct. 5 legea pentru Curtea de Casație, este atunci, când invocându-se anume mijloace de apărare esențiale în cauză, instanța omite a se pronunța asupra vreunui din ele; iar nu, — cum pretind recurenții, — că instanța de fond a comis să aplice

anume texte de lege, care le conveneau recurenților.

Chiar în desvoltarea acestui al. II motiv de recurs, recurenții nu precizează plângerea în sensul de mai sus, ci se mărginesc a face o parafrază a celor expuse cu ocazia desvoltării primului motiv de recurs.

Pentru aceste motive recursul în întregime a pretenșilor îndreptățiți și terților cumpărători s'a găsit nefondat și ca atare a trebuit respins.

În ce privește recursul Văd. lui Nan Sofia și cons. ca terți achizitori.

Din expunerea și desvoltarea motivelor de recurs, făcută prin scriptul de sub 13) din 18 Iulie 1935, rezultă, că plângerea acestor recurenți, în esență este aceea: 1) că instanțele de fond n'au ținut seamă de împrejurarea sulevată de dâșii, anume, că cererea Primăriei Municipiului Arad, pentru depozedare, restituirea în c. f. a situației anterioare de proprietate, etc. trebuie socotită ca o acțiune petitorie de drept comun, ca o revendicare de proprietate și posesie și deci nu printr'o procedură sumară, fără citarea în regulă; comunicarea acțiunii și a probelor fără discuție contradictorie, să fie depozedați.

Curtea această plângere a aflat-o nefondată, deoarece, în conformitate cu art. 10 din legea din 2 Nov. 1932, pentru modificarea și abrogarea unor dispozițiuni din legile pentru reforma agrară, hotărârile comitetului agrar, pronunțate până la data publicării acestei legi sunt și rămân valabile; ori în speță hotărârea Comitetului Agrar a fost adusă la 14 Aprilie 1932, adică anterior acestei legi, deci ea rămâne valabilă și având în vedere, că procedura de executare resp. de punere în posesie și de intabulare referitoare la terenurile dobândite în baza legilor agrare, constituie un tot cu întreaga procedură de expropriere și improprietărire, respectiv cu revizuirile făcute de forul suprem, care a fost Comitetul Agrar, corect a procedat judecătoria de Ocol în executarea hotărârei Comitetului Agrar prin depozedare și tribunalul, când a aprobat această procedură, conform căreia cei găsiți în drept de a fi improprietăriți persoane individuale diferite autorități și instituțiuni etc., în baza hotărârei No. 19/1930; care cuprinde dispozitivul de parcelare, au fost puși în posesie și s'a dispus intabularea drepturilor lor; în speță, Com. Micălaca resp. Municipiul Arad, la care s'a incorporat, a trebuit pusă în posesie asupra întregului complex de 107 jug., ce i-au fost atribuite în mod definitiv drept pășune comună și implicit a trebuit depozedați acei, ce fără drept intraseră în posesiune

în baza unei hotărâri declarate nulă de forul suprem Comitetul Agrar.

2. Că tribunalul nu-și motivează cu nimic hotărârea dată și că se mulțumește a repeta și anunța pur și simplu, că adoptă întru tot starea de fapt și de drept a primei instanțe, plângerea nici în această privință nu e fondată, de oare-ce în baza §. 507 pr. civ. forul apelativ în sentința sa poate să se refere în expunerea stărei de fapt la sentința primei instanțe.

3. Că tribunalul nu s'a ocupat de acea obiecțiune, că între acești recurenți și Primăria Municipiului Arad n'a existat nici un raport de drept, deci nu-i putea depozeda în mod sumăr, pe baza unei cereri simple; că dâșii sunt achizitori de bună credință, cari au cumpărat proprietățile lor de la proprietarii înscrși în c. f., așa că pe dâșii trebuia să-i cheme în judecată pentru a fi anulate în prealabil contractele lor de cumpărare; Că primăria Municipiului Arad, nefiind înscrșă în c. f., ca proprietar anterior, ci Statul resp. cei improprietăriți, de la cari au cumpărat dâșii, nu avea dreptul să pășească ca reclamantă față de dâșii, de oare-ce acest drept îl are, conf. art. 148—155. Reg. c. f., numai proprietarul anterior înscrș în c. f.

În privința acestei plângeri, Curtea constată, că fiind vorba de expropriere și improprietărire, o lucrare de utilitate națională și de ordine publică, cu procedura ei specială, pe baza lucrărilor de improprietărire, între care intră și dispozitivul de parcelare, care rămăsese definitiv, urma să se facă improprietărirea pe teren și punerea în posesie de fapt a celor improprietăriți (persoane individuale, instituțiuni etc.) în speță Com. Micălaca pe cele 107 jugh. cuprinse în dispozitivul de parcelare, când procedura de improprietărire este terminată, odată cu intabularea celor îndreptățiți în c. f.

Până la termnarea operațiunilor de mai sus, — conform normelor cuprinse în legile de reformă agrară, — ori ce înstrăinări intervenite de la punerea în curs a procedurii de expropriere și improprietărire sunt nule de drept și nulitatea lor este de ordine publică fără acțiunea distinctă de anulare; o astfel de acțiune distinctă pentru declararea de nule a acestor acte în baza art. 6 din legea din 20 August 1929, putând fi intentată numai când procedura de expropriere și improprietărire ar fi fost terminată, când cei îndreptățiți au fost în mod legal improprietăriți și intabulați în c. f., iar pentru cazul când înainte ca hotărârile de expropriere și improprietărire să fie definitive — în speță hotărârea No. 2/931 — deci

când procedura de improprietărire nu era terminată, ori ce posesor aflat pe terenul expropriat urmează a fi depozat, și introduși acei cu drept la improprietărire pe bază de hotărâri definitive — în speță — hotărârea Comitetului Agrar No. 95 din 14 Aprilie 1932 s. Tr.

În astfel de împrejurări obiecțiunea, că între recurenți și Primăria Municipiului Arad n-a existat nici un raport de drept și că deci nu-i putea depozeda sumar; că ei recurenți sunt achizitori de bună credință; că primăria Municipiului Arad, nefiind înscrisă în c. f., nu avea drept să pășească ca reclamantă față de dânsii, toate aceste obiecțiuni snt irelevante, față de procedura specială a legii pentru reforma Agrară, lege de ordine publică pentru utilitate națională.

(C. de Apel Timișoara S. I. Dec. No. 2016/18/36 din 25 August 1936. Președinția D-lui Nicolae Crăciunescu, consilier și raportor.)

156. LEGEA ADMINISTRATIVĂ. Cereri de invalidarea alegerii. Competență Art. 54 p. c. și 167 p. g.

Văzând motivul de casare astfel formulat: „Cer invalidarea alegerilor pe motivul că candidatul Simion Popescu, depe lista cu semnul crucea, în conformitate cu disp. art. 54 pct. c. fiind disolvat conform art. 167 pct. g. nu mai poate figura în rândul consilierilor timp de 5 ani conform art. de mai sus din legea administrativă“.

Textul art. 54 pct. c. pretins violat prin motivul de casare — reglementează invalidarea membrilor săi declarați aleși — cu ocaziunea operațiunii de constituire, cum rezultă din titlul secției sub care este situat și anume „constituiri“, operațiune care este însă fatal posterioară alegerilor și validării lor.

Întrucât susținerea recurentului s'ar putea încadra în textul citat — care reglementează îndepărtarea individuală a consilierilor comunali, etc., iar nu pe cale de disolvare, cciace ar fi absurd — o atare cerere este a se face cu ocaziunea constituirei și anume chiar consiliului comunei, iar nu, cum greșit s'a făcut în speță, Biroului Circumscripției electorale a județului, care nu are, din acest punct de vedere, competența.

(Biroul Circ. electoral Jud. Timiș-Torontal. Hotărârea din 23 Februarie 1937. Prim-președinte D-l Vasile M. Theodorescu.)

157. LEGEA ADMINISTRATIVĂ. Hotărârile judecătorești sunt prezumate totalmente legale.

Aplicațiune și în această materie de alegeri administrative, respingerea ca tardivă a contestației, atrage inutilitatea cercetării fondului. Neobligativitatea președintelui secției de votare de a declara aleși pe supleanți nominal.

Văzând motivul I. de recurs în următoarea cuprindere: „Hotărârea aflată la dosarul cauzei alegerii nu a fost făcută în Periam și nici nu a fost publicată așa cum cere legea administrativă la art. 27 (alin. 1—2) prin urmare este a fi anulată“.

Motivul I. de recurs este inexact în fapt, întrucât din cuprinsul dosarului și în special din cuprinsul hotărârei atacate, se constată în mod neîndoios că hotărârea s'a pronunțat în ziua de 15 Februarie 1937 și anume, asupra alegerilor comunei Periam, efectuată la sediul său, astfel că ea nu se putea pronunța decât în acea comună și în prezența biroului secției de votare.

Împrejurarea că acest lucru nu este formal constatat în cuprinsul zisei hotărâri nu este de natură a-i atrage nulitatea, întrucât conform normelor în vigoare în această materie, hotărârile judecătorești sunt acoperite, până la proba judecătorească contrară, de o prezumție de totală legalitate, care înlăturată fatal, declarațiile și certificatele, prezentate odată cu recursul, și care, dealtfel nu pot fi cercetate, de instanța de recurs, potrivit deasemenea rânduelilor cari guvernează materia inadmisibilității motivelor noi, de fapt, în recurs.

Văzând motivul II. de recurs în următoarea cuprindere: „Ioan Rimmel nefiind eligibil, s'a violat art. 11 al legii“.

Din chipul cum se rostește instanța de fond asupra contestației relative la neeligibilitatea lui Ion Rimmel, rezultă că în realitate respingerea ei s'a făcut nu ca fiind fără cauză — că adică numitul n'ar fi fost declarat ales, cciace în fapt e inexact — ci fiind făcută după proclamarea rezultatului, deci peste termenul prevăzut de art. 26 al. I. leg. adm. și ca atare fiind tardivă.

Contestația fiind a se respinge ca tardivă, devine nefundat motivul de recurs, care poartă asupra fondului eligibilității, fără a ataca însă tardivitatea.

Dealtfel și în fond, susținerea este neîntemeiată, întrucât din actele anexate la contestațiune și anume din Contractul de Muncă încheiat la 28 Mai 1935, se constată că înțelegerea lui Ion Rimmel cu primăria comunei Periam, de a-i încasa, contra unui anumit comision, unele taxe comunale, a expirat la 27 Mai 1936, fără, a se face,

printr'un nou contract, sau printr'o deciziune administrativă de prelungire, dovada că zisul contract s'ar fi prelungit, lipsa de dovadă oficială, care înlătură orice putere de probă, certificatelor comunale anexate deodată cu recursurile, și cari, dealtfel nefiind propuse înaintea instanței de fond, fatal nu pot fi avute, pentru prima oară, în vedere de Birou, cainstanță de casare.

Văzând motivul III. de recurs în următoarea cuprindere: „Supleanții nu au fost declarați ca supleanți conform legii, iar în procesul verbal dela dosar introduși fiind în bloc și nu nominal, s'a violat art. 24 alin. 2 din lege“.

Din nici o disp. a Capit. V. din legea administrativă, relativ la operațiunile electorale, și nici din cuprinsul disp. art. 26 al. II — pretins violat — nu rezultă obligațiunea președintelui secției de votare de a declara pe supleanți, în mod nominal.

Cum din procesu-verbal dresat în cauză, se constată că instanța a declarat supleanți, pe toți candidații nealeși pe lista I și II, cari au obținut mandate, urmează că în speță, nu s'a făcut nici o violare de lege, astfel că și acest motiv fiind nefundat, recursul este a se respinge.

(Biroul electoral Jud. Timiș-Torontal. Hotărârea din 24 Februarie 1937. Prim-președinte D-l Vasile M. Theodorescu.)

158. LEGEA ADMINISTRATIVĂ. Inadmisibilitatea recursului per — omisso medio, când anume nu se făcuse contestație în termen.

Văzând motivele de casare astfel formulate:

„După cum se poate constata din dosarul alegerii, nu s'au respectat disp./art. 13 din Legea Administrativă ș. a.: Afișarea convocării pentru alegerea aceasta s'a făcut la data de 23 Ianuarie 1937, deci nu s'au respectat cele 30 zile libere de afișare, prin ce s'a scurtat în mod simțitor termenul și timpul, pentru formarea listelor electorale și a propagandei și pregătirii alegerilor.

Totodată nu s'au respectat nici disp. art. 27 din legea administrativă ș. a.: cu ocazia terminării alegerii președintele secțiunei de votare nu s'a pronunțat referitor la contestația intrată și primită de dânsul, nedeclarând validarea sau invalidarea alegerii, atunci în localul secției de votare, în fața biroului și a alegătorilor prezenți“.

Din cuprinsul procesului-verbal încheiat în cauză cu privire la mersul alegerilor, cași din cuprinsul hotărârii de validare aflătoare la dosar, nu se constată că vreunul din alegătorii sau candidații alegerilor administrative pentru consiliul comunei Saravale, ar fi ridicat vre-o contestație cu privire la vreuna din operațiunile de votare, și cu atât mai puțin la chestiunile menționate în motivele de casare invocate de recurenți.

Mai mult din cuprinsul dosarului se constată că, un număr de cinci alegători — printre cari nu figurează însă recurenții, — au adresat președintelui secției de votare o contestație, după proclamarea rezultatului și prin care cereau „a se anula alegerea ținută la data de 17 Februarie 1937 și a ordona o nouă alegere“, contestație care însă a fost respinsă și cu drept cuvânt ca tardivă, de instanța de fond.

Prin consecință și cum este de principiu că nu se pot invoca, în fața instanței de recurs, fapte noi nesupuse în prealabil discuțiunei instanței de fond, iar pedealtă parte, este de principiu că, în absența unei contestațiuni în termen, nu se poate face recurs „per omisso medio“ asupra fondului, ci numai asupra situațiunei de respingere dată de instanța de fond, și cum în fine asupra acestei chestiuni nu s'a făcut recurs, urmează că recursul asupra fondului, în condițiile de mai sus, este nu numai nefundat, dar și neadmisibil.

(Biroul electoral Jud. Timiș-Torontal. Hotărârea din 25 Februarie 1937. Prim-președinte D-l Vasile M. Theodorescu.)

Conducerea „Cercului Juridic Bănățean“ și a „Revistei“ sale, roagă stăruitor pe ONORAȚII SAI MEMBRII ȘI ABONAȚI, să-și înainteze fără nici o invitațiune sau somațiune, atât taxele și cotizațiile, cât și costul abonamentului, datorite pe anul 1932, 1933, 1934, 1935, 1936 și cuvenite pe anul 1937, direct și exclusiv D-lui Casier General Dr. IOAN DOBOȘAN, avocat, la domiciliul său din Timișoara I., Piața Unirei No. 16, sau — la prezentare — imputernicitului acestuia D-l IOAN BAICU din Timișoara I., Piața Unirei No. 16, incasator al Cercului Juridic Bănățean.

Conducerea Cercului Juridic Bănățean și a Revistei sale speră că acest anunț își va produce imediat efectul, astfel că va fi dispensată, de marea neplăcere de a sista trimiterea revistei, tuturor acelor cari nu sunt în curent cu plata abonamentului.

DOCTRINĂ, INFORMAȚIUNI, RECENZII, ETC.

Aloisiu Vlad, de D-l Dr. Ilie Gropșianu — — — — —	191
Noua orientare constituțională a Europei (conferință) de D-l Dr. Ion Țenchea — — — — —	193
Impunibilitate asigurată prin art. 537 cod penal, de D-l Dr. Mauriciu Kell — — — — —	203
Recenzii: Conferința D-lui Dr. Emil Botiș referitor la regimul juridic al lucrărilor publice din România — — — — —	204
Legi și regulamente apărute în M. Oficial în cursul anului 1937, de D-l A. C. — — — — —	205

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

A) Partea juridică

I. Drept civil — — — — sp.	121—123
II. Procedura civilă — — — — sp.	124—125
III. Drept comercial — — — — sp.	126
IV. Drept penal și proc. penală — — — — sp.	127—132
V. Legi speciale — — — — sp.	133—143

B) Partea administrativă

VI. Drept administrativ — — — — sp.	144—147
VII. Drept fiscal — — — — sp.	148—151
VIII. Statutul funcționarilor — — — — sp.	152—
IX. Pensuni — — — — — sp.	153—
X. Diverse — — — — — sp.	154—158

INDEX ALFABETIC

	Pag.
Acțiune publică.	
sp. 128. — Condițiunea dischiderii acțiunei publice în materie electorală — — —	213
Agrare.	
sp. 154. — Exproprierea de păduri se fac numai în urma avizului serviciului silvic al statului — — — — —	242
sp. 155. — Comitetul agrar are competența asupra tuturor chestiunilor ce privesc exproprierea — — — — —	243
Anticonstituționalitate.	
sp. 133. — Pentru invocarea ei se cere să se fi aplicat dispozițiile legii de instanțele judecătorești la cari s'a desbătut cauza — — —	217
Asasinat.	
sp. 132. — Elementele constitutive. Condiții — — —	216
Aviație.	
sp. 148. — Vezi leg. fondului aviației — — —	236
Contencios Ad-tiv.	
sp. 145. — Asociațiunile funcționarești n'au drept a solicita pe calea contenciosului anularea numirii ilegale, cu nota de d-l Dr. E. Botiș — — — — —	231
sp. 146. — Hotărârile Casei Autonome a Muncii date prin consiliul Direcției au caracter jurisdicțional — — — — —	235
sp. 147. — Depunerea ulterioară a examenului de capacitate nu poate vicia numirea — — —	235
Contractul de Muncă.	
sp. 141. — Apelul în jurisdicția muncii trebuind să fie scris și motivat sub sancțiunea nulității e de ordine publică. Concediu de boală. Aplicațiune — — — — —	227

	Pag.
Contribuțiuni directe.	
sp. 150. — Scăderea sumelor alocate din beneficii pentru instituțiile de asistență socială — — —	237
Electorale.	
sp. 128. — Vezi acțiune publică — — — — —	213
Legea Administrativă.	
sp. 156. — Cereri de invalidarea alegeri. Competență — — — — —	245
sp. 157. — Aplicațiunea regulei prezumții de legalitate a hotărârilor judecătorești și la alegeri — — — — —	245
sp. 158. — Inadmisibilitatea recursului — omisio medio — când nu se făcuse contestație la termen — — — — —	246
Legea Fondului Național al Aviației.	
sp. 148. — Biletele autobuselor ce fac curse în interiorul orașului nu sunt supuse timbrării — — — — —	236
Legea Învățământului.	
sp. 134. — Transferări în învățământul primar — — —	218
Legea pt. înființarea unui registru al comerțului.	
sp. 142. — Există recurs contra sentinței dată de Tribunal în apel — — — — —	229
Legea lichidării datoriilor.	
sp. 135. — Membrii societății agricole fără scop comercial nu sunt comercianți — — — — —	219
sp. 137. — Restituirea sumei pretinsă de reclamant și plătită în baza art. 190 leg. execuțională. Art. 4 și 68 leg. lichid. dat — — —	223
sp. 138. — Dispoziția derogatorie din art. 69 pct. b. al. II. leg. vizează numai pe micii comercianți din comunele rurale — — — — —	224

Pagina	Pag.
sp. 139. — Adjudecarea definitivă în teritoriile de aplicațiune a cărților funduare — — —	224
sp. 140. — Aranjamentele instituțiilor de credit, societăți anonime cu creditorii lor sunt obligatorii tuturor — — — — —	225
Legea măsurilor financiare urgente.	
sp. 149. — Trimiterea actelor fiscolei spre completare nu se referă la cele nule ab origine — — — — —	237
Legea Sanitară.	
sp. 143. — Condiția cetățeniei române cerută de lege nu se poate acoperi prin tranzația părților. Aplicațiune — — — — —	230
Modificarea acțiunii.	
sp. 122. — Vezi Revedicare — — — — —	207
Monopolul Statului.	
sp. 131. — N-rul de țigări pasirate dela Adakaleh și permis de lege — — — — —	216
Pensiuni.	
sp. 153. — Funcționarul demisionat sau trecut în retragere din oficiu pentru vânsă trebuc să adreseze cererea de înscriere la pensie cu 2 luni înainte — — — — —	242

Pagina	Pag.
Probe.	
sp. 121. — Dreptul instanței de a respinge acțiunea la cazul nedovedirii pretențiilor — — —	207
Reînnoire de proces.	
sp. 124. — Termenul de 6 luni dela rămânerea definitivă a sentinței — — — — —	204
Revendicare.	
sp. 122. — În apel cerându-se numai recunoașterea dreptului de proprietate, nu și posesiunea, restrângerea nu constituie modificarea de acțiune — — — — —	207
Societate comercială.	
sp. 126. — Sucursala n'are personalitate juridică și deci nici capacitate juridică proprie — — —	209
Succesiuni.	
sp. 123. — Ce parte se îndrumă la proces conf. procedurii succesoriale? — — — — —	207
Statutul funcționarilor publici.	
sp. 152. — Independența hotărârilor disciplinare față de cele penale. Punere în aplicare a legii — — — — —	240
Taxe de consumație.	
sp. 151. — Posesorii de moloare nu pot întrebuința scursori petrolifere pentru acționarea moloarelor — — — — —	239

NU VĂ PIERDEȚI TIMPUL !

căutând în ziare și reviste articole cari pomenesc numele dvs. sau tratând problemele cari vă interesează, căci o instituție special creată și bine organizată pentru aceasta

poate face acest lucru mai bine și mai eficient ca dvs.

„SERVICIUL GAZETELOR“

Agenzie internațională de presă și publicitate

Director: Emil Samoilă

București, str. Sf. Constantin 24, Telefon 3-16-15.

urmărește tot ce se publică în cele circa 1400 publicații din România, iar prin intermediul celor 102 agenții similare din străinătate, tot ce se scrie în presa din toată lumea și procură tăcuturi de presă asupra oricărei personalități sau subiect.

Cereți telefonic sau în scris prospecte lămuritoare sau o probă grafuită de o săptămână, indicând subiectul care vă interesează.

Vitrina Cărților de Drept

CURENTE ACTUALE DE FILOSOFIE JURIDICĂ GERMANĂ
de OCTAVIAN IONESCU
Doctor și Laureat al Facultății de Drept din Paris, Licențiat în Filosofie, Referent la Consiliul Legislativ, membru al Asociației Internaționale de Filosofie a Dreptului și Filosofie socială din Berlin

București - 1936

CODUL CONVERSIUNII

de
EUGEN PETIT
Consilier la Înalta Curte de Casație cu o introducere de
C. XENI
Ministru secretar de stat

Ed. „Adevărul” S. A. București

Lei 260

AUTONOMIA

DREPTULUI AGRAR
de MIHAIL LAZAR
Doctor în Drept și Inginer Agronom Specializat în Drept agrar dela Universitatea din Roma

Tipografia Națională S. A. Cluj - 1936

NOUA LEGE ASUPRA CAMBIEI și BILETULUI LA ORDIN și LEGEA ASUPRA CECULUI

comentată și adnotată de
STELIAN IONESCU avocat la Banca Națională
PAUL I. DEMETRESCU Referent titular la Consiliul Legislativ
I. L. GEORGESCU Referent titular la Consiliul Legislativ
Edit. „Naționala Ciornei” S. A. R. București 1934. — Lei 350

Tratat de Drept Cambial

vol. I. și II.

de
E. CRISTOFOREANU
Doctor în drept dela Roma, avocat la Banca Națională a României

Lei 280 + 320

Ed. „Curierul Judiciar 1936

Studii de Drept Procesual - Civil

vol. I. — 1935 —
de: Sabin Moldovan
Președ. Trib. Arad s. II.
Tip. „Diecezană”
Arad

Lei 100

Codul de Procedură Penală Carol II-lea

CURTEA CU JURAȚI

Art. 349—438 pr. pen.

de VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel Timișoara, Fondatorul revistei „Ardealul Juridic”.

Lei 250—

Ed. proprietatea autorului Timișoara, 1936

Problema părții introductive a Codului Civil

de: Octavian Ionescu,
Doctor și laureat al Facultății de Drept din Paris, licențiat în filozofie, Referent la Consiliul Legislativ

Lei 150

Eugen Feneșan

judecător la judecătoria mixtă Lugoj

Bunul de Familie

Organizarea lui în dreptul german și legislația lui la noi

cu prefața

D-lui VASILE M. THEODORESCU
Prim Președintele Trib. Timiș-Torontal

Prețul Lei 15.—

Ed. Cercului Juridic Bănățean

CODUL PAȘAPOARTELOR

și
Poliției de Frontieră

MIGRAȚIUNI

CONTROLUL STRĂINILOR

cu Jurisprudențe, Trimiteri și Adnotări de:

Romulus Orezeanu Nic. V. Mândru

Prim-Președintele Trib. Arad

Jude-Președinte Trib. Arad

Tiparul Tipografiei Dieceane, Arad. — 1935.

Codul Legislației Silvice

Adnotat și comentat de
Const. Gr. Zotta și I. Harnagea

Editura „Națională” R. Sărat,

Prețul 370 Lei

Recursul în Casație și Contenciosul Administrativ

(Comentariul Legilor Curții de Casație și Contenciosul Administrativ)

după doctrina și jurisprudența română și streină de

C. HAMANGIU

Richard Hutschneker
avocat

și

George Iuliu
avocat

I. P. DOCAN

Studii de Drept Civil

Comparat

Premiat de Academia Română

500 pagini, Lei 280

Codul Civil Adnotat

7 volume — cu doctrina Franceză și Română și jurisprudența dela 1868—1927

de

C. HAMANGIU și N. GEORGEAN

Operă premiată de Academia Română cu marele premiu al Statului: „Oh. Asachi”

Edit. Libr. Alcalay & Co., București

Pandectele Alfabetice

repertoriu decenal de jurisprudență, doctrină și legislație al Pandectelor Române pe anii 1922—1931 inclusiv

de RADU DIMIU judecător-președinte la Trib. Ilfov

1 9 3 6

Lei 800 —

Aviz!

Săptămâna internațională de drept cu ocazia Expoziției dela Paris

Trei din marile asociațiuni juridice dela Paris (Soc. de Legislație Comparată, Soc. de Studii Legislative și Asoc. Juriștilor de limbă franceză) au hotărât organizarea unei **Săptămâni Internaționale de Drept** între 19 și 24 Iulie 1937, cu ocazia Expoziției dela Paris.

Comitetul de organizare în frunte cu președintele său, prof. **Henri Capitant**, face un călduros apel la juriștii români de a participa într'un număr cât mai mare la acest congres, care pe lângă lucrările sale propriu zise va mai comporta vizita complet gratuită a Expoziției în tot timpul congresului, o serie de recepțiuni și câteva excursiuni în Alsacia-Lorena, în Normandia și la castelele de pe Loire.

Congresiștii se vor bucura de o reducere de 50% pe căile ferate franceze și de următoarele reduceri în țările de tranzit: 33% în Austria, Polonia și Ungaria, 30% în Italia, 35% în Belgia, 25% în Cehoslovacia și 20% în Germania și Elveția.

Comitetul de organizare a stabilit deasemeni unele reduceri de prețuri la hoteluri și pensiuni pentru membrii congresului.

Magistrații, avocații și juriștii cari doresc să participe la săptămâna Internațională de Drept dela Paris (19-24 Iulie 1937, sunt rugați a se adresa în scris **D-lui profesor Aurelian Ionașcu (Facultatea de Drept, Universitatea din Cluj)** pentru a li se trimită buletinul de adeziune spre semnare.

Aderenții vor primi ulterior dela Paris toate informațiunile și legitimațiile necesare.